

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

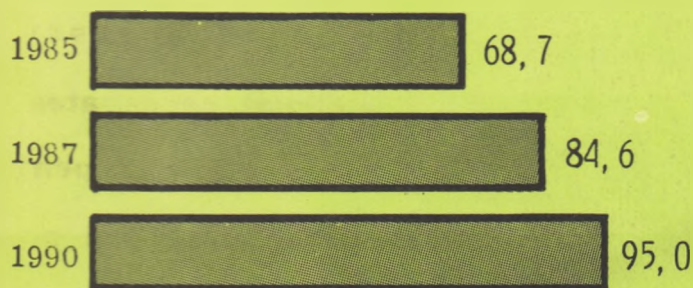
INSTITUTUL
SALA DE LECTURĂ

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

**PREGĂTIREA
EXEMPLARĂ
A PRODUCȚIEI
AGRICOLE**

DIMENSIUNI ALE CREȘTERII EFICIENȚEI

CREȘTEREA PONDERII PRODUSELOR CU PARAMETRI TEHNICI ȘI CALITATIVI LA NIVEL MONDIAL RIDICAT -în procente-

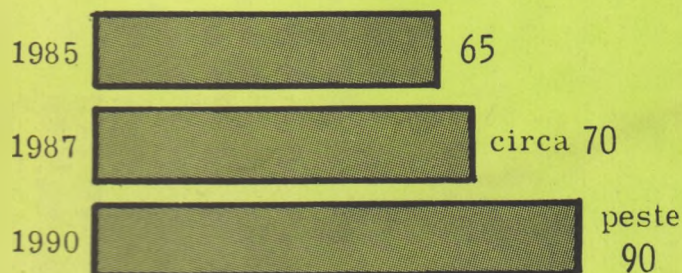

- În perioada 1988-1990, circa 2-5% din produsele realizate se vor situa la performanțe care depășesc nivelul ce se va atinge pe plan mondial

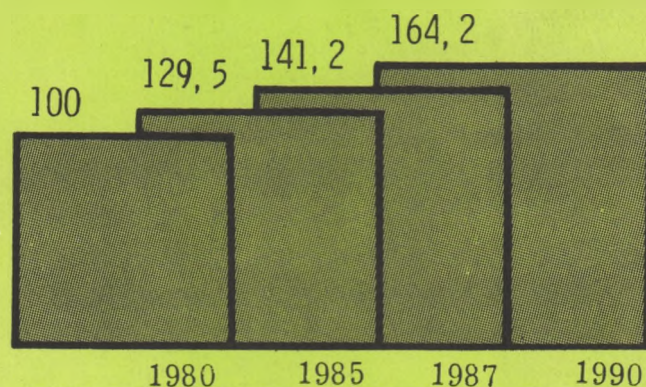
GRADUL DE CREȘTERE A VALORIFICĂRII UNEI TONE DE MATERIE PRIMĂ ÎNCORPORATĂ ÎN PRODUSELE DESTINATE EXPORTULUI -în procente-

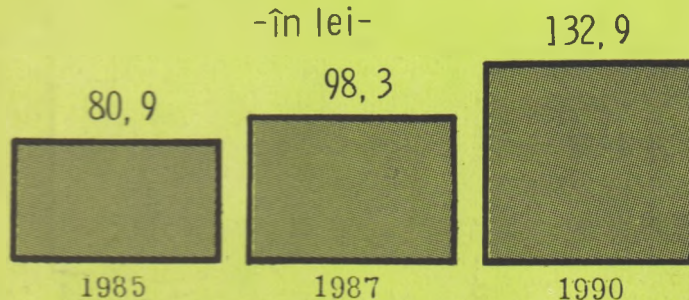
PONDEREA PRODUCȚIEI CE SE VA REALIZA ÎN SISTEM MECANIZAT ȘI AUTOMATIZAT -în procente-

SPORIREA GRADULUI DE VALORIFICARE A TUTUROR MATERIILOR PRIME ȘI MATERIALELOR -în procente-

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MĂRFĂ INDUSTRIALĂ FAȚĂ DE ANUL 1980 -în lei-

▶ În perioada 1983-1985, se vor aplica în producție peste 2200 tehnologii noi și modernizate

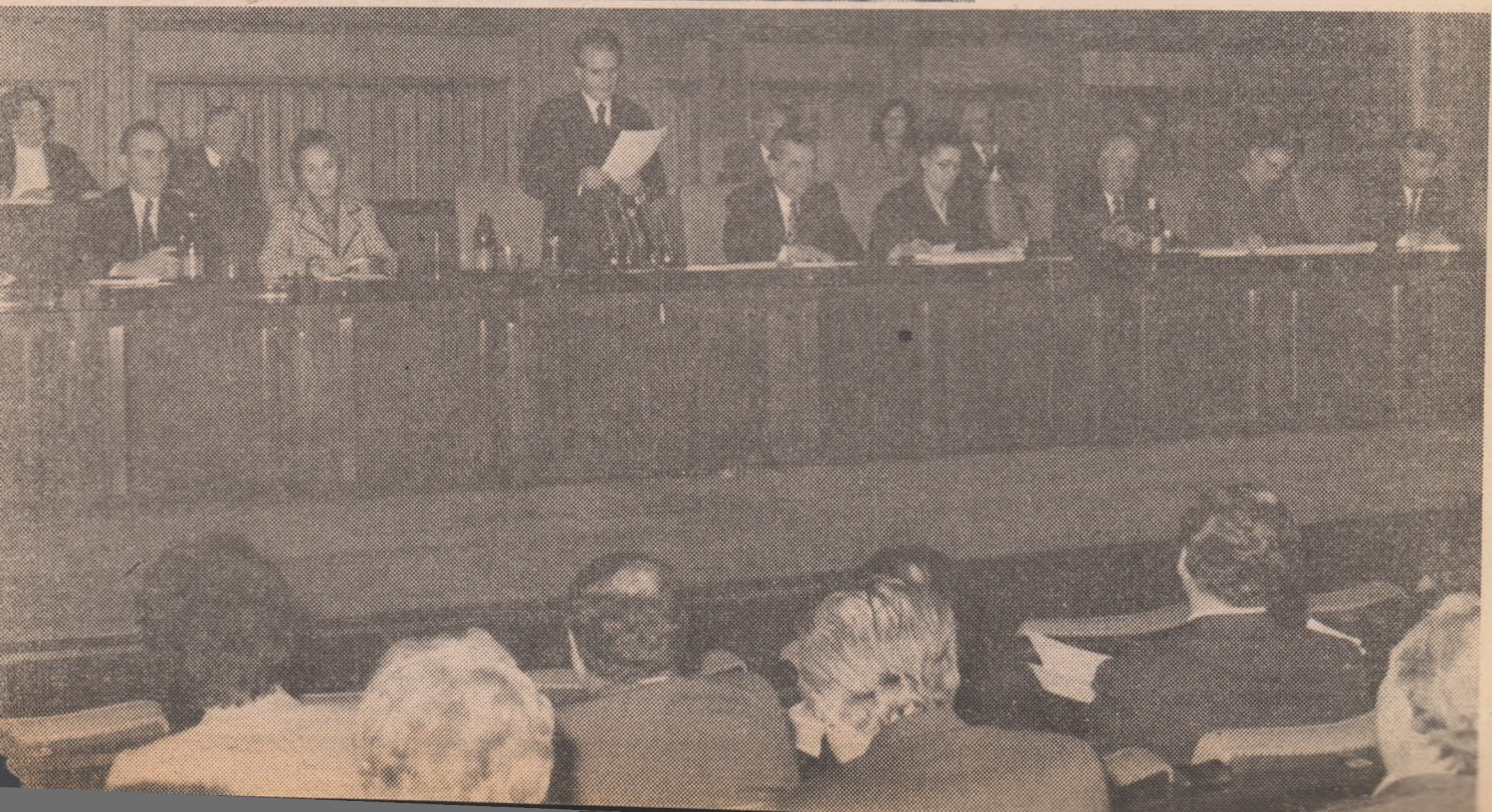
▶ La sfârșitul anului 1985, toate capacitățile care se pun în funcțiune în anii 1983 și 1984 vor lucra la parametri proiectați

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA LĂRGITĂ A CONSILIULUI SANITAR SUPERIOR

În cuvintarea rostită
la Plenară tovarășul
Nicolae Ceaușescu
a subliniat necesitatea
întăririi preocupărilor pentru
creșterea natalității și
asigurarea unui spor natural
corespunzător al populației,
pentru ocrotirea mamei și
copilului, întărirea familiei,
păstrarea tinereții și vigoriei
întregului popor

Creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor

SEMNIFICAȚIA UNOR REZERVE ÎNTRE
„PLANIFICAT” ȘI „REALIZAT”

NIVELUL atins în prezent în dotarea tehnică a economiei naționale implică, în mod firesc, necesitatea folosirii intensive a fiecărei mașini și instalații atât pentru realizarea unei producții mai mari, de calitate, cât și pentru recuperarea, într-un timp cât mai scurt, a cheltuielilor materiale necesitate de procurarea lor. Iată de ce un obiectiv prioritar îl constituie folosirea deplină a tuturor capacităților de producție existente și, în mod deosebit, a mașinilor-unelte

DACĂ NE REFERIM la parcul de mașini-unelte se cere subliniat că aproape totalitatea unităților productive din industrie, construcții, transporturi sînt dotate cu asemenea tipuri de utilaje. Aproximativ 23 din fondurile fixe existente au fost înnoite sau modernizate în cursul ultimului deceniu și jumătate, ceea ce a permis încălcarea și funcționarea parcului în circa 2,5 schimburi pe zi. Asigurînd condițiile necesare pentru utilizarea mai bună a parcului de mașini-unelte, numeroase întreprinderi au obținut indici de utilizare a fondului de timp disponibil de lucru între 95—100% (întreprinderile de construcții de mașini Reșița, de tractoare și mașini agricole Craiova, „A-versa”-București, „1 Mai”-Ploiești, „Balanța”-Sibiu, „23 August”-București, „Unirea”-Cluj-Napoca etc.). În cursul anului trecut, ca de altfel și în prima parte a acestui an, indici ridicați de utilizare a fondului de timp disponibil s-au obținut și la principalele instalații tehnologice: instalațiile de dezbenzinare a gazelor (99,4%), utilajele pentru fabricația de tuburi cinescoape (93,2%), instalațiile pentru producerea amoniacului (94,9%), etilenei (98,8%), metanolului (98,2%), anvelopelor ATA (95,1%), mașinile de format plăci din azbociment (98,1%), mașinile circulare de tricelat ciorapi (91,0%), mașinile automate pentru prelucrarea topiturii de sticlă (98,8%). Ca și în cazul mașinilor-unelte, menținerea unor niveluri ridicate de utilizare a mașinilor și instalațiilor tehnologice a condus la producții suplimentare la unele sortimente importante pentru economie, îndeosebi la profile grele și semifabricate pentru forjă, aluminiu primar și aliaje din aluminiu, cabluri de energie și telefonice, aparate de măsură și control, componente electrice, antidăunători, policlorură de vinil, beton celular autoclavizat, piei lucrute de ovine etc.

În unele întreprinderi industriale, însă, îndeosebi în cele din transporturi și construcții, s-au manifestat diferite neajunsuri care au condus la folosirea unor mașini-unelte (strunguri Carusel, mașini de alezat și frezat orizontale cu montanți mobili, mașini de frezat verticale etc.), utilaje și instalații tehnologice, a navelor și altor mijloace de transport la un nivel inferior celui planificat. Ținînd seama de marile rezerve existente în majoritatea întreprinderilor în ce privește creșterea gradului de folosire a mașinilor-unelte, instalațiilor și utilajelor tehnologice Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a reafirmat în ședința din 24 februarie a.c. necesitatea ca ministerele, centralele industriale și întreprinderile să ia de urgență măsuri pentru creșterea sub-

stanțială în acest an a indicilor de utilizare în toate ramurile și unitățile economice.

De altfel, realizarea sarcinilor sportive de plan stabilite pentru anul în curs în industrie necesită utilizarea în proporție mult mai mare a fondului de timp disponibil, respectiv 88,0% la strunguri paralele, 88,2% la strunguri automate și semiautomate, 86% la mașini de frezat universale și orizontale, 89,2% la mașini de frezat portale cu lățimea mesei peste 1000 mm, 87,5% la mașini de prelucrat roți dințate, 87,4% la mașini de rectificat roți dințate etc. În paralel cu realizarea integrală și ritmică a sarcinilor cantitative de producție, atenția se cere îndreptată în mai mare măsură și spre aspectele de eficiență. În acest sens, un loc aparte îl au măsurile stabilite pentru ridicarea calității produselor realizate pe aceleași mașini-unelte, în condițiile reducerii cheltuielilor de producție, a manoperei specifice pe unitatea de produs.

Atingerea la termenele
planificate a parametrilor
proiectați

FOLOSIREA în condiții de înaltă eficiență a mașinilor-unelte și celorlalte instalații și utilaje presupune, pe lângă o bună organizare a producției și a muncii, adaptarea permanentă a acesteia la cerințele pieței interne și externe. Fără îndoială că o asemenea înțelegere a problematicii utilizării zestrei tehnice din dotare are marele avantaj că plasează preocupările pentru creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe în contextul general al realizării producției fizice și satisfacerii mai depline a cerințelor beneficiarilor. În aceste condiții, orice modificare în structura și gradul de folosire a fondurilor fixe atrage după sine modificări cantitative și calitative ale producției planificate.

Experiența anului trecut a demonstrat că în unele cazuri rămănerile în urmă în ce privește realizarea structurii fabricației față de solicitările beneficiarilor au avut urmări directe atât asupra nivelului producției obținute cât și asupra ritmicității lucrului la unele categorii de mașini-unelte și instalații tehnologice. Iată de ce încă de la începutul acestui an, în atenția multor unități economice (C.S. Hunedoara, întreprinderea „Oțelul Roșu”, Combinatul de utilaj Grefu Iași, întreprinderea mecanică Timișoara, întreprinderile „1 Mai”-Ploiești, „Progresul”-Brăila, „Autobuzul”-București etc.) s-au situat și se situează în continuare problemele legate de îmbunătățirea structurii sor-

și utilajelor tehnologice din dotarea întreprinderilor. Creșterea în acest an numai cu 1% a gradului de folosire a capacităților de producție are ca efect realizarea unei producții suplimentare de peste 11 miliarde lei.

Cum se prezintă tabloul general al utilizării fondurilor fixe în economie, ce rezerve există în acest domeniu, cum pot fi ele mai bine valorificate?

totpodimensionale a produselor, lărgirea profilurilor actuale și a gamei pieselor de schimb. Mai mult decît atât, în perioada imediat următoare se va acționa, așa cum s-a precizat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pentru redistribuirea sau transferarea mașinilor și utilajelor care sînt nefolosite sau care devin disponibile ca urmare a schimbărilor de structură ale producției, pentru a fi introduse în circuitul productiv al altor unități. În acest fel, zestrea tehnică a economiei va fi mai eficient folosită.

O atenție deosebită se cere acordată întreprinderilor și centralelor industriale deținătoare de capacități de producție, cu parametrii în curs de realizare. Este cunoscut faptul că resursele materiale ce urmează a fi obținute pe seama acestei categorii de capacități sînt cuprinse în balanțele tehnico-materiale, precum și în calculele financiare, nerealizarea lor avînd grave repercusiuni în satisfacerea necesităților interne și a celor pentru export. Și în 1983 volume importante de producție nu au putut fi realizate conform prevederilor tocmai datorită neatingerii la termenele planificate a parametrilor stabiliți de către unele întreprinderi: oțelăria cu convertizoare nr. 2 de la C.S. Galați, secția de piese turnate din fontă de la întreprinderea de construcții de mașini Reșița, instalațiile de amoniac și uree granulată de la Combinatul de îngrășămintă chimice Piatra Neamț, secția de plăci fibrolemnoase de la Combinatul de prelucrare a lemnului Sebeș etc. Atenția se cere îndreptată mai ales spre:

- aprovizionarea cu materii prime a locurilor de muncă în cantitățile și de calitate prevăzute în documentațiile tehnice;

- aplicarea de măsuri tehnice și organizatorice corespunzătoare care să asigure funcționarea tuturor instalațiilor tehnologice și eliminarea defectuilor mecanice și electrice;

- asigurarea pieselor de schimb la nivelul necesarului pentru efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor de revizii și reparații capitale, precum și a celor de întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor;

- executarea întreținerii și reparațiilor mașinilor și utilajelor de către formații de lucru cu o pregătire profesională corespunzătoare nivelului tehnic înalt de dotare al întreprinderilor;

- în situațiile în care la unele capacități au intervenit modificări în structura producției — determinate de

H. PINCAS
P. DRAGU

(Continuare în pag. 31)

DEZBATERE „R.E.”

CUM SE ACȚIONEAZĂ PENTRU ECONOMISIREA RESURSELOR ENERGETICE? (I)

— Idei, soluții și propuneri din experiența unităților industriale din județul Brașov —

REALIZĂRILE obținute în primele două luni din acest an de marea majoritate a unităților economice în direcția economisirii energiei evidențiază faptul că, în general, consumurile nu au depășit, pe total, nivelul cotelor repartizate. Mai mult chiar, în foarte multe unități au fost realizate însemnate economii. Cu toate acestea, sint întreprinderi și sectoare din economie unde consumurile energetice pe unitatea de produs se mențin încă la un nivel ridicat, peste normele planificate. Iată de ce este necesar,

așa cum se sublinia la ultima Ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., să se găsească noi soluții de diminuare a consumurilor.

Pornind de la asemenea cerințe, „Revista economică”, cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R., a organizat recent o dezbatere cu specialiști din principalele întreprinderi ale județului pe tema economisirii resurselor energetice. Publicăm în cele ce urmează prima parte a dezbaterii.

Aplatizarea curbei de sarcină și funcționarea optimă a sistemului

Octavian BOBOC: „Dacă în 1978 coeficientul de applatizare a curbei de sarcină reprezenta în județul Brașov 0,928,

în anul trecut acesta a fost de 0,975, deci aproape de unitate, ceea ce înseamnă că s-a ajuns la situația cind curba de sarcină este aproape applatizată pe cele trei schimburi. Aceasta prezintă avantaje deosebite pentru sistemul energetic, căruia îi dă posibilitatea să acopere curba de sarcină fără virfuri pronunțate.

Un alt indicator care reflectă modul cum este folosită, în ansamblu, energia electrică este **factorul de putere** „Cos. φ”. Prin reglementările în vigoare, fiecare consumator industrial este obligat să realizeze un factor de putere de 0,920, acesta fiind factorul neutral. La nivelul anului 1983 s-a ajuns ca în județul nostru acest factor de putere să aibă valoarea 0,944, deci superioară valorii factorului neutral. Acest lucru demonstrează că, în sistemul energetic al județului, au fost luate măsuri de instalare a surselor producătoare de energie reactivă (baterii de condensatori) atât la consumatori, cât și în rețeaua de transport și distribuție, nemaifiind oportun ca această energie reactivă necesară funcționării consumatorilor să fie adusă de la centralele producătoare de energie electrică din afara județului. Măsurile prezentate au făcut posibil ca, atât în 1983 cât și în luna ianuarie și februarie din acest an, marea majoritate a consumatorilor să se încadreze în cotele de energie electrică repartizate, în condițiile în care sarcinile de producție la nivelul județului au fost nu numai îndeplinite ci chiar și depășite.

În cadrul întreprinderii furnizoare de energie electrică un accent deosebit a fost pus pe **diminuarea consumului propriu tehnologic**. De un real folos au fost măsurile privind introducerea calculatorului de proces pe fluxul tehnologic de producere a energiei electrice, astfel încât în fiecare moment să se poată cunoaște exact încărcarea rețelei, virfurile de sarcină și optimul de funcționare. În acest sens, aș dori să amintesc eforturile întreprinse pentru eliminarea unor așa-zise duble transformări prin desființarea transformărilor de la 110 la 15 kilovolți, de la 35

La dezbatere au participat tovarășii: Ioan UNGUR, secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.; Gheorghe CHIUȘDEA, șef serviciu mecano-energetic, întreprinderea „Tractorul”; Nicolae BRIEAN, energetic șef, întreprinderea de autocamioane; Toma BARDAN, șef birou mecano-energetic, întreprinderea „Rulmentul”; Octavian BOBOC, inginer șef, întreprinderea de rețele electrice; Frideric LOEW, inginer principal, Combinatul chimic orașul Victoria; Feodor ANDEONESCU, responsabil energetic, întreprinderea „Cibo”; Alexandru BRETOIU, responsabil energetic, întreprinderea mecanică de material rulant; Nicolae NEGRUȚIU, responsabil energetic, Rafinaria Brașov.

la 15 kilovolți, rămânind, practic, doar tensiunile de 400, 110, 20 și 0,4 kilovolți.

Pentru acest an, măsurile întreprinse cât și altele care se vor materializa în continuare (livrarea energiei electrice pentru fiecare întreprindere strict la cota planificată, reducerea la minimum a pierderilor pe rețele, menținerea întregii rețele electrice în stare de funcționare etc.) sint de natură să asigure consumatorilor energia electrică necesară, fără însă a se depăși consumurile planificate pentru întregul județ.

Efectele promovării noilor tehnologii

Gheorghe CHIUȘDEA: „Pornind de la aprecierea făcută de furnizorul nostru de energie, aș dori să prezint câteva din căile urmate în întreprindere pentru economisirea energiei electrice. Ca urmare a măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse în decursul anilor 1970—1983, în întreprinderea de tractoare consumul specific la energie electrică a scăzut de la 59,37 MWh pe un milion lei producție la mai puțin de 30 MWh. De asemenea, la combustibilul convențional, dacă în 1970 consumul la milionul de lei producție era de 39,7 tone, în anul trecut acesta a ajuns la aproximativ 10 tone. În prezent, se poate aprecia că dacă consumurile energetice specifice nu ar fi cunoscut o asemenea reducere spectaculoasă producția realizată în 1983, de exemplu, ar fi putut fi obținută numai cu un consum suplimentar de aproximativ 200 000 MWh.

Cea mai eficientă măsură luată, ca

re a facilitat rezultatele amintite, o constituie **perfecționarea tehnologiilor de fabricație**. În primul rînd, este vorba de schimbarea completă a tehnologiei de producere a aerului comprimat, precum și a celei de producere a oxigenului gazos prin aducerea de stocatoare de oxigen lichid cu evaporarea naturală a acestuia și trimiterea lui pe conductă. Paralel cu aceasta, s-a terminat și acțiunea de înlocuire a cazanelor cu randamente scăzute, la ora actuală întreprinderea nemaiavind nici un astfel de utilaj cu randament sub 80%. În același timp, s-a trecut la **modernizarea procesului de încălzire cu abur** a apei calde printr-un sistem de reglare și limitare a temperaturii la circa 60 de grade; noul sistem realizat de specialiștii întreprinderii și brevetat ca invenție acționează direct asupra agentului încălzitor (aburul), astfel încît atunci cînd într-un acumulator sau boiler se atinge temperatura de 60—70 de grade, prin dilatarea barei de elongație se oprește ieșirea aburului, care astfel nu se mai pierde. În acest fel a fost posibilă stabilirea echilibrului hidrologic al rețelei de termoficare prin montarea unor dispozitive cu termostat pe rețurul de apă fierbinte.

O altă acțiune deosebit de importantă a fost **modernizarea sistemului de returnare a condensului**. Fiind o întreprindere cu un consum mare de energie, în urmă cu cîțiva ani s-a luat măsura de a se monta baterii de condensatori la consumatori, toate posturile trafo din secții și sectoarele de producție avînd montate baterii de condensatori statice cu reglaj automatizat în trei și cinci trepte. Practic, în prezent dispunem de peste 120 de baterii de condensatori cu o putere instalată de peste 25 MW, cu o economie anuală de aproximativ 10 MW. Concomitent, am introdus și o nouă baterie de condensatori de 3,5 MW, legată la o serie de consumatori (de exemplu, cuptoarele cu arc de la oțelărie), care asigură o economie anuală de 1000—1500 MW.

Considerăm că întreprinderea noastră dispune încă de suficiente rezerve în legătură cu optimizarea consumurilor de energie. Continînd studiile pentru valorificarea acestor resurse, specialiștii noștri, împreună cu cei de la I.C.P.E. București, au reușit să realizeze un **proiect modular de**

Experiențe ● soluții ● inițiative

● La **Întreprinderea de autocamioane** din Brașov, recuperarea căldurii de la cuptoarele de forje și tratamente termice, precum și de la celelalte cuptoare utilizate în diverse operații de încălzire are loc prin intermediul unor recuperatoare confecționate din tablă obișnuită, căldura emanată de cuptoare fiind utilizată pentru preîncălzirea aerului necesar combustiei. În felul acesta, pe lângă importante economii de energie, se obține și o creștere a randamentului cuptoarelor de la 8—10% în trecut la 32—36% în prezent. Odată cu montarea recuperatoarelor s-a realizat și automatizarea funcționării cuptoarelor astfel încât, la atingerea temperaturii necesare, arderea are loc cu foc redus.

● În cadrul **întreprinderii „Tractorul”** s-a realizat, cu ajutorul Institutului de cercetări și proiectări pentru tractoare și a Universității din Brașov, un banc de frinare a cuplei din spate a tractorului în vederea recuperării energiei de la bancurile de rodat motoare. Acest banc utilizează, în locul frinării hidraulice, un generator de curent continuu care, printr-o instalație de tiristoare, debitează curent în rețeaua electrică a halei de montaj general. În felul acesta se obține o energie electrică de circa 45—50 kWh.

● În **judetul Brașov** capătă amploare acțiunea de realizare a unor microhidrocentrale care să valorifice potențialul energetic al râurilor mai mici. În prezent, sînt în stadiu de finalizare două microhidrocentrale pe riul Târlung — una de 1.8 MW iar alta de 0,6 MW. De asemenea, se mai găsesc în diferite stadii de realizare alte trei microhidrocentrale, dintre care cele mai importante la Bran (0,6 MW) și la Codlea (0,1 MW).

● În cadrul **Întreprinderii de rețele electrice Brașov** a fost instalată o nouă pompă de căldură care recuperează căldura din apa de răcire a unui condensator sincron de 60 megawați-amperi. În acest mod se asigură, iarna, încălzirea spațiilor de locuit ale personalului care exploatează acest condensator, iar vara se obține apa caldă menajeră necesară unui atelier de reparat transformatori aflat în apropiere. Economia de combustibil ce se realizează prin intermediul acestei pompe de căldură este echivalentă cu circa 400 tcc/an.

● La **întreprinderea „Rulmentul”**, începînd din 1981 a fost centralizată prepararea apei calde menajere într-o stație de boilere, de unde, în prezent, se recuperează căldura înmagazinată în condens în proporție de 100%. Totodată, au fost introduse în producție noi tehnologii (extrudarea la rece a inelului de rulmenți, executarea coliviilor cu mașini de presat multipost etc.), care asigură, la nivelul întreprinderii, o reducere a consumului energetic de aproximativ 30—35%.

optimizare a consumurilor. Asigurînd distribuția energiei asistată de calculator, acesta permite determinarea operativă a soluțiilor optime de alimentare pe căile de curent neelectric, gaz metan, apă fierbinte, abur, ceea ce influențează foarte serios volumul de resurse energetice economisite. Această nouă soluție, extinsă la cît mai multe întreprinderi, poate determina în acest an economii însemnate de energie electrică fără a afecta realizarea nivelului producției planificate“.

Nicolae BRIEAN : „Că promovarea de noi tehnologii are efecte considerabile asupra reducerii consumurilor energetice pe unitatea de produs apare evident și din practica și experiența întreprinderii de autocamioane. La noi, prin extinderea liniilor automate de prelucrare, prin introducerea agregatelor multifuncționale, în anul trecut consumul total s-a redus cu 5—8%. Totodată, extinderea producerii aerului comprimat cu compresoare rotative, în locul celor cu piston, a permis realizarea unei economii de aproximativ 35—60 m³/oră. Tot pentru a asigura un consum rațional și economii de energie o atenție deosebită a fost acordată repartizării corespunzătoare a resurselor energetice pe secții, ateliere și locuri de muncă, măsurării exacte a consu-

mului realizat și determinării unor soluții de valorificare superioară a resurselor disponibile. În acest sens, de o mare importanță a fost defalcarea consumurilor generale de cele tehnologice, contorizarea acestora. Aceste măsuri, precum și altele, au făcut posibil ca în decurs de 5—6 ani, la o creștere a producției de 47%, să se înregistreze o reducere substanțială a consumului energetic — cu aproximativ 100 000 MWh pe an.

Pentru acest an se are în vedere realizarea prin autodotare a unor mașini și agregate de mare randament și cu consumuri reduse de energie și combustibili. Extinderea în continuare, de pildă, a agregatizării producției va face cu puțință ca atît consumul de energie electrică, cît și cel de combustibil să se reducă simțitor sub cotele planificate. La fel, prin perfecționarea și introducerea de noi tehnologii în secțiile calde (înlocuirea cuptoarelor vechi de încălzit metale, cu consumuri ridicate, cu altele modernizate; adaptarea pe maxiprese a unor dispozitive hidraulice pentru efectuarea matrițării semifabricatelor tip furcă pentru cadrane pe o singură linie în loc de două; extinderea procedurii de extruziune și matrițare volumetrică etc.) se vor economisi importante cantități de combustibil și energie“.

Modernizarea utilajelor și scoaterea din funcțiune a celor mari consumatoare de energie

Alexandru BRETOIU : „La Întreprinderea mecanică de material rulant consumul general de resurse energetice s-a redus sim-

țitor de la o perioadă la alta, dar nu la nivelul posibilităților. Astfel, deși la nivelul întreprinderii a fost stabilit în acest sens un plan de perspectivă privind schimbarea convertizoarelor rotative de 15 și 30 kW cu surse de sudură statice, ceea ce echivalează cu o economie de 4 kWh pe fiecare consumator, acțiunea s-a derulat doar parțial. Specialiștii din întreprinderea noastră ar trebui să treacă cu mai mult curaj la aplicarea de noi soluții prin care să răspundă imperativelor de eficiență în înlocuirea convertizoarelor, în sensul determinării unei ierarhii descrescătoare a importanței acestora în procesul tehnologic și stabilirii ordinii de scoatere din circuit.

Referitor la acest aspect aș dori să mai precizez că, în general, în rezolvarea problemelor din domeniul energetic se cere mai multă inițiativă din partea factorilor implicați pentru determinarea de soluții eficiente, care să permită reducerea mai substanțială a consumurilor. Bunăoară, la stația de compresoare de aer, care reprezintă circa 20% din consumul energetic al întreprinderii, deși efectele benefice ale schimbării turnurilor de răcire prevăzute cu ventilatoare, cu altele care funcționează după principiul răcirii naturale au fost și sînt evidente, totuși, s-a acționat cu destulă întârziere, cu o nejustificată prudență în realizarea acestor modificări constructive. Prin aplicarea acestui sistem s-au eliminat 2 ventilatoare de 7,5 kW care funcționau circa 6000 ore pe an, obținîndu-se astfel o economie de aproximativ 80 kWh/an. S-ar mai putea da și alte exemple. Dacă, de pildă, s-ar fi acționat mai operativ pentru instalarea de limitatoare de mers în gol al mașinilor, acum am fi putut raporta economii, nu numai măsuri în perspectivă“.

Toma BARDAN : „Prin specificul său, producția întreprinderii noastre se caracterizează printr-un grad ridicat de omogenitate, ceea ce face ca, în general, consumul energetic să se mențină la un nivel constant atît pe unitatea de produs, cît și pe secții, ateliere, locuri de muncă, schimburi de producție etc. O asemenea situație a impus și, în același timp, a presupus adoptarea unui complex de măsuri privind, în special, urmărirea consumului energetic pe secții și pe loturi optime pe întregul flux de fabricație — de la forjă pînă la montajul general. Prin măsuri concrete luate la fața locului — micșorarea numărului de reglaje pe mașini, diminuarea pierderilor de energie la schimbările repetate ale reperului la tratamentele termice etc. — în anul

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. GORIE

(Continuare în pag. 28)

PRIORITĂȚI ÎN CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ

AGRICULTURA românească a intrat într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării, în care se va afirma noua calitate, pe baza acumulărilor cantitative obținute în perioadele trecute. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură din decembrie 1983, s-a adoptat un amplu și mobilizator program pentru realizarea în acest an a unor producții agricole record. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dispunem de toate condițiile pentru ca anul 1984 să ducă la o substanțială schimbare a activității din agricultură, la o îmbunătățire radicală a muncii organelor agricole, a unităților agricole, a tuturor oamenilor muncii din agricultură.

Declanșarea la timpul optim și executarea în termene scurte a însămînțărilor

SOARTA producției din acest an este condiționată de desfășurarea exemplară a campaniei agricole de primăvară. Lucrările din această perioadă hotărăsc producțiile de pe aproape 70% din suprafața arabilă a țării, iar o zi de primăvară echivalează din punctul de vedere al vegetației cu 2—3 zile de toamnă; de aceea este necesară o mobilizare generală a forțelor materiale și umane pentru efectuarea într-o perioadă cât mai scurtă a semănatului. Din această cauză, odată declanșate lucrările agricole nu trebuie pierdută nici o zi bună de lucru și este necesar să se acționeze cu toate forțele pentru executarea lor în timp cât mai scurt.

Programul de măsuri privind pregătirea și desfășurarea lucrărilor agricole din primăvara acestui an prevede însămînțarea aproape a 6 milioane hectare, din care peste 3 milioane hectare cu porumb și însemnate suprafețe cu plante tehnice și furajere. Legumele vor ocupa aproape 280 mii de hectare, iar cartofii 320 mii de hectare. Se vor întreprinde acțiuni susținute pe pași în ce privește executarea lucrărilor de întreținere (pe 2,5 milioane hectare), însămînțări și supraînsămînțări (pe 100 mii ha), precum și defrișări de arboret, desecări, lucrări de combatere a eroziunii solului pe însemnate suprafețe. Vor fi amenajate aproape 15 mii de hectare de orezării și se vor efectua plantații de pomi și vii pe încă aproape 15 mii de hectare.

Efectuarea acestor lucrări la timp și de calitate este favorizată de asigurarea unei puternice baze materiale. În acest sens, în actuala campanie de pri-

măvară se vor asigura 115 mii de tractoare (în echivalent U-650) pentru cultura mare, 20,7 mii de tractoare pentru cultura mică, 31,9 mii de grape cu discuri, 21,5 mii de combinatoare, 44 mii de semănători pentru păioase și prășitoare, 13,7 mii de mașini de fertilizat și alte numeroase mașini și utilaje agricole. Baza tehnică existentă asigură posibilitatea încadrării în perioadele optime de însămînțare, a respectării normelor de calitate prevăzute pentru fiecare cultură, în condiția folosirii tractoarelor la întreaga capacitate de lucru și sporirii productivității muncii mecanizatorilor. Se prevede ca însămînțarea să fie terminată la sfecla de zahăr, în zona de sud până la 15 martie, iar în nordul țării, până la 25 martie; la floarea soarelui — până la 15 aprilie; la porumb — până la 20 aprilie în sud și 30 aprilie în nord. S-a stabilit ca durata lucrărilor de însămînțare să fie de 7 zile lucrătoare la sfecla de zahăr, 8 zile la floarea-soarelui, 11 zile la soia, 10—12 zile la porumb.

Executarea însămînțării la termenele prevăzute de lege impune declanșarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de pregătire a terenului. Practica a demonstrat că însămînțarea timpurie asigură importante sporuri de recoltă. De aceea, este necesară mobilizarea tuturor forțelor în vederea încadrării semănatului în perioada optimă.

Conducerile unităților sint obligate să respecte densitățile prevăzute ale plantelor pe unitatea de suprafață, perioadele optime de semănat și adâncimile de încorporare a seminței. Trebuie să subliniem că densitatea este o problemă complexă, care se rezolvă începând cu efectuarea arăturilor de bună calitate, pregătirea terenului, însămînțarea și continuată cu lucrările de întreținere. De aceea, nu se poate admite nici o abatere de la tehnologiile recomandate.

Respectarea strictă a normelor tehnice, utilizarea unor semințe de bună calitate

DEFĂȘURAREA lucrărilor agricole de primăvară în perioada optimă și la un nivel calitativ superior este înlesnită prin adoptarea unui complex de măsuri tehnice și organizatorice și prin pregătirea unei puternice baze materiale, care să garanteze realizarea unei producții record. În unitățile din agricultură au fost înțocmite și aprobate programe pentru cereale, plante tehnice, legume și alte culturi, care cuprind toate verigile tehnologice, măsurile și acțiunile ce vor trebui aplicate în scopul îndeplinirii sarcinilor pre-

văzute în planul de dezvoltare a agriculturii. Programele care au fost discutate în adunările generale și adoptate de consiliile populare județene și comunale, de consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste și de unitățile de producție cuprind atât volumul lucrărilor, cât și mijloacele de producție, vitezele zilnice de lucru și termenele de executare.

Pentru realizarea obiectivelor prevăzute în plan și în programele speciale, în centrul preocupărilor se află măsurile de folosire completă, cu maximă eficiență a fondului funciar, de creștere a suprafeței arabile și limitarea strictă a scoaterilor de terenuri din circuitul agricol. Au fost luate măsuri privind cultivarea întregii suprafețe arabile prevăzute în plan, utilizarea corespunzătoare a suprafețelor amenajate pentru irigații, executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (inclusiv a orezăriilor) și a celor agroameliorative. Se acționează pentru întărirea disciplinei și creșterii răspunderii în gospodărirea fondului funciar, prin diminuarea oricăror forme de risipă, degradare ori folosire neeficientă a pământului, astfel încât să se obțină randamente maxime. Vor fi luate măsuri hotărâte pentru cultivarea fiecărei suprafețe de teren, inclusiv a celor pretabile din plantațiile de vii și pomi, a suprafețelor din incintele agricole (inclusiv ale fermelor zootehnice), a terenurilor din vetrele satelor și din curțile cetățenilor, pe care se pot obține importante cantități de legume și furaje.

Campaigna de primăvară din acest an este mai bine organizată. O preocupare de bază în această perioadă a fost amplasarea culturilor în cadrul asolamentelor întocmite pe unități agricole, ferme sau grupe de ferme, cu sole mai mici, asigurându-se plante premergătoare corespunzătoare cerințelor fiecărei culturi. S-a acordat o atenție deosebită culturilor cu programe prioritare, care vor fi amplasate numai pe terenuri pregătite corespunzător și care au fost fertilizate și arate adânc încă din toamnă.

Având în vedere că folosirea semințelor din soiuri și hibrizi de mare productivitate constituie o condiție esențială pentru obținerea unor recolte bogate, se acționează intensiv pentru asigurarea materialului biologic necesar însămînțării suprafețelor prevăzute, potrivit normelor de densitate și într-o structură echilibrată de soiuri și hibrizi. Condiționarea semințelor și analizele de laborator sint, practic, încheiate la majoritatea culturilor. În prezent, potrivit balanței aprobate, se derulează acțiunea de mișcare a semințelor și a materialului săditor între județe și distribuirea acestora la unitățile de producție și la gospodăriile populației. Sint necesare acțiuni ferme, imediate, pentru urgentarea preluării

de către unitățile agricole a cantităților de semințe repartizate, care să fie depozitate și păstrate în cele mai bune condiții — deoarece orice întârziere poate avea repercusiuni asupra momentului începerii semănatului, cu toate consecințele negative ce ar decurge de aici. Se au în vedere, de asemenea, creșterea suprafețelor pentru producerea de semințe la unele culturi, ca și organizarea producerii acestora numai în unități și ferme specializate. Pentru fermele și unitățile producătoare de semințe se vor asigura baza tehnico-materială necesară, încadrarea lor cu cei mai buni specialiști, crearea spațiilor de condiționare și depozitare a semintelor.

Importanța lucrărilor de fertilizare a terenurilor și de întreținere a culturilor

ÎN TOATE unitățile agricole s-au intensificat transportul cantităților de îngrășăminte organice prevăzute și fertilizarea fazială a culturilor de toamnă — lucrări de mare însemnătate pentru creșterea rodniciei pământului, pentru realizarea unor sporuri apreciable de recoltă. În acest sens, până la 5 martie a.c. s-au transportat în cimp 85% din cantitățile de îngrășăminte organice prevăzute în planul trimestrului I și s-au aplicat îngrășăminte chimice pe semănăturile de toamnă pe 46% din suprafețele prevăzute. Este necesar ca aceste acțiuni să fie mult intensificate, în special în județele cu rămăneri în urmă, utilizându-se toate atelajele de care dispun unitățile agricole, mijloacele mecanice puse la dispoziție de către stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. Se desfășoară într-un ritm intens aplicarea îngrășămintelor chimice și organice la culturile intensive de porumb, sfeclă de zahăr și cartofi. Potrivit programului elaborat, se vor asigura depozitarea corespunzătoare a cantităților de îngrășăminte repartizate și folosirea acestora cu eficiență, în doze diferențiate.

În vederea combaterii buruienilor, bolilor și dăunătorilor se asigură erbicidele (integral pentru cerealele păioase și parțial la culturile prăsitoare) și necesarul de fungicide pentru tratarea semintelor.

Atenția specialiștilor din unitățile agricole este îndreptată în prezent asupra urmării stării de vegetație a culturilor și asupra măsurilor ce vor fi întreprinse în scopul fertilizării diferențiate, cu asigurarea echilibrului între azot și fosfor, îndeosebi în zonele deficitare din acest punct de vedere.

Obținerea unei producții timpurii de legume constituie obiectul unui program special menit să contribuie la stabilirea și aplicarea unor tehnologii specifice, care să permită atât timpurietatea cit și eşalonarea mai bună a producției. Se repară și se revizuiesc solariile, serele, răsădurile și se aplică soluții economice pentru realizarea temperaturilor necesare și folosirea la maximum a spațiilor încălzite, utilizând metoda de cultură asociată. Plantarea prin răsad a aproape 100 mii de

hectare în sectorul socialist a făcut necesară producerea a 8,4 milioane fire de răsad, ceea ce reprezintă necesarul plus o rezervă de 15%; până la 5 martie s-a realizat aproximativ 26% din cantitatea planificată.

În sectorul vitipomicol se urmărește plantarea unor suprafețe de 6 300 ha cu viță de vie și 8 500 ha cu pomi, pentru care materialul a fost asigurat în totalitate. La data menționată, desfundatul terenului destinat plantațiilor de vii era realizat în proporție de 94%, iar pentru plantațiile de pomi — de 69%. Continuă, de asemenea, acțiunea de tăieri de formare și rodire în plantațiile de pomi și vii, executată deja pe 72% și, respectiv, 54% din suprafețele prevăzute în program; la 25% din pomii ce se prevede a fi stropiți în această perioadă s-a și aplicat al doilea tratament.

Pe pașiștile naturale s-au intensificat acțiunile de curățire, destelenire, supraînsămânțare și fertilizare, în conformitate cu programul întocmit. Sint prevăzute, totodată, acțiuni de mobilizare a crescătorilor de animale în vederea întreținerii, ameliorării și fertilizării acestor suprafețe cu îngrășăminte organice, corespunzător numărului de animale. Se va generaliza pășunatul sistematic, intensiv, pe pașiștile îmbunătățite, având în vedere respectarea încărcăturii de animale și duratei de pășunat pe aceeași parcelă.

Încheierea grabnică a pregătirii bazei tehnice

O CONTRIBUȚIE hotărâtoare la obținerea unor producții agricole la un nivel superior o au irigațiile. Utilizarea la întreaga capacitate a sistemelor de irigații creează premisele unor producții agricole sigure și în condiții de eficiență economică.

Pentru ca irigațiile să-și aducă întregul aport de creștere a randamentului la hectar, se pregătesc sistemele și amenajările locale în vederea aplicării udărilor conform programelor stabilite, se lucrează la decolmatarea canalelor, revizuirea stațiilor de pompare și repararea echipamentelor de irigații. Reviziile și reparațiile la amenajările pentru irigații s-au executat, până la 2 martie, pe 87% din programul de decolmatări canale și 66% din programul de reparații la canalele căptușite. S-au executat, de asemenea, revizii și reparații la 91% din stațiile de pompare prevăzute în programe, iar la agregatele de pompare pe 95%. Echipamentele mobile de udare au fost revizuite și reparate în proporție de 96% la conducte, 86% la aspersoare și 82% la motopompe.

Atenție sporită se acordă și reparării tractoarelor și mașinilor agricole. Ritmul înalt de execuție a lucrărilor a permis repararea aproape în totalitate a mașinilor și utilajelor care vor lucra în campania de primăvară din acest an. În unitățile care au unele rămăneri în urmă, au fost luate măsuri pentru recuperarea restanțelor, printr-o organizare mai bună a lucrului în schimburi prelungite sau în două schimburi, intensificarea acțiunii de reconștină-

re a pieselor de schimb, precum și prin sprijinirea acestora de către unitățile care au încheiat reparațiile. Din controalele efectuate până în prezent a rezultat că în majoritatea unităților, calitatea reparațiilor este corespunzătoare și asigură o bună funcționare a utilajelor în exploatare.

Până la începerea lucrărilor agricole trebuie încheiate verificarea prin probe funcționale și recepția finală a agregatelor complexe specifice lucrărilor ce se vor executa în această perioadă, urmărindu-se îndeosebi asigurarea agregatelor destinate efectuării mai multor lucrări la o trecere (în scopul reducerii consumului de carburanți) și reglării corespunzătoare pentru realizarea densității prevăzute. În fiecare unitate urmează să se creeze stocuri suficiente de piese de schimb pentru asigurarea asistenței tehnice în vederea funcționării normale a tuturor utilajelor.

Paralel cu finalizarea pregătirii utilajelor, unitățile pentru mecanizarea agriculturii acționează pentru organizarea taberelor de cimp, dotarea lor cu mijloace de cazare a mecanizatorilor, de asistență tehnică și pentru alimentarea cu carburanți și lubrifianți. În depozite urmează să se asigure în această perioadă stocuri minime de carburanți, echivalente cu consumul pe 2—3 zile al unităților agricole.

Realizarea lucrărilor agricole la un înalt nivel calitativ a făcut necesară instruirea și pregătirea corespunzătoare a personalului muncitor din unitățile agricole, în vederea cunoașterii temeinice a utilajelor, a reglajelor necesare și a normelor de exploatare, corespunzător cerințelor tehnologiilor specifice culturilor.

Calitatea lucrărilor

ASIGURAREA unor producții ridicate în acest an impune exercitarea unui control permanent în timpul efectuării lucrărilor, pentru respectarea strictă a calității. De calitatea și executarea la timp a lucrărilor răspund nemijlocit specialiștii care au obligația să conducă direct formațiile de mecanizatori și cooperatori. La încheierea fiecărei lucrări este necesar să se facă recepția cantitativă și calitativă a acesteia, de către șeful de fermă și inginerii șefi din unitate. La terminarea lucrărilor de însămânțare a fiecărei culturi și după răsărirea plantelor, comisiile special constituite în unități urmează să recepționeze prin măsurători suprafețele semănată și densitățile realizate, luând măsuri de completare a eventualelor goluri.

Desfășurarea exemplară a campaniei de primăvară necesită organizarea temeinică a muncii în fiecare unitate agricolă, prin întărirea echipelor, constituirea formațiilor mixte de cooperatori și mecanizatori și angajarea producției în acord global. În toate unitățile trebuie să se instaureze o disciplină fermă, care să ducă la îmbunătățirea calitativă a muncii tuturor celor ce lucrează în agricultură, începând încă din actuala campanie de primăvară.

Ovidiu POPESCU

NOUA REVOLUȚIE ÎN AGRICULTURĂ — COMPONENTĂ DE BAZĂ A PROGRESULUI ECONOMIC-SOCIAL (I)

PREOCUPAREA statornică a conducerii partidului și statului nostru, orientările și indicațiile deosebit de prețioase date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul repetatelor întâlniri de lucru cu cei ce își desfășoară activitatea pe ogoarele patriei constituie un amplu și mobilizator program de acțiune, de muncă însuflețită pentru dezvoltarea accelerată a agriculturii. Ca urmare a politicii agrare promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, agricultura românească se află pe calea unei dezvoltări și modernizări continue, inclusiv în cadrul structurilor tehnico-productive-organizaționale. Așa cum se cunoaște, acest sector de mare însemnătate aduce o contribuție de seamă la progresul întregii economii naționale, la ridicarea pe cote tot mai înalte a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Urmindu-și în mod statornic calea de dezvoltare, agricul-

tura se integrează în tendințele calitative de dezvoltare ale întregii economii românești, ținând deopotrivă seama de tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial. Tocmai în această perspectivă și avându-se în vedere rezervele încă însemnate de creștere a agriculturii românești (folosirea integrală a fondului funciar, a mijloacelor din dotare, a timpului de lucru etc.), continuă în mod accelerat procesul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament. Revoluția agrară în România este un proces complex, a cărui strategie include toate componentele agriculturii (productive, tehnice, organizatorice), având ca scop asigurarea unei producții superioare, o mai bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, precum și crearea unor disponibilități pentru alte nevoi ale economiei.

1984 — anul hotăritor pentru realizarea unui salt calitativ în agricultură

ANUL 1984, penultimul an al cincinalului, trebuie să marcheze un salt deosebit, ale cărui rezultate să contribuie la înscrierea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare economică medie. Planul pe acest an poartă pe cea acestei opțiuni majore, ilustrată prin ritmuri de dezvoltare a căror fundamentare exprimă ponderea tot mai ridicată a factorilor calitativi, de raționalitate, eficiență și economicitate, în măsură să contribuie hotăritor la folosirea superioară a resurselor materiale, concomitent cu sporirea rodniciei muncii sociale — elemente decisive în sporirea avuției naționale. În acest an, în condiții normale de climă trebuie să se obțină circa 29 milioane tone de cereale, producții sporite la plante tehnice, legume și fructe, o creștere a efectivelor de animale (la circa 8,3 milioane de bovine, 14,9 milioane de porcine, 21,9 milioane de ovine și 62,1 milioane de păsări ouătoare) și a producției zootehnice, o îmbunătățire substanțială a bazei furajere. În proiectarea acestor niveluri ridicate s-a ținut seama de folosirea eficientă a pămîntului, a bazei materiale a anului 1984 (170 mil de tractoa-

re, peste 3 milioane de hectare irigate, aproape 59 mii de combine, 1830 mii tone de îngrășăminte chimice, la care se adaugă cele 35,5 milioane tone de gunol de grajd).

Nivelurile ridicate de producție prevăzute pot fi atinse în condițiile accentuării factorilor calitativi, prin punerea în valoare a tuturor resorturilor care pot și trebuie să determine creșterea eficienței utilizării resurselor materiale, valorificarea cu mult mai bună a capacității creatoare a tuturor celor ce muncesc în agricultură, indiferent că-și desfășoară activitatea în fermă, cercetare, proiectare sau învățămînt. Ținînd seama de marile rezerve care există în agricultura noastră în toate aceste direcții, este evident că sarcinile pe 1984 pot fi înfăptuite și depășite.

Îndeplinirea exemplară a planului anual va însemna crearea unei baze corespunzătoare pentru realizarea prevederilor cincinalului, care va marca dezvoltarea pe o treaptă superioară a economiei naționale. În acest cadru, sarcini deosebit de complexe revin tuturor organelor din sistemul unitar de conducere a agriculturii; întrunirea unui spirit de ordine și disciplină desăvîrșite, la toate nivelurile de decizie se impune ca un imperativ esențial pentru obținerea unor producții agricole mari și eficiente.

Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist — ca organ teritorial, de conducere unitară a activității de producție agricolă și de industrializare a produselor agricole (activitate desfășurată de către unitățile economice din componența sa) — îndeplinește rolul de organizator și coordonator al producției din unitățile din subordine, răspunzînd de îndeplinirea planului la toți indicatorii.

Pămîntul — folosit integral și eficient

PĂMÎNTUL reprezintă un bun național de care sînt strîns legate creșterea avuției naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. Posibilitățile de creștere a suprafeței arabile (circa 0,43 ha pe locuitor) sînt însă limitate în România; ca atare, sporirea producției agricole vegetale și animale, și în primul rînd creșterea producției de cereale, precum și cantitățile tot mai mari care urmează a fi obținute la plante tehnice (sfecla de zahăr, floarea-soarelui, soia, in și cîne-pă) reclamă valorificarea mai bună a fiecărui metru pătrat de pămînt, creșterea producției la unitatea de suprafață.

O preocupare fundamentală a tutu-

ror lucrătorilor din agricultură, a tuturor cetățenilor, indiferent de ramura în care lucrează, trebuie să o constituie cultivarea integrală a pământului. Obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea al partidului privind introducerea în circuitul agricol a încă 154 mii de hectare, astfel ca în 1985 suprafața arabilă a țării să ajungă la 10 milioane de hectare, poate fi îndeplinit. Există în acest sens posibilități de sporire a suprafețelor agricole cum ar fi: a) mai buna organizare a soarelui (prin dimensionarea rațională a drumurilor și desființarea celor inutile); b) redarea în circuitul agricol a suprafețelor pe care au fost organizate diverse șantiere industriale; c) dezafectarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare — canale vechi, poduri etc. — care nu mai sînt utile; d) folosirea integrală a terenurilor din vetrele satelor; e) cultivarea integrală a pământului deținut de gospodăriile populației și a suprafețelor de pe marginile drumurilor și căilor ferate etc., cultivîndu-se legume și pomi; f) recuperarea terenurilor ocupate cu reziduuri industriale, deșeuri sau alte depozități; g) economisirea terenurilor utilizate la lucrările de îmbunătățiri funciare și de construcții, simplificarea rețelei de drumuri, linii electrice; h) urbanizarea și sistematizarea localităților.

Au fost menționate numai cîteva din multiplele posibilități existente de combatere a tendințelor de risipă a fondului funciar, de recuperare și readucere la timp în circuitul productiv a unor suprafețe deosebit de însemnate, astfel încît suprafața arabilă să ajungă în 1984 la 9,945 milioane hectare. Dar problema fundamentală a organelor agricole, centrale, locale și a fiecărui specialist trebuie să o constituie executarea ireproșabilă a volumului mare de lucrări pentru amenajarea și exploatarea rațională a terenurilor irigate, pentru executarea lucrărilor de desecare, de combatere a eroziunii solului, ameliorarea terenurilor degradate (acidificate sau salinizate) etc., în vederea obținerii unui maximum de producție de pe unitatea de suprafață.

Apare ca o necesitate imediată inventarierea întregului fond funciar și elaborarea de către organele de specialitate a unui program complex de ridicare a fertilității pământului. Sînt necesare eforturi susținute pentru întărirea conceptului „resurse de sol” cu noi dimensiuni, care să impună o atitudine calitativ nouă din partea întregii populații față de această avuție de însemnătate vitală.

Cerințe ale calității în producția agricolă vegetală și animală

ÎN PROBLEMATICA MAJORĂ abordată de secretarul general al par-

tidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un loc primordial îl ocupă problemele calitative ale dezvoltării agriculturii. Realizarea unei producții sporite de cereale (obiectiv central al partidului), plante tehnice, de legume, cartofi și fructe, la nivelul planului de stat, reclamă din partea tuturor specialiștilor din producție, cercetare, proiectare și învățămînt o preocupare susținută, continuă, o muncă concretă, participativă la aplicarea celor mai avansate tehnologii, la executarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor de întreținere, recoltare, transport și depozitare a producției agricole. Numai prin efectuarea la timp a lucrărilor de pregătire a terenului pentru semănat, fertilizarea solului cu îngrășăminte organice de care dispunem în cantități însemnate, însămînțatul la timpul optim cu semințe de cea mai bună calitate, asigurarea densității optime la fiecare specie în funcție de condițiile pedoclimatice, aplicarea integrală a lucrărilor de întreținere putem asigura o producție sporită la hectar, la nivelul cerințelor.

Normele tehnice pentru executarea lucrărilor agricole, asigurarea densităților, însămînțarea, întreținerea, recoltarea și depozitarea producției în perioadele optime sînt obligatorii și trebuie respectate. Aceasta presupune asigurarea de semințe și material săditor, în raport cu raionarea și zonarea culturilor, a mijloacelor mecanice și umane pentru aplicarea întocmai a tehnologiilor.

Zootehnia — „barometrul” gradului de dezvoltare intensivă a agriculturii

PARALEL cu asigurarea creșterii mai accentuate a efectivelor de vaci și juninci, la ovine și porcine, în zootehnie centrul preocupărilor trebuie să-l constituie sporirea randamentelor medii, astfel încît, la finele acestui cincinal, această ramură să dețină o pondere principală în producția agricolă a țării. Programul de acțiune pentru realizarea sarcinilor în acest sector are în vedere sporirea efectivelor de animale și a randamentelor medii. Planul în zootehnie pe 1984 pune în fața lucrătorilor din sectorul creșterii animalelor sarcini deosebit de importante, pentru atingerea nivelurilor de efective și producții stabilite în programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Problema centrală o reprezintă creșterea **bovinelor**. Pentru aceasta este necesară asigurarea sporirii și ameliorării efectivelor, prin îmbunătățirea activității de reproducție, asigurarea reproducătorilor de calitate, creșterea

indicilor de natalitate și fecunditate, îmbunătățirea asistenței sanitar-veterinare, îmbunătățirea furajării animalelor, modernizarea spațiilor de adăpostire ș.a.

În sectorul creșterii **suinelor** sînt necesare respectarea riguroasă a tehnologiei de reproducție pentru creșterea indicelui de natalitate, îmbunătățirea condițiilor de îngrijire și hrănire, precum și a asistenței sanitar-veterinare, în scopul reducerii pierderilor prin mortalitate, ameliorarea în continuare a patrimoniului biologic al efectivelor, extinderea folosirii în hrana porcilor a furajelor de volum, stimularea creșterii acestei specii în gospodăriile populației.

În ce privește creșterea **ovinelor și caprinelor**, efectivele vor trebui să ajungă la circa 22 milioane capete, din care 21,45 milioane ovine și 0,55 milioane caprine, să crească producțiile medii de lapte și lînă, precum și greutatea medie la sacrificare. Pentru acestea se impune continuarea în ritm susținut a acțiunii de ameliorare a efectivelor prin îmbunătățirea activității de reproducție, reducerea pierderilor prin mortalitate, accentuarea ritmului de creștere a efectivelor de ovine în județele din zona montană, creșterea producțiilor de lînă, carne și lapte și a livrărilor la fondul de stat, modernizarea fermelor de ovine etc.

În domeniul creșterii **păsărilor** sarcini sporite se impun în privința efectivelor (62,14 milioane capete), greutateii medii la tăiere (1250 grame) și randamentului mediu de ouă (188 ouă pe găină).

Măsuri eficiente sînt prevăzute și pentru alte ramuri ale producției zootehnice: creșterea iepurilor de casă, a animalelor de blană și a celor de muncă, precum și în domeniul apiculturii și cel al sericiculturii. Ele sînt orientate în sensul atingerii parametrilor cuprinși în programele speciale elaborate pentru aceste ramuri zootehnice, cărora în ultimul timp li se acordă importanță sporită.

Multiplele sarcini ce revin zootehniei necesită participarea cît mai activă și eficientă a inginerilor zootehniști și a medicilor veterinari — ca profesii distincte — la aplicarea tehnologiilor, de îngrijire, exploatare și apărare a sănătății animalelor. Trebuie întărită ordinea și disciplina, răspunderea cadrelor și îngrijitorilor de animale în respectarea normelor de hrănire și îngrijire a animalelor, a programelor de grajd și a rațiilor furajere din fiecare fermă, în scopul evitării oricărei forme de risipă a hranei, energiei, a celorlalte resurse materiale.

dr. ing. Alexandru IGNAT
Institutul agronomic
„Nicolae Bălcescu” București

PROMOVAREA EXPORTURILOR COMPLEXE

CONTINUAM, în acest număr, dezbateră organizată de Revista economică pe tema „Promovării exporturilor complexe” cu prezentarea experienței și propunerilor I.C.E. Contransimex. Ancheta pe aceeași temă în 20 de întreprinderi care efectuează exporturi complexe s-a publicat în R. E. nr. 37/1983, iar în R. E. nr. 8/1984 — un punct de vedere privind creșterea ponderii serviciilor ingineresti în volumul exporturilor.

CREȘTEREA eficienței economice în domeniul lucrărilor de construcții-montaj executate în străinătate relevă un complex de probleme, atât sub raportul diversității cantitative, cât și al implicațiilor calitative generate.

Un prim grup se referă la condițiile deosebite de desfășurare a activității de comerț exterior, puse în evidență de evoluția contradictorie a economiei mondiale, de dimensiunile actuale ale acestui sector economic, care impun o maximă responsabilitate și competență profesională din partea specialiștilor angajați în acest domeniu.

Un al doilea grup detaliază specificitatea intrinsecă a lucrărilor de construcții-montaj în străinătate, ca formă de manifestare a relațiilor economice internaționale, domeniu ce se caracterizează prin acțiuni de importanță majoră pentru dezvoltarea de ansamblu a statelor. Opțiunea pentru realizarea, pe această cale, a unor obiective de anvergură (uzine, complexe agroindustriale, drumuri, căi ferate etc.) incumbă responsabilități substanțiale sporite comparativ cu operațiunile de export-import clasice, în sarcina antreprenorului și beneficiarului, necesitând o evaluare globală, la nivel de macro și microstructură, a resurselor materiale, umane și valutare.

Experiența întreprinderilor românești de comerț exterior specializate în executarea de lucrări de construcții-montaj demonstrează necesitatea unei argumentări concrete, pe fiecare obiectiv în parte, a oportunității și posibilității participării la realizarea acestuia, având în vedere particularitățile modului de formare a costurilor și prețurilor de producție ce fundamentează oferta externă — și anume:

— situația conjuncturală a pieței unde urmează a fi implementat obiectivul;

— volumul, diversitatea și durata lucrărilor (aceasta din urmă fiind cuprinsă, în general, între 6 și 36 de luni);

— volumul apreciabil al cheltuielilor în lei, valută convertibilă și monedă locală, în special în prima parte a execuției lucrărilor;

— condițiile și modalitățile de plată, respectiv nivelul și structura avansului necesar pentru deschiderea șantierului, filiera mai mult sau mai puțin complicată pe care o au de parcurs certificatele de lucrări, decalajul relativ mare între momentul execuției și cel al transferului aportului valutar în țară;

— sistemul legislativ în vigoare al statului beneficiar privind taxele, impozitele, asigurările, regimul importurilor (temporare și definitive), modul de acordare a licențelor etc.;

— condițiile financiare de realizare a obiectivelor de construcții-montaj: nivelul, volumul și structura creditului, organisme finanțatoare.

Referindu-ne la lucrările de construcții-montaj din domeniul transporturilor și telecomunicațiilor, ce constituie obiectul I.C.E. CONTRANSIMEX — drumuri, poduri, căi ferate, porturi, aeroporturi, acordarea de asistență tehnică de specialitate, formarea de cadre calificate — se evidențiază o nouă serie de particularități. În acest sens, menționăm complexitatea medie și volumul mare al lucrărilor, uzura mare a utilajelor ș.a., care necesită o organizare a șantierului și mobilizare de forțe deosebite, un grad sporit de mecanizare a operațiunilor. Cu titlu de exemplu amintim lucrările din zona mediteraneană și Africii, unde există o cerere apreciabilă pentru obiective din domeniul comunicațiilor, a căror realizare este inclusă în planurile naționale de dezvoltare ale țărilor respective. Execuția unor obiective de asemenea anvergură presupune investiția de mijloace financiare importante, obținute în cvasitotalitate prin credite acordate de organisme financiare specializate cu caracter internațional (Banca Mondială, Fondul O.P.E.C., Fondul kuveitian de dezvoltare, Banca arabă pentru dezvoltarea economico-socială a Africii etc.) și sau organisme guvernamentale locale; preluarea comenzilor impune parcurgerea diverselor proceduri organizatorice de licitații internaționale, în condițiile unei concurențe serioase din partea unor firme specializate, cu experiență și tradiție în domeniul comunicațiilor, din diferite țări.

Întâmpinarea cu un comportament de piață suplu și eficient a situațiilor enunțate detasează două obiective strategice principale: (a) menținerea și îmbunătățirea pozițiilor câștigate, respectiv amplificarea și (b) diversificarea tipologică a lucrărilor viitoare, susceptibile a fi preluate. Acțiunile desfășurate în acest sens urmăresc în continuare implementarea unei concepții flexibile, de lungă durată, asupra sistemelor transporturilor și telecomunicațiilor din zona geografică analizată. Se poate aprecia că experiența acumulată în proiectarea și execuția de obiective din acest domeniu va determina o sporire a interesului pe care întreprinderea noastră îl prezintă pentru țările Africii de Nord, a căror pondere se situează la mai mult de 90% din încasările în deize convertibile ale I.C.E. CONTRANSIMEX (menționăm că cifra de afaceri a întreprinderii reprezintă aproximativ 7% din aportul valutar net rezultat din întreaga activitate de construcții-montaj desfășurată de țara noastră în străinătate).

Un ultim grup de probleme avut în vedere îl constituie funcționalitatea corelațiilor între obiectivele strategiei de piață pentru lucrări de construcții-montaj și nivelul competitiv al prețului ca element tactic.

Analiza prețului extern de ofertă pentru execuția unui obiectiv de construcții-montaj în străinătate presupune concretizarea elementelor componente ale binomului preț unitar — cantitate la lucrările necesare a fi realizate și/sau produse de livrat.

În cazul în care — din diverse motive (necunoașterea terenului, greșeli în lista de cantități, o ridicare nivel-metrică eronată) — nu se stabilește corect cantitatea de lucrări, o evaluare de plus-minus 10%, considerată grosieră la nivelul citorva sute de mii de metri cubi de săpături, umpluturi, sau câteva mii de metri pătrați de asfalt, în condițiile unui preț unitar corect, nu este de natură să conducă la pierderi în ansamblul ofertei, datorită faptului că majoritatea beneficiarilor efectuează plata pe baza cantităților de lucrări real executate de antreprenor, indiferent că sînt cheltuieli în lei, valută convertibilă sau monedă locală.

Cu totul altele sînt consecințele ce decurg din evaluarea incorectă a prețului unitar. O atare evaluare, datorată necunoașterii conjuncturii externe, a prețului concurenței, a pieței în sine, atrage stabilirea unei valori de ofertă cu mult în afara limitelor în care pot fi desfășurate tratative contractuale. Întrucît prețurile unitare se aplică întregii cantități de lucrări ce urmează a fi realizate, valoarea totală obținută fie elimină din competiție antreprenorul cu prețuri majorate în raport cu concurența, fie creează pierderi financiare importante (nerealizarea beneficiului, depășirea cursului de revenire aprobat și a cheltuielilor în lei și în valută), în cazul unei evaluări subdimensionate a ceea ce trebuie efectuat conform documentației tehnice de execuție.

În acest sens este necesar să se aibă în vedere două serii de factori ce pot genera erori în calcularea prețului unitar: (a) factori de ordin intern — costuri ridicate, produse și utilaje cu performanțe tehnice depășite, supraevaluări ale manoperei și ale cheltuielilor de regie, neelaborarea prețurilor și costurilor de producție sub forma unor module de preț pe obiective și subansamble, care să aibă la bază informațiile de piață, prețurile concurenței sau ale celor din contractele în derulare; (b) factori ce privesc comercializarea externă — discontinuități și informații neconcludente în prospectarea pieței, un mod neeconomic de comercializare a produselor și lucrărilor, neasigurarea service-ului la utilaje și întreținerea lucrărilor.

Odată prețul extern stabilit, se cunoaște valoarea la care se poate executa lucrarea, valoare calculată în concordanță cu condițiile și posibilitățile reale de realizare ale antreprenorului și cu nivelul prețului concurenței la momentul elaborării ofertei. Acest preț extern se defalcă de către antreprenor, împreună cu furnizorul general intern, pe principalele capitole de cheltuieli (în lei, valută convertibilă și monedă locală), pentru realizarea obiectivului, în cadrul referatului de export, rezultînd indicatorii de eficiență în limitele cărora se pot realiza lucrările.

Analizând statistic ponderea pe care o ocupă principalele capitole de cheltuieli la un număr de 35 de obiective executate se constată următoarea repartitie procentuală a costurilor: proiectare 1%, utilaje 26%, materiale 24%, manoperă 28%, organizare de șantier 6%, diverse 15%.

Dacă la unele capitole (proiectare, organizare de șantier, diverse, însumând 22%) procentele de reprezentare în valoarea ofertei sint mici sau cuprind poziții de cheltuieli cu valoare fixă, în schimb — pentru celelalte trei capitole (utilaje, materiale și manoperă), care dețin o pondere de 78%, modul de stabilire a costurilor și prețurilor interne poate influența decisiv asupra valorii externe a ofertei.

Experiența practică a evidențiat că apar anomalii în evaluarea unor costuri și prețuri interne la regii, piese de schimb, utilaje, mașini, instalații, comparativ cu cele practicate pe piața mondială, în cazul utilizării unor produse (în special utilaje și piese de schimb uzate moral sau cu fiabilitate redusă) care nu corespund cerințelor beneficiarilor și nivelului tehnic existent pe piața externă; de asemenea, importurile de completare, furniturile din țări au uneori o pondere destul de mare.

Pentru creșterea competitivității acestor exporturi apare necesară utilizarea în mai mare măsură a utilajelor, echipamentelor și materialelor cu fiabilitate ridicată produse în țară, pentru diminuarea cheltuielilor în de-vize convertibile și implicit a efortului valutar al țării; sporirea eforturilor

în vederea asimilării în țară a unei părți cât mai mari din furnituri.

Neajunsurile semnalate în întocmirea ofertelor externe și la defalcarea lor pe principalele capitole de cheltuieli duc la concluzii asupra unor căi și modalități corecte de acțiune, în sensul reducerii costurilor și prețurilor de producție.

Pentru îmbunătățirea activității de ofertare și contractare în activitatea de export de obiective complexe și lucrări în străinătate, analiza efectuată ne-a permis formularea următoarelor propuneri:

- prospectarea constantă și consecventă, sub toate aspectele, a piețelor externe;

- cunoașterea corespunzătoare a prețurilor la principalele categorii de lucrări practicate de concurență, folosindu-se ca surse de informații cotațiile burselor de mărfuri și valori, oferte, contracte încheiate pentru lucrări similare, registrele comerciale ale beneficiarilor externi, liste și cataloage de prețuri de export și de vânzare cu amănuntul, materiale ale unor organisme și organizații financiare, de transporturi și expediții internaționale;

- asigurarea unui echilibru dinamic și, în același timp, verificabil între cheltuielile de producție și prețul extern;

- alinierea prețurilor de ofertă la prețurile practicate pe plan mondial, urmărindu-se evoluția lor permanentă în raport cu piața pe care se acționează în momentul respectiv;

- diversificarea nomenclatorului și a ofertei de lucrări și instalații com-

plexe pentru partenerii din străinătate;

- lansarea de comenzi la institutele de cercetări și proiectări pentru întocmirea de oferte tip;

- elaborarea de prețuri standard orientative, a unor module de preț pe subansamble și categorii de lucrări, pe o perioadă bine determinată (3-6 luni), care să aibă la bază prețurile practicate de concurență și cele din contractele în derulare. Modificările care se fac în conformitate cu caietele de sarcini să se reflecte în costurile suplimentare pentru proiectare, furnitură și execuție;

- asigurarea unei rezerve, incluse în preț, pentru acoperirea eventualelor riscuri și influențe nefavorabile datorate creșterii prețurilor sau depreciilor valutare, în special când livrările și/sau lucrările se desfășoară pe mai mulți ani sau în cazul plăților pe credit;

- folosirea în mai mare măsură a utilajelor și materialelor din țară, în condiții sporite de competitivitate și eficiență — inclusiv asimilarea în țară a unor materiale și utilaje similare celor ce constituie în prezent import de completare;

- intensificarea eforturilor pentru reducerea consumurilor tehnologice, astfel încât produsele românești să fie competitive, atât din punctul de vedere al consumurilor specifice cât și din cel al prețurilor de fabricație, cu cele oferite de piețele externe.

Virgil ICLEANU
Dragoș ȘERBĂNESCU

Două evenimente majore reunesc în anul 1984 la Plovdiv—Bulgaria
comercianți și producători din toată lumea:

7 - 13 mai — TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ PENTRU BUNURI DE LARG CONSUM ȘI PRODUSE ALE INDUSTRIEI ALIMENTARE

Vor fi expuse produse variate și calitativ superioare ale industriei ușoare, alimentare, de uz casnic și de agrement.

24 septembrie — 1 octombrie — TÎRGUL INTERNAȚIONAL TEHNIC DE TOAMNĂ

Participanții bulgari și străini vor prezenta noutăți din domeniul construcției de mașini, electronicii și electrotehnicii, utilajului tehnic și tehnologic, metalurgiei, energeticii, industriei chimice, construcțiilor și arhitecturii.

Intreprinderi de engineering au posibilitatea să demonstreze și să compare realizările.

Uniunile tehnico-științifice din Bulgaria, combinatele bulgărești de producție și firmele străine vor organiza simpo-

zioane, conferințe tehnico-științifice și seminarii pentru schimburi de informații tehnico-științifice și experiență.

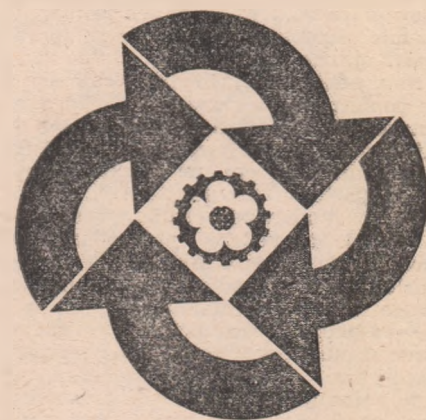
La târgurile de la Plovdiv sint asigurate toate condițiile pentru o activitate comercială activă și creatoare.

Informații detaliate se pot obține la :

DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL — 4 018 PLOVDIV, B-dul G. Dimitrov nr.37, telefon : 5-31-90, 5-31-45, telegrame : Iarmarka Plovdiv, telex : 044432 partet bg.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A BULGARIEI — SOFIA, B-dul Al. Stamboliiski nr. 11 a, telefon : 87-26-31, telegrame : Torgpalata Sofia, telex : 22 374.

REPREZENTANȚELE COMERCIALE BULGARE ÎN STRĂINĂTATE.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

IMPLICĂȚILE CALITĂȚII ÎN PROCESUL AUTOFINANȚĂRII

ASIGURAREA din resurse proprii a fondurilor necesare pentru desfășurarea activității productive presupune, ca o condiție esențială în fiecare unitate economică, ridicarea calității produselor fabricate. Pe această cale, întreprinderea poate acționa în direcția sporirii veniturilor realizate, prin vânzarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali superiori, înalt competitive, și deci cu prețuri mai avantajoase. O calitate superioară a produselor realizate presupune însă și parametri economici superiori nu numai în exploatare ci și în fabricație, deci costuri diminuate la producător. Adică surse de sporire și pe această cale a veniturilor, a fondurilor necesare în procesul autofinanțării.

Așa cum s-a subliniat în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 februarie a.c., examinarea raportului privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în anul 1983 a evidențiat că elaborarea, din inițiativa și sub direcția îndrumare a secretarului general al partidului, a Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor a creat un cadru superior de sporire a performanțelor și competitivității produselor românești, de creștere a eficienței activității productive. În acest fel s-a adus o contribuție esențială la realizarea unor produse cu caracteristici și performanțe tehnice și economice superioare, la sporirea eficienței producției, a competitivității exporturilor românești, la întărirea autofinanțării întreprinderii și autogestunii. Pe această bază, în anul care a trecut, în unitățile din economie a fost realizată o gamă largă de produse noi, moderne, cu parametri superiori, puternic competitive; a fost substanțial îmbunătățit nivelul tehnic și calitativ al unor produse realizate în această perioadă: diferite sortimente de oțeluri și table, utilaje și echipamente pentru industria minieră, metalurgică, chimică, ușoară, componente electronice, aparataj electric, sortimente de fibre chimice, panouri prefabricate din beton, mobilă, lacuri și vopsele, țesături, încălțăminte și multe altele. În ce privește activitatea de metrologie, eforturile au fost concentrate către transmiterea corectă a unităților de măsură, fiind efectuate prin laboratoarele proprii verificarea și etalonarea a peste 1 milion de mijloace de măsurare, din care mai mult de 300 mii etaloane. Numai în anul 1983 au fost autorizate circa 2500 de laboratoare și ateliere de reparat mijloace de măsurare, precum și peste 24.000 persoane care desfășoară activități în domeniul metrologiei.

În Hotărârea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire

la intensificarea acțiunilor și măsurilor tehnico-organizatorice și politice în vederea înlăturării Programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor este evidențiat faptul că, alături de aceste realizări bune, în întreprinderi există încă rezerve însemnate de ridicare a nivelului calitativ al produselor, rezultatele unor unități economice nefiind încă pe măsura dotării tehnice și a experienței colectivelor de oameni ai muncii. Dată fiind importanța înlăturării grabnice a principalilor factori care au afectat calitatea unor produse, pentru eliminarea cheltuielilor suplimentare necesitate de remediere a deficiențelor de calitate sesizate de organele de control, pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective de investiții, pentru creșterea în continuare a gradului de satisfacere a exigențelor beneficiarilor interni și la export, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca toate conducările ministerelor, centralelor și întreprinderilor, organele și organizațiile de partid și sindicat, U.T.C. și de femei să suneze permanent în centrul preocupărilor lor ca o problemă fundamentală îmbunătățirea radicală a calității produselor.

Înnoirea producției, creșterea calificării = competitivitate și eficiență

ÎN OBTINEREA unor rezultate superioare în această direcție, un accent deosebit trebuie pus în fiecare unitate economică pe creșterea răspunderii directe a tuturor muncitorilor și tehnicienilor, a întregului colectiv pentru respectarea strictă a disciplinei tehnologice și realizarea de produse de bună calitate, pentru transpunerea integrală în practică a prevederilor programelor proprii de ridicare a nivelului tehnic-calitativ pe fiecare produs și grupă de produse. Ca urmare, centralele industriale și întreprinderile trebuie să-și intensifice eforturile pentru a asigura:

● **accelerarea introducerii progresului tehnic** în toate ramurile economiei naționale, asimilarea de produse cu înalți parametri tehnico-funcționali, îmbunătățirea tehnologiilor și rețetelor de fabricație, obiectiv de maximă importanță în realizarea căruia direcțiile tehnice din ministere și compartimentele de specialitate din centrale și întreprinderi trebuie să manifeste o răspundere și exigență deosebite;

● **omologarea cu maximă exigență a produselor noi, pregătirea temeinică a fabricației, și testarea prealabilă a tuturor produselor.** În acest sens, în 1984 va trebui să sporească responsabilitatea tuturor factorilor im-

plicați pentru a se asigura lansarea în fabricația de serie a produselor numai după asigurarea tehnologiilor de control pentru toate reperatele și subsamblele, după elaborarea corectă și completă a documentației de execuție, după asigurarea existenței și funcționării tuturor utilajelor din liniile de fabricație prevăzute în documentații, după omologarea tuturor subsansamblelor și obținerea de performanțe tehnice corespunzătoare la standurile de probe. Trebuie avut permanent în vedere că timpul sau banii care se „cîștigă” prin nerespectarea acestor cerințe în fabricarea unui motor, de pildă, se pot pierde insutit dacă nu se asigură din această cauză o calitate înaltă a produselor finale care-l încorporează;

● **intensificarea activității de ridicare a calificării profesionale a muncitorilor, maiștrilor și inginerilor,** punându-se un accent deosebit pe buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării precum și de perfecționare a activității de reciclare a cadrelor tehnice. O școală foarte edificatoare trebuie să o constituie în acest sens, în cadrul cursurilor de ridicare a calificării, prezentarea în fața lucrătorilor a pieselor și produselor cu defecte, a consecințelor care decurg din aceasta, evidențierea modului corect de lucru, a importanței fiecărei piese și operații în ansamblul produsului, experiența înaintată existentă în domeniul respectiv pe plan național și internațional. Avînd în vedere importanța perfecționării pregătirii profesionale, este necesar ca lunar, odată cu situația realizării planului să se raporteze cum se desfășoară cursurile de calificare și de ridicare a calificării întregului personal muncitor.

Cum trebuie asigurată respectarea documentației

RESPECTAREA, în procesul de execuție a calității în conformitate cu prevederile documentației constituie și în prezent o direcție majoră de concentrare a eforturilor în toate întreprinderile. Este vorba de întărirea disciplinei tehnologice, lichidarea derogărilor, instaurarea la toate locurile de muncă a unui climat de puternică răspundere colectivă și individuală pentru realizarea produselor la un înalt nivel calitativ, reducerea costurilor de fabricație, sporirea competitivității producției realizate, creșterea beneficiilor, a eficienței, întărirea prestigiului întreprinderii. Trebuie aduse în acest fel contribuții sporite la prevenirea apariției unor abateri dimensionale (în special în unități metalurgice), a înlocuirii unor materiale cu altele netestate, la nerespectarea

recepturilor în dozarea componentelor (în unele unități chimice), la înlăturarea abaterilor privind asamblarea elementelor componente, asortarea acestora și a accesoriilor, aplicarea adezivilor și finisarea (în anumite unități din industria ușoară, unde în anul trecut au apărut astfel de probleme).

Completarea dotării tuturor locurilor de muncă cu mijloacele de măsurare și automatizare, asigurarea cu standurile de probe și încercări necesare constituie, de asemenea, la acest capitol, o acțiune prioritară. În cadrul ei, eforturile se cer concentrate către asigurarea dării în exploatare la termen a instalațiilor de control nedistructiv al unor produse metalurgice, a instalațiilor de conducere automată a procesului de tratare termică a unor materiale de construcție ș.a. Cit privește dotarea cu standuri de probă și încercări la nivelul prevederilor a unor locuri de muncă, în acest an se cer mult intensificate preocupările producătorilor din cadrul celor două ministere constructoare de mașini pentru fabricarea și livrarea lor la termen, precum și recuperarea grabnică a restanțelor înregistrate în anul trecut în acest domeniu.

Un accent deosebit trebuie pus pe întărirea activității controlului tehnic de calitate, astfel ca fiecare produs, fiecare piesă sau subansamblu în parte să fie în modul cel mai exigent verificate, pentru a corespunde intru totul standardelor și normelor de calitate. Controlul se cere întărit de altfel pe întreg fluxul de fabricație, de la materia primă până la produsul final; o atenție aparte se cere acordată și verificării și reglării corecte a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, asigurându-se funcționarea lor la parametrii și precizia prevăzute în documentații.

Soluții de întărire a responsabilității maestrului și muncitorului

SARCINI și responsabilități sporite revin în acest an conducătorilor direcții ai proceselor de producție, fiecărui muncitor și tehnician în asigurarea și sporirea continuă a nivelului calitativ al produselor realizate.

1) **Maistrii, inginerii și tehnicienii care conduc procesele de producție de bază și auxiliare trebuie să manifeste o preocupare sporită pentru organizarea și conducerea producției, pentru realizarea ritmică a planului în condiții de calitate înaltă, dat fiind că pentru pagubele create prin realizarea de produse cu abateri calitative ei poartă direct răspunderea materială, împreună cu cei care au executat produsul respectiv.** În acest sens ei trebuie să acționeze cu înaltă responsabilitate pentru: ● realizarea unei aprovizionări ritmice a locurilor de muncă cu materia primă de calitate, în conformitate cu prevederile documentației de execuție; ● asigurarea reglajului corect al fondurilor fixe, a funcționării continue a utilajelor din dotare prin întărirea colaborării cu compartimentul mecano-energetic pentru efectuarea unor reparații de calitate și asigurarea unei întrețineri a acestora conform cu prevederile cărților tehnice; ● utilizarea în grad înalt, la nivelul prevederilor din documentații, a dispozitivelor de lucru și a verificatoarelor de control din dotare, instituirea autocontrolului la

DIN CONCEPȚIA JAPONEZĂ privind asigurarea și controlul calității: ● **calitatea se realizează în fazele de concepție, proiectare, producție și nu la control;** ● **un produs cu defecte este un „fii risipitor“;** ● **dacă se poate face ceva pentru eliminarea eventualelor produse defecte, aceasta trebuie făcut înainte de apariția lor;** ● **cauzele cu adevărat importante ale deficiențelor calitative ale produselor sînt în număr de una, două sau, cel mult, trei;** ● **95 la sută din deficiențele constatate în secțiile de producție pot fi remediate prin utilizarea unor procedee simple;** ● **controlul de calitate are trei obiective: calitatea, cantitatea și costul produselor;** ● **controlul de calitate este o sarcină care privește tot colectivul întreprinderii.**

● **În întărirea rolului muncitorului și maestrului în asigurarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor, o experiență interesantă o reprezintă cercurile de calitate înființate în economia japoneză.** Preocuparea pentru cercurile pentru controlul de calitate a început în anul 1962, și a luat în scurt timp proporții uriașe, aducînd o contribuție esențială la asigurarea unei înalte calități și competitivități a produselor japoneze.

Un cerc pentru controlul de calitate este format dintr-un grup de salariați care nu fac parte din personalul de urmărire și control și din cadre de conducere dintr-un singur compartiment al întreprinderii. Ei se angajează în mod benevol să efectueze în colectiv diferite studii în legătură cu modul de îmbunătățire a calității muncii din compartimentul în care își desfășoară activitatea. Personalul întreprinderii este stimulat să inițieze sau să se înscrie în cercurile pentru controlul de calitate prin prezentarea de exemple în legătură cu realizările obținute de aceste cercuri în alte compartimente sau în alte întreprinderi, sau prin stimularea materială. Inițiativa înființării cercurilor pentru controlul de calitate aparține șefului de echipă sau maestrului, în urma dorinței manifestate de lucrători în acest sens. Cercul înființat

fiecare loc de muncă, crearea condițiilor optime de control pentru organele C.T.C. și conlucrarea strînsă cu acestea; ● realizarea unei colaborări mai eficiente cu conducerea colectivă a întreprinderii, cu compartimentul de personal pentru asigurarea cu forță de muncă calificată a fiecărui loc de muncă în funcție de necesitățile producției, sporirea contribuției lor la buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării profesionale din întreprinderi; ● acordarea de asistență tehnică de specialitate.

2) **La rîndul lor, toți muncitorii pot și trebuie să aducă contribuții sporite la asigurarea și ridicarea calității, efectuînd cu responsabilitate înaltă:** ● consultarea temeinică a documentației tehnice de specialitate, a dimensiunilor și toleranțelor admise, efectuarea de probe și reglaje înainte de începerea lucrului; ● organizarea științifică, atentă a locului de muncă în așa fel încît uneltele de lucru și sculele să fie așezate în ordinea operațiilor sau fa-

și membrii săi sînt înscriși în registrele întreprinderii cit și la Centrala cercurilor pentru controlul de calitate.

Conducerea activității cercului pentru controlul de calitate este preluată de șeful secției unde oamenii își desfășoară activitatea. Activitatea acestor cercuri are loc, în majoritatea cazurilor, în afara orelor de program. Adunările cercurilor pentru controlul de calitate sînt convocate la intervale mai mici decît o dată pe lună, însă nu mai des de o dată pe săptămînă, programarea lor făcîndu-se dinainte. De obicei, adunările cercurilor nu durează mai mult de două ore. Uneori, aceste adunări durează numai 30 de minute.

Pentru rezolvarea problemelor alese, cercul aplică metodele sistematice învățate la cursurile profesionale pentru membrii săi, pentru: stabilirea existenței și naturii problemelor, identificarea simptomelor și stabilirea cauzelor acestora. El elaborează un program sistematic de studiu, verificat ulterior împreună cu personalul de urmărire și control, trasează sarcini de acțiune membrilor respectivi, se consultă cînd este nevoie cu personalul de urmărire și control, întocmește un raport cu propunerile sale în momentul cînd a stabilit o soluție, apreciază rezultatele obținute prin aplicarea soluției adoptate. Propunerile făcute de cercul pentru controlul de calitate sînt prezentate cadrelor superioare de conducere care au participat la elaborarea acestora — prin diferite consultări periodice — atît la alegerea proiectelor, cit și pe parcursul studierii acestora.

Pentru participarea la adunările cercurilor pentru controlul de calitate în afara orelor de program, în unele întreprinderi orele astfel prestate sînt plătite integral la tarifele orare obișnuite, în altele acestea sînt plătite sub tarifele obișnuite, iar la altele parțial. Activitatea desfășurată în cadrul acestor cercuri este recompensată atît prin acordarea de sporuri la salarii, cit și prin acordarea de prime și prin promovarea în muncă a lucrătorilor.

Preluat după „Cercurile pentru controlul de calitate din Japonia“, editat de J. M. Juran în revista „Qualité“, vol. XII.

zelor de fabricație, materia primă cit mai aproape de postul de lucru pentru a evita mișcările care constituie sursă de erori în prelucrare, iar piesele fabricate să fie așezate în containere, depozitate în rafturi sau locuri special destinate acestui scop în vederea înlăturării confuziilor sau erorilor efectuate în detrimentul calității. **Fiecare muncitor la locul lui de muncă are obligația de a fi primul controlor al produselor pe care le execută, purtînd în această privință răspunderea directă.**

Sporirea responsabilității tuturor factorilor implicați în asigurarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor din fiecare întreprindere, înregistrarea unor rezultate superioare în această direcție constituie o sarcină majoră, o cerință esențială a sporirii eficienței, creșterii veniturilor și, pe această bază, întăririi procesului de autofinanțare.

B. PĂDURE

Coordonate ale corelației dintre creșterea productivității și progresul tehnic

DUPĂ CUM se subliniază adeseori în cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, după cum se relevă în hotărârile de partid și de stat, inițiate și elaborate sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, productivitatea muncii, creșterea ei susținută constituie un factor hotărâtor al progresului economico-social al țării, al sporirii eficienței și ridicării calitative a întregii activități, al reducerii decalajelor care despart încă țara noastră de statele dezvoltate economic. În fapt, sporirea productivității, începând de la nivelul fiecărui loc de muncă, concentrând acțiunea unui complex de factori — tehnici, economici, ergonomici, psihologici etc. — se poate defini ca elementul propulsor al economiei.

Tocmai din această perspectivă, pornind de la locul și rolul de covârșitoare însemnătate al sporirii productivității pentru progresul industriei și economiei noastre, în câteva articole publicate în numere trecute ale revistei, am avansat unele

considerații privind conținutul și metodologia de calcul ale productivității muncii, relevând, deopotrivă, acțiunea factorilor de natură ergonomică și psihologică. În cele ce urmează vom aborda, cu precădere, aspecte generale cit și specifice pentru industria și economia românească, ale mecanizării complexe, automatizării și robotizării muncii ca elemente definitorii în actuala etapă pentru creșterea productivității. Sînt cunoscute marile eforturi desfășurate de partidul și statul nostru pentru înzestrarea tehnică superioară a industriei și economiei românești, eforturi reflectate, bunăoară, în creșterea de aproape 4,5 ori în perioada 1965—1982 a volumului de fonduri fixe din economie — îndeosebi mașini, utilaje și instalații moderne, de mare performanță. În acest cadru se pun în valoare valențele de eficiență ale mecanizării complexe — în mare parte realizată, automatizării și robotizării, ca procese moderne și de anvergură ale sporirii productivității.

Eficiența comparată a mecanizării și automatizării

PENTRU început câteva considerații retrospective. În general și ca tendință în economia mondială, posibilitățile de introducere a mecanizării au fost înțelese și aplicate inițial într-un domeniu îngust; accentul s-a pus aproape în exclusivitate pe procesul de producție în sine, iar completa mecanizare a început să fie simbolizată de robotul industrial, un mecanism proiectat să înlocuiască muncitorul productiv. Ulterior, pe măsura însăși a creșterii complexității producției și evidențierii tot mai pregnante a producției ca atare ca faza cea mai importantă — dar totuși fază — a reproducției, s-a evidențiat că mecanizarea nu trebuie privită numai în domeniul executării sau montării unui produs — în acest sens munca vie participă numai cu 10—25% din prețul de producție — ci în tot complexul de activități ale procesului de producție privit în sens larg, de la proiectarea produsului la fabricarea acestuia, la vânzarea și asigurarea operațiilor de „service”, la programarea și conducerea producției.

Mai trebuie subliniat un aspect. Anume acela că procesul de mecanizare are un caracter evolutiv, în sensul că mașinile (în special cele de prelucrare) au fost completate cu dispozitive de programare și urmărire, fiind suficient să se ofere o schiță aproximativă și cotele reperelor ce vor fi executate, pentru ca acestea să fie afișate pe ecran, fiind posibile executarea lor riguroasă și controlul permanent în timpul operațiilor de execuție. La fel de adevărat este însă și faptul că tendința mecanizării excesive prin realizarea unor mașini universale gigant s-a dovedit mai

puțin competitivă în raport cu un sistem de mașini completat cu operații mecanizate de aprovizionare și transport la locul de producție; astfel, se evidențiază că timpul efectiv de prelucrare al unei mașini gigant este numai o parte din timpul de utilizare — ceea ce este evident că reduce din efectele de eficiență ale mecanizării, în vreme ce prin folosirea unui sistem mecanizat de mașini cu dimensiuni mai mici, unde ponderea respectivă a timpului de prelucrare se ridică la 50—90%, efectele de eficiență amintite sînt de câteva ori mai mari. Să mai notăm că în condițiile utilizării unei mașini gigant care lucrează pe bază de program există uneori riscul de a prelua eventualele greșeli și de a compromite întregul lot de piese, în vreme ce într-un sistem mecanizat ca cel amintit eventualitatea de a greși este mai mică, deoarece fiecare mașină din sistem are programul ei. În procesul de anvergură al mecanizării complexe din industria și economia noastră s-a ținut seama de toate aceste tendințe, conferindu-se astfel acestora o eficacitate ridicată, efecte manifestate în cadrul larg al economicității generale a producției.

Să ne referim acum la un alt aspect, anume la cel al automatizării, domeniu în care pentru industria și economia românească, în Programul național de creștere a productivității, se prevăd sarcini majore atît la orizontul încheierii acestui cincinal cit și în perspectiva următorului — sarcini pe care le-am analizat cu alte prilejuri. Să vedem însă cu ce efecte tehnico-economice concrete trebuie să se încheie procesele de automatizare. Orice proces de automatizare trebuie să aducă după sine, pe lângă economia corespunzătoare de muncă vie, creșterea productivității utilajelor și instalațiilor automatizate datorită funcționării acestora la para-

metri superiori, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie în condițiile respectării tehnologiei de fabricație; îmbunătățirea calității produselor prin respectarea tehnologiei și reducerea numărului de rebuturi; creșterea duratei de funcționare a utilajelor și eliminarea suprasolicităților în exploatare; micșorarea poluării mediului ambiant etc.

Cîteva precizări generale în acest sens. În țări industrializate ca Japonia, S.U.A., R.F. Germania, Suedia, Belgia, Marea Britanie ș.a. s-a acordat și continuă a se acorda o atenție deosebită automatizării producției de serie, prin crearea unor sisteme de automatizare complexă. De exemplu, în 1980, numărul sistemelor de automatizare complexă a fost de 38 în Europa Occidentală, de 26 în Japonia și de 16 în S.U.A. După cum evidențiază specialiștii, în viitorii ani, principala direcție de dezvoltare a automatizării muncii se vădește a fi crearea secțiilor automatizate cu sisteme de comandă numerică tip, pe baza unor mașini-unelte multifuncționale.

Potrivit prognozei efectuate de Institutul internațional de tehnologie a construcțiilor de mașini se estimează că în perspectiva anului 1987, mașinile unelte cu comandă numerică vor reprezenta 50% din parcul integral de mașini-unelte, iar în anul 2000, 75%. Să notăm, totodată, că într-o serie de universități din S.U.A. și Japonia se studiază perspectivele dezvoltării automatizării complexe a producției de serie mică și se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv de automatizare a controlului și asamblării pieselor, alimentării cu scule din depozite și adaptării mașinilor-unelte la modificările condițiilor de prelucrare.

Asemenea probleme de automatizare

se află pe primul plan al actualității noastre industriale și economice. Dezvoltarea fabricației de echipamente de comandă numerică în România s-a realizat în concordanță cu — și condiționat de — nivelul tehnologic atins de industria națională electronică și electrotehnică, care furnizează componentele electronice active și pasive, elementele de conectare, testaturile, traductoarele de poziție etc. Ca urmare a unui intens efort propriu de cercetare și proiectare s-au realizat echipamente de comandă numerică din generațiile I, II și III, în regim de microproducție la I.P.A. și F.E.A. De asemenea, odată cu dezvoltarea industriei de calculatoare și minicalculatoare s-a trecut la realizarea generațiilor IV și V de comenzi numerice pentru mașinile-unelte de prelucrat prin electroeroziune și aşchiere. În prezent, se află în faza de finalizare în Institutul de proiectări pentru automatizări tehnologice și întreprinderea de elemente de automatizare un echipament cu comandă numerică multiprocesor, pentru comanda mașinilor-unelte. În ceea ce privește acoșerirea necesarului de echipamente cu comandă numerică al țării noastre trebuie menționat faptul că la nivelul anului 1981 doar o parte din acesta precum și din afișările de cote erau acoperite din producția proprie. Tocmai din acest motiv se impune grăbirea asimilării echipamentelor cu comandă numerică din generațiile 4 și 5. De asemenea, după cum însăși practica mondială o demonstrează, o creștere a productivității muncii și a eficienței generale se poate realiza prin mecanizarea și automatizarea depozitelor de piese și materiale. Automatizarea poate începe cu simpla mecanizare a mijloacelor de transport și se poate termina cu conducerea complet automată, prin intermediul calculatorului, a tuturor operațiilor de manipulare din magazie.

Valențele roboticii

CERCETĂRILE recente apreciază că datorită utilizării roboților, automatizarea parcurge o etapă nouă, proces care presupune utilizarea simultană a calculatoarelor și a programelor cu inteligență artificială în cadrul unor structuri evoluat de automatizare flexibilă. Aceste structuri noi vor permite înlocuirea totală a omului ca factor de execuție în conducerea procesului de producție. În ceea ce privește programul de introducere în economia națională a tehnicii de calcul, sistemelor de conducere cu calculator a proceselor tehnologice li se acordă o importanță deosebită. Programul amintit prevede introducerea într-un ritm rapid a numeroaselor calculatoare de proces într-o serie de domenii de bază ale economiei, ca energetica, chimia, metalurgia, industria materialelor de construcții, construcția de mașini, transporturile, industria ușoară, agricultura, industria alimentară. În acest cadru, se are în vedere, în prezent, definitivarea unor proiecte pentru primele sisteme integrate, ierarhice, de conducere pe calculator a activităților dintr-o platformă industrială, de tipul dispecerului de platformă din industria chi-

*) În fapt, în statistică se consemnează uneori cifre diferite în acest sens, pornind de la accepția variată dată noțiunii de robot.

mică sau energetică — sisteme în cadrul cărora calculatoarele de proces sînt interconectate cu calculatoarele de gestiune economică. Sînt proiecte complexe a căror aplicare va avea efecte benefice de anvergură.

Revenim la problema roboților — atît de mult invocată astăzi în condițiile progreselor consemnate în știință și tehnică și ale lărgirii considerabile a posibilităților de utilizare eficientă a acestor progrese. Mecanizarea producției prin utilizarea roboților prezintă o serie de avantaje, în sensul că roboții pot fi folosiți la executarea unor munci cu grad ridicat de toxicitate, pericolose, neplăcute sau monotone. Gama operațiilor pe care le poate executa un robot este însă considerată limitată; a principală dificultate în acest sens constă în faptul că, în general, robotul este încă inadaptabil în a efectua asamblarea sau alte sarcini care necesită modificări de orientare a pieselor față de programarea inițială. Oricum, însă, practica relevă că, urmare a utilizării roboților industriali, se pot obține creșterea productivității muncii în cadrul unor secvențe tehnologice specifice cu circa 25—30%; înlocuirea factorului uman din locurile improprie de muncă (medii toxice, periculoase, la manevrarea unor sarcini grele etc.), realizînd o disponibilizare a forței de muncă de ordinul a 10%; problema pe care am mai amintit-o; creșterea calității reperelor și a produselor ca urmare a nivelului ridicat de controlabilitate a procesului tehnologic; prin toate acestea, o durată relativ scăzută de recuperare a investițiilor aferente implementării roboților.

Ca urmare a avantajelor certe pe care le prezintă robotizarea proceselor industriale, în ultimii ani, pe plan mondial, se consemnează o tendință de creștere exponențială a producției de roboți, potrivit statisticilor, în 1982 numărul total de roboți în funcțiune depășind 79 000 unități*). Se constată că toate țările industrializate, caracterizate printr-un potențial economic ridicat, sînt producătoare de roboți industriali: Japonia (11 000 de roboți în 1982), S.U.A. (8 100 roboți în același an), Suedia, R.F. Germania, Anglia etc. În aceste condiții se înregistrează atît satisfacerea relativă a segmentelor de piață din propria țară (în Japonia s-a ajuns în 1982 la o dotare a industriei cu 43 000 roboți), cît și de pe terțe piețe (în special cea vest-europeană). De asemenea, în cadrul țărilor socialiste, un număr important de roboți, ce aparțin unor generații noi, sînt realizați în U.R.S.S., R.D. Germană, Cehoslovacia, Bulgaria și Ungaria. Pe plan mondial, penetrația cea mai rapidă a roboților industriali se consemnează în industria de automobile, de construcții navale, de mașini-unelte și de prelucrare a metalelor, în transporturi etc.

În pas cu tendințele mondiale, procesul de asimilare a roboților industriali a început în țara noastră în anul 1980, cînd a fost adoptat, la nivel de M.I.C.M., „Programul privind realizarea sistemului de roboți industriali”, program ce cuprinde în esență următoarele direcții de dezvoltare: a) elaborarea și asimilarea în fabricație pînă în 1983 a mai multor tipuri de roboți industriali;

b) asimilarea în fabricație, în devans, a unor componente specifice roboților industriali, cum ar fi: traductoare de deplasare, motoare electrice de curent continuu, variatoare de turație, minicalculatoare etc.; c) satisfacerea unor cerințe din industrie, ca urmare a tendinței de extindere a automatizării, robotizării și cibernetizării proceselor industriale în general.

Sînt obiective cărora le răspund preocupări intense în domeniul cercetării și proiectării, învățămîntului superior, construcțiilor de mașini. Eforturi se impun, totodată, pentru asigurarea structurală pe orizontală a fabricației de roboți, ceea ce va contribui la reducerea decalajului care ne desparte de țările cu realizări în domeniul introducerii robotizării în industrie. În același context ar trebui evidențiată și ideea — relevantă ca deosebit de avantajoasă de firmele cu experiență în producerea roboților — potrivit căreia, pe lîngă realizarea roboților, beneficiarilor le sînt necesare recomandări în ceea ce privește modificările care trebuie operate în procesul industrial în vederea ușurării implementării roboților, în ceea ce privește elaborarea interfețelor și instalațiilor periferice, instruirea personalului de exploatare etc.

Totodată, se vedește ca necesară concentrarea activității de cercetare-proiectare-produție de roboți într-un număr restrîns de unități integrate, precum și — după cum menționam — orizontalizarea industriei de roboți astfel: asimilarea acționărilor electrice și a sistemelor de comandă aferente roboților precum și traductoarelor și a senzorilor necesari; asimilarea elementelor hidraulice și realizarea fabricației: punerea unui accent mai mare pe minicalculatoare, traductoare, reductoare armonice, rulmenți speciali, servovalve — componente cu grad ridicat de complexitate.

Avîndu-se în vedere tendințele înregistrate pe plan mondial, potrivit căror raportul dintre numărul roboților industriali și numărul manipuloarelor este cu mult subunitar, mai considerăm util ca producția fizică de manipuloare să devanseze, de cîteva ori, ca volum, pe cea de roboți industriali. Alte tendințe pe plan mondial evidențiază că roboții manipulatori cu ciclul de mișcare preroglat se vădesc o categorie de produse mai puțin costisitoare în comparație cu roboții programabili; totuși, în următorii ani, producția de roboți programabili va crește semnificativ, datorită avantajelor certe pe care le prezintă.

Robotizarea va fi implicată din ce în ce mai mult în producția industrială, preluînd sarcini majore care vor necesita inteligență și capacitate de decizie: deplasare, manipulare, percepție și comunicări, atît de la om la mașină, cît și de la robot la robot. Este un fapt neîndoiebnic că în timp ce revoluția industrială a demarat cu transferarea către mașină a capacităților fizice ale omului, actuala și viitoarea etapă a revoluției industriale, privite în general, vor antrena transferul inteligenței umane către mașină.

Barbu Gh. PETRESCU

Repartiție — comandă — contract

IN nr. 3 al „Revistei economice” a apărut articolul „Priorități în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale”. Autorul articolului subliniază că în relațiile de aprovizionare-desfacere sînt încă multe neînțelegeri precontractuale greu de soluționat. Din acest punct de vedere, coordonatorii de balanță ar putea ajuta mai mult la buna desfășurare a aprovizionării dacă, odată cu emiterea repartiției, s-ar urmări și contractarea propriu-zisă. În sprijinul acestei idei, în scopul extinderii ei, aducem și noi un argument.

INCEPIND din anul 1979, Centrala industrială de mecanică fină, în colaborare cu B.J.A.T.M. Brașov (baza furnizorilor de scule așchietoare pe economie) emit în trei exemplare documentul cu funcție triplă REPARTIȚIE-COMANDĂ-CONTRACT pentru scule așchietoare, realizînd — în afara avantajelor întrevăzute de autorul articolului la care ne referim — o comprimare a timpilor dintre cele trei faze, prin simultaneitatea fazelor, în fapt reducerea de la cca. 5 luni la 1,5-2 luni a timpului dintre momentul începerii lucrării pînă în momentul încheierii contractelor; o importantă diminuare a consumului de hirtie și implicit a cheltuielilor de timbru pe întreaga economie (înainte, fiecare dintre cele trei tipuri de document — repartiție-comandă-contract — cu conținut informațional absolut identic, se întorceau în cite trei exemplare și circulau dus-întors pe cele trei laturi ale triunghiului centrală-intreprindere-bază de aprovizionare); calitatea superioară în fondul și forma acestei lucrări, realizată cu ajutorul calculatului.

Coordonatorul de balanță, degrevat de operațiunile pe care le executa cu mijloace tradiționale, și-a deplasat centrul activității în sfera stabilirii cantităților reparabile, corelat cu reursele, analize și rezolvării situațiilor de excepție ce se ivesc. Acest mod de lucru, care se practică de peste 4 ani, îndreptățește sugestia de a fi extins.

Grigore DAICU

șeful biroului plan
de la B.J.A.T.M. Brașov

ECOURI

Energie

AM ANALIZAT cele relatate în articolul „Încadrarea fermă în norme și reducerea accentuată a consumurilor energetice”, apărut în nr. 48/1983 al „R.E.”. Repartiția cotelor de energie electrică la unitățile subordonate ministerului nostru s-a făcut în mod judicios, asigurîndu-se în primul rînd necesarul șantierelor care au avut de realizat obiective prioritare. Din analizele efectuate asupra consumului de energie electrică pe luna noiembrie 1983, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1982, rezultă într-adevăr o cantitate mai mare consumată, dar și producția realizată în această perioadă este cu mult superioară. Aceasta rezultă clar și din comparația indicelui de consum care este de 9,68 MWh/mil. lei în anul 1983 față de 10,478 MWh/mil. lei realizat în 1982. De altfel, în tot anul 1983 ministerul nostru nu a înregistrat nici o depășire la energia electrică planificată.

I. VIȚA

director în Ministerul
Construcțiilor Industriale

★

ÎN prezent în industria extractivă de ștei și gaze se fac eforturi deosebite pentru pînerea în funcțiune de noi capacități de producție de ștei și gaze pentru asigurarea nivelului de producție corespunzător sarcinilor. Printre obiectivele recent puse în funcțiune, avînd și consumuri mai importante de energie, se numără noi stații de compresoare pentru alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor prioritari din economie. În aceste condiții au apărut unele depășiri temporare ale consumurilor de energie repartizate, care au fost reglementate cu sprijinul organelor de planificare din economie.

Gh. PREDĂ

director adjunct în
Ministerul Petrolului

Piese de schimb

CU PRIVIRE la articolul publicat în nr. 46/1983 al revistei dv. sub titlul „Piese de schimb — o problemă?”, precizăm că unitățile din activitatea de construcții de mașini din industria extractivă minieră (6 întreprinderi și uzine, 6 ateliere centrale și 146 ateliere de mină) au realizat planul de piese de schimb. Odată cu lansarea planului pe 1984 au fost stabilite la toate unitățile sarcini valorice și fizice, la principalele repere de piese de schimb din producția curentă, nou asimilate și recondiționate. De asemenea, la coordonatorul de balanță se urmăresc lunar, pe grafice navete, și alte repere din producția curentă care prezintă importanță deosebită pentru realizarea programelor de revizii și reparații cit și pentru asigurarea și completarea stocurilor de piese de schimb de siguranță. De asemenea, se urmărește realizarea diferitelor programe speciale de asimilare a pieselor de schimb în vederea reducerii cit mai accentuate a importurilor. Comparativ, sarcinile de execuție și asigurarea cu piese de schimb pe anul 1984 au crescut față de 1983, după cum urmează: producția totală 105,0%; piese noi asimilate 112,5%; piese recondiționate 138,2%.

De altfel, ponderea pieselor recondiționate în producția totală de piese de schimb va crește substanțial în 1984 față de anul trecut, de la 31,5% la 41,5%.

I. MĂRĂSCU

director adjunct în
Ministerul Minelor

Resurse

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Utilizarea rațională a resurselor materiale”, apărut în nr. 41/1983 al „Revistei economice”, menționăm că în ce privește deșeurile de cupru cu conținut de argint care au rezultat din fabricație am considerat că valorificarea cea mai rațională a acestora este utilizarea lor la elaborarea alamelor „Aeterna”, sortiment care, de asemenea, s-a introdus recent în fabricație pentru eliminarea importului. Ca urmare a intervențiilor noastre la B.N.R.S.R., s-a primit avizul pentru anul 1983 privind reciclarea deșeurilor respective la fabricarea alamelor sus-menționate. Dat fiind că deșeurile de cupru-argint sînt evidențiate în balanțe și consumul lor este reglementat prin reparti-

ții, pentru anul 1984 s-a cerut la M.A.T.M.C.G.F.F. repartiție pentru utilizarea lor în continuare la fabricarea alamelor speciale.

Ministerul Industriei Metalurgice apreciază în mod deosebit sprijinul acordat de „Revista economică” prin articolul publicat și sugestiile făcute pentru clarificarea unor probleme din ramura metalurgiei neferoase prelucrătoare.

Eleodor POPESCU

director în Ministerul
Industriei Metalurgice

Mijloace circulante

ÎN LEGĂTURĂ cu problemele ridicate în articolul „Utilizarea rațională a mijloacelor circulante”, publicat în „Revista economică” nr. 45/1983, vă informăm că au fost stabilite și sînt în curs de realizare următoarele măsuri: Baza județeană a emis comenzi pentru materiale și produse în valoare de cca. 76 mil. lei. Din acestea au fost aduse în bază materiale și produse în valoare de numai 38 mil. lei, întrucît unele unități au consumat între timp o parte din materialele pe care le declaraseră ca disponibile. Această situație se regăsește la întreprinderea mecanică Bucium, T.I.M. Iași, C.U.G. Iași și altele. Listele cu materialele și produsele ce nu au putut fi preluate de B.J.A.T.M. Iași au fost transmise la alte baze județene în vederea reintroducerii lor în circuitul economic. De asemenea, au fost transmise listele la coordonatorii de balanță pentru a le avea în vedere la contractările pe anul în curs.

Menționăm că reintroducerea efectivă în circuitul economic a materialelor și produselor de uz general este în atenția noastră. În privința îmbunătățirilor prevăzute în articol, informăm că unele măsuri au fost luate pentru anul în curs.

M. VULCU

director în Ministerul
Aprovizionării

Costuri

SINTEM de acord că sublinierea și popularizarea cit mai largă a căilor de reducere a costurilor și sporirea pe această bază a eficienței economice (articolul intitulat „Priorități în pregătirea producției anului 1984”, apărut în nr. 42/1983 al „R.E.”), contribuie la mobilizarea colectivelor în mai buna organizare a muncii, sporirea efortului și înlăturarea neajunsurilor. În acest sens, am dori să precizăm că lucrătorii din construcția de mașini au înțeles să-și mobilizeze toate forțele, contribuind la aplicarea în practică a indicațiilor primite, ceea ce s-a materializat în reducerea costurilor. Sintem convinși că sînt încă importante rezerve a căror punere în valoare poate și trebuie să contribuie la o reducere și mai accentuată a costurilor și la sporirea eficienței. În acest sens, un accent deosebit se pune în construcția de mașini pe aportul care trebuie să-l aducă cercetarea și, în general, progresul tehnic.

C. PĂNESCU

director în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Un valoros instrument in sprijinul creșterii calității și competitivității produselor

STUDIUL NIVELULUI TEHNIC

CONSTITUIE o îndatorire și o preocupare majoră a colectivelor de specialiști, atât din întreprinderi cât și, în mod deosebit, din unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică, **revizuirea periodică a parametrilor de calitate ai produselor aflate în fabricație**, în vederea aducerii lor la nivelul performanțelor realizate de produse similare pe plan mondial — și, mai ales, **asigurarea introducerii în fabricație numai a produselor cu indici tehnici și calitativi ridicați**. Această îndatorire a fost din nou subliniată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință de lucru de la C.C. al P.C.R.:

„O atenție deosebită trebuie să acordăm problemelor calității și nivelului tehnic al produselor... În toate unitățile, în toate sectoarele să luăm măsuri hotărâte pentru a realiza o bună calitate, pentru ridicarea nivelului tehnic al producției, atât pentru nevoile noastre, cât și pentru export. Calitatea și nivelul tehnic reprezintă una din problemele esențiale!”

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitatii al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, prevede ca, în vederea creșterii nivelului tehnic și calitatii al produselor și menținerii acestora la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, ministerele, centralele, combinatele, întreprinderile, împreună cu institutele de cercetare și inginerie tehnologică să organizeze anual analize (cu finalizare în primul trimestru) pentru fiecare produs din fabricația curentă, rezultatele urmînd a fi utilizate pentru actualizarea prevederilor

programelor de calitate. La aceste analize, ca și la elaborarea studiilor privind asimilarea și omologarea de produse noi și modernizarea celor existente în fabricație, se vor utiliza informații tehnice și economice de referință asupra produselor similare pe plan mondial, constituindu-se **bănci de date**.

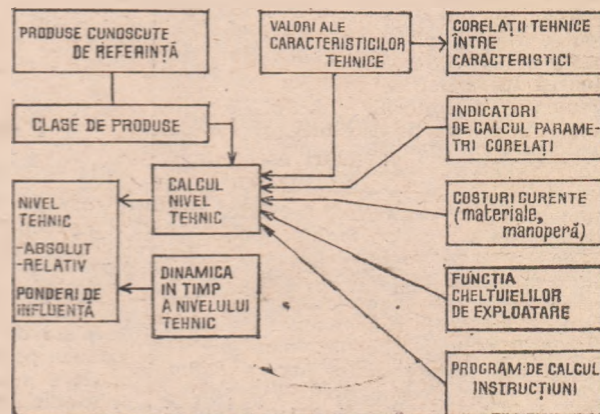
Problematica cercetării riguroase a nivelului tehnic este dictată de cerin-

țelor pentru cucerirea pozițiilor pe piață cu produse cât mai bune, **nivelul tehnic apare ca un indicator cu caracter dinamic**, de unde rezultă necesitatea ca, prin intermediul său, să se studieze permanent locul ocupat în ierarhizarea cu produsele existente și viitoare, față de cerințele inițiale sau de altele, noi.

Principalele obiective urmărite distinct prin studiul nivelului tehnic, co-

Componența unei bănci de date pentru studiul nivelului tehnic al produselor

● Un fișier cu principalele caracteristici ale produselor competitive existente pe piață, structurate în clase omogene și corespunzătoare produselor întreprinderii care face studiul : ● un fișier cuprinzînd informații necesare la calculul cheltuielilor de exploatare (prețuri, cheltuieli cu service-ul etc.), organizate pe ani ; ● funcții ale cheltuielilor de exploatare, pe clase de produse (eventual chiar pentru fiecare produs complex analizat) ; ● programul de calcul al nivelului tehnic ; ● un fișier cu produsele din clasă respectivă, ordonate după nivelul tehnic, indicînd ponderea de influență asupra costului a fiecărei caracteristici tehnice.

țele etapelor în care se face aceasta, de necesitatea explicitării — prin intermediul unui indicator cât mai obiectiv — a efectului particularităților constructive și funcționale ale produsului asupra aprecierii acestuia. Cercetarea urmărește evidențierea diversilor factori prin care se poate acționa distinct pe parcursul activităților de cercetare-proiectare, de execuție, de comercializare și de exploatare, pentru ca noul produs să satisfacă la un nivel cât mai înalt cerințele pentru care a fost executat. Date fiind modificările cerințelor tehnico-funcționale, apariția unor noi produse și preocuparea generală

responsabilă fiecărei etape din ciclul de asimilare a noului produs, sînt redate în caseta din josul paginii.

Fără a insista asupra metodologiei riguroase de lucru*, subliniem cîteva observații referitoare la acest studiu.

● Se iau în considerare **valorile absolute ale caracteristicilor tehnice** ale produselor analizate și o **funcție unitară, determinată, a cheltuielilor de exploatare** a produsului. Prin această metodă se evită subiectivismul aprecierii specialiștilor care aplică studiul.

● Pentru o mai corectă apreciere a calității produsului se pot folosi **parametri corelați**, rezultați din **gruparea reciprocă a doi sau mai multor indicatori**. Modul de grupare și sensul parametrilor respectivi sînt stabiliți de către specialiști. Utilizarea parametrilor corelați conduce la rezultate diferite, în general însă convergente în evidențierea direcțiilor de intervenție ale cercetătorului sau proiectantului pentru a conferi un nivel tehnic competitiv noilor produse.

● Produsele analizate trebuie să fie grupate în **clase omogene din punctul de vedere al caracteristicilor tehnice**. Se poate extinde analiza și la produse din aceeași clasă, care nu se încadrează în limite strict comparabile (de exemplu, diferite tipuri — cu destinații specifice — de aeronave, motoare, mașini-unelte, pompe, mașini și utilaje agricole din aceeași clasă, dar care nu se pot substitui direct între ele).

● Elemente ale studiului nivelului tehnic pot fi utilizate pentru **analiza unor componente discrete ale sistemelor tehnice complexe**, putîndu-se obține simplu și operativ — comparativ cu alte metode cunoscute, aplicate în acest domeniu (de exemplu, analiza

ETAPE DE CERCETARE-PROIECTARE

1. Elaborarea temei de cercetare-proiectare

1.1. Stabilirea caracteristicilor tehnice ale produsului, avînd în vedere cerințele beneficiarilor și performanțele produselor similare existente pe piață și/sau care urmează să apară în perspectivă

1.2. Compararea cu produse similare cunoscute, de referință

2. Elaborarea soluției constructive preliminare (proiect tehnic)

2.1. Definirea direcțiilor de acțiune și a priorităților, prin intermediul coeficienților de pondere a fiecărei caracteristici tehnice, pentru asigurarea nivelului tehnic al produsului

2.2. Compararea a două sau mai multe variante constructive, din punctul de vedere al nivelului tehnic. În cazul unor caracteristici nemăsurabile în mod direct, se poate opera prin relațiile matematice de legătură cu parametri măsurabili (de exemplu, temperatura în camera de ardere a unui motor, corelată cu performanțele produsului)

3. Proiectarea constructivă (documentație de execuție)

3.1. Măsurarea în care pînă performanțele stabilite la proiectare, se asigură parametrilor proiectați

3.2. Dinamica în timp a nivelului tehnic

ETAPE DE PRODUCȚIE ȘI COMERCIALIZARE

4. Elaborarea documentației tehnologice

4.1. Nivelul tehnic al tehnologiei adoptate

5. Execuție industrială, lansare pe piață și desfacere

5.1. Compararea nivelului tehnic al produsului asimilat cu cel al produselor similare existente pe piață

5.2. Definirea cerințelor noi pentru produsele viitoare

5.3. Dinamica în timp a nivelului tehnic

5.4. Modul adecvat de utilizare a produsului

* Elemente de detaliu pot fi găsite în : Ion Stăncioiu, Eficiența economică a asimilării de utilaje noi. Ed. tehnică. București, 1977. p. 28—74.

Relațiile întreprindere-brigăzi în sistemul de antrepriză în construcții-montaj

OPINII

PROMOVAREA fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și auto-gestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar și a sistemului de retribuie generează necesitatea adaptării permanente a structurii unităților economice, astfel încât sistemul în ansamblu să permită realizarea la nivelul planificat a producției fizice și a productivității muncii, să asigure creșterea eficienței economice. Pe această linie se înscriu, cu o semnificație aparte prin elementele de conținut principal noi, măsurile inițiate de către conducerea de partid și de stat în legătură cu **întărirea unităților productive de bază.**

Recent, în conformitate cu hotărârea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., s-a trecut la **retribuirea în acord global a personalului din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză.**

Elementul definitoriu, unitatea organizatorică de bază a structurilor de producție este **brigada complexă de antrepriză.**

Aceasta prezintă deosebiri esențiale față de vechea formă (șantier, lot), întrucât: specializarea și cooperarea în execuția diferitelor categorii de lucrări au loc nu între mai multe sub-unități, ci în cadrul uneia și aceleiași brigăzi (cu excepția unor lucrări cu profil distinct — de montaje tehnologice complexe ș.a.): structura și componența brigăzii se determină elastic și cu un grad ridicat de autonomie, în directă corelație cu natura, volumul și termenul lucrărilor aferente obiectivului (obiectivelor) contractate, pentru realizarea lor pînă la punerea în funcțiune; întregul personal muncitor cuprins în brigadă, lucrînd în acord global, răspunde solidar nu numai de execuția ritmică a producției fizice pînă la terminarea și darea în exploatare a obiectivului, ci și de îndeplinirea indicatorilor calitativi — productivitatea muncii, consumurile de materiale, în-cadrarea în costurile de deviz, ca și de buna exploatare și întreținere a utilajelor, a întregului inventar etc. În mod corespunzător cu cerințele ce rezultă de aici, trebuie rezolvată structura funcțională la eşalonul organizatoric superior (întreprindere de antrepriză, trust sau centrală antreprenor general) și relațiile ei cu structura de producție.

În legătură cu aceasta, dorim să facem cîteva propuneri.

- 1** Pentru apropierea activităților de concepție și funcționale de activitatea de bază, în condițiile principiului divizionii muncii, ar fi necesară o mai bună distribuie și delimitare a atribuțiilor între unitatea (trust, centrală) de antrepriză generală și întreprinderea de antrepriză, prin stabilirea unor răspunderi sporite la nivelul celei din urmă.
- 2** Deoarece, prin contractarea lucrărilor în acord global, brigăzile sînt interesate în creșterea gradului de ocupare a muncitorilor și aplicarea celor mai bune soluții tehnologice și de organizare, se impune organizarea la întreprindere a unui atelier (colectiv) de pregătire tehnică a execuției lucrărilor.
- 3** În cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii de la întreprinderea de antrepriză să se constituie un colectiv pentru metode de lucru, cu sarcina fie de a găsi pen-

tru fiecare obiect în parte cea mai adecvată metodă de execuție în funcție de structura efectivă a brigăzii complexe de antrepriză, fie de a indica o astfel de componență a brigăzii, care să permită utilizarea celei mai adecvate metode de execuție, asigurînd în ambele cazuri realizarea obiectului de construcție în cît mai scurt timp, utilizarea eficientă a resurselor etc.

4 De asemenea, din personalul compartimentului financiar al antreprizei să se delimiteze un **colectiv de bugetare** care să stabilească pentru fiecare brigadă nivelul retribuției cuvenite pentru obiectul contractat, nivelul cheltuielilor indirecte cuvenit întreprinderii ș.a., iar în colaborare cu cel de metode, să determine pentru fiecare brigadă necesarul de materiale (cu egalarea lui în timp) și de utilaje (pe perioade), astfel încît să poată fi utilizată metoda de execuție propusă și să se asigure predarea obiectului de construcție la termenul stabilit.

5 Fiecărui titular de post din compartimentele structurii funcționale care au legături directe cu activitatea de bază (realizată de brigăzile complexe) ar trebui să i se delege atribuții bine delimitate și precise pentru rezolvarea problemelor ce le întîmpină brigăzile cu care colaborează, astfel încît să se asigure coordonarea competentă a activităților de execuție. Întrucît acordul global se aplică și la nivelul întreprinderii de antrepriză, aprecierea și retribuția titularilor de posturi din structura funcțională a acesteia pe baza nivelului de îndeplinire a sarcinilor și atribuțiilor circumscrise postului, dar și în funcție de realizările brigăzii sau brigăzilor complexe asupra cărora își manifestă competența funcțională ar crea premisele creșterii cointeresării în realizarea obiectivelor stabilite.

6 Ținînd seama de volumul și complexitatea sarcinilor de producție la nivelul brigăzii complexe de antrepriză, din componența acesteia ar trebui să facă parte — alături de formații specializate de muncitori policalificați și de personal tehnic de execuție — și economiști, contabili-calculatori, merceologi-achizitori; numărul personalului deservent să fie stabilit — cu consimțămîntul membrilor brigăzii — în funcție de mărimea acesteia, de structura și dispersarea teritorială a lucrărilor pe care le execută.

Raționalizarea personalului din compartimentele funcționale, intervenită ca urmare a eliminării unor trepte de organizare în activitatea de construcții-montaj, nu afectează posibilitatea rezolvării problemelor menționate — cu condiția ca fiecare lucrător să fie folosit din plin (și secundat, acolo unde este necesar și posibil, de mijloacele tehnicii de calcul) pentru rezolvarea optimă a condițiilor necesare activității brigăzilor de antrepriză.

E. CAZAN, N. PÎRJOL, N. SCORȚARIU
Timișoara

valorii) — rezultate foarte bune. Componentele discrete pot fi definite la nivelul unor subansambluri dintr-un proiect mai mare, sau chiar dintr-un sistem tehnologic complex (de exemplu: pompă de injecție, compresor — în cazul unor motoare; turbină eoliană — în cazul unei centrale electrice; treapta de filtrare într-o instalație tehnologică ș.a.). Informațiile rezultate servesc la orientarea activității de concepție și la adoptarea tehnologiei de lucru pentru sistemul complex din care fac parte componentele analizate.

Pentru studiul nivelului tehnic în diverse etape ale ciclului de asimilare a produselor, al dinamicii sale și pentru luarea operativă a măsurilor care se impun sînt necesare organizarea prelucrării automate a informațiilor și crearea unei bănci de date la centrul de calcul al întreprinderii sau institu-

tului de cercetare și inginerie tehnologică de profil (vezi fig. din pag. 16).

În cazul produselor noi, analiza trebuie făcută din punctul de vedere al nivelului tehnic corespunzător anului cînd acestea vor fi lansate pe piață, comparîndu-l cu cel al produselor existente în clasa respectivă (ținînd cont că, eventual, și acestea își vor îmbunătăți unele caracteristici) — iar dacă există informații, cu cel al unor produse similare aflate în proiectare la firme străine și care urmează să apară pe piață sau cu unele elemente pe care le sugerează previziunile tehnologice pentru domeniul respectiv sau domenii conexe și alternative.

Elementele prezentate au fost aplicate practic și verificate printr-o experiență de cîțiva ani a Catedrei de organizare și conducere industrială de la Institutul politehnic București.

Studiul nivelului tehnic al produsului, reunind informațiile tehnice

cu cele economice, se dovedește foarte util în reglarea întregii activități desfășurate de către întreprindere, corelat cu ansamblul celorlalți indicatori în mecanismul economico-financiar, al autoconducerii și autogestiunii ca și în elaborarea strategiilor de dezvoltare de produs.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor românești și realizarea într-o proporție notabilă a unor produse care să depășească nivelul mondial vor avea de beneficiat de pe urma utilizării unor astfel de instrumente de studiu amănunțit al fiecărui produs în parte, capabile să mobilizeze într-un mod eficient energia oamenilor muncii care au contribuit la realizarea acestuia, pentru a-i îmbunătăți performanțele tehnice și economice.

Sorin CIUREA

Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii (I)

O clarificare noțională

DETERMINAREA raportului dintre productivitatea muncii și eficiența economică constituie o preocupare majoră a teoriei și practicii economice în etapa actuală de dezvoltare a economiei românești caracterizată prin trecerea la o nouă calitate a muncii și vieții, prin trecerea la tipul predominant intensiv de creștere economică. Accentuarea caracterului restrictiv al resurselor materiale și umane pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare economică și a amplificării dimensiunilor producției sociale, la care se adaugă implicațiile crizei mondiale de materii prime și energie, au determinat necesitatea obținerii concomitente atât a unui grad înalt al productivității muncii sociale cât și a unei eficiențe economice integrale cât mai ridicate.

Productivitatea muncii și eficiența economică sînt în același timp și categorii economice și indicatori economici, derivînd din legea economică obiectivă a economiei de timp de muncă. Productivitatea muncii exprimă economia de muncă vie; eficiența economică exprimă economia de muncă totală, vie și materializată. Deci nu există identitate între aceste două categorii economice: **productivitatea muncii este o componentă, un vector al eficienței economice.** Relația dintre productivitatea muncii și eficiența economică este de la parte la întreg.

Productivitatea muncii este forma fundamentală de expresie a eficienței economice, dat fiind rolul determinant al forței de muncă, al factorului uman în producția socială, în dezvoltarea generală a societății. Creșterea continuă a eficienței economice și a productivității muncii au fost înscrise ca obiective prioritare în strategia dezvoltării economiei românești.

În Programul Partidului Comunist Român sînt specificate în mod distinct aceste două direcții de acțiune pentru îndeplinirea societății socialiste multilateral dezvoltate:

„7. Creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, va constitui un factor esențial în dezvoltarea generală a societății...”

8. Creșterea continuă a eficienței economice, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cât mai eficientă a mijloacelor materiale și a forței de muncă¹⁾.

Eficiența economică este o noțiune cu caracter sintetic și conținut complex;

definirea ei la modul general ca un raport între efect și efort este suficientă doar ca o primă aproximare, care necesită să fie aprofundată pentru ca aceeași categorie economică fundamentală să-și poată exercita funcția majoră ce îi revine în mecanismul de funcționare a economiei socialiste în etapa actuală.

Cuantificarea eficienței economice este una din cele mai controversate capitole ale economiei contemporane, dat fiind că un singur indicator este dificil să exprime multilateralitatea acestei categorii economice, iar elaborarea unui sistem de indicatori pune problema corelării indicatorilor parțiali.

Productivitatea muncii sociale și expresia sa cantitativă

PRODUCTIVITATEA MUNCII sociale este o noțiune fundamentală în sistemul categorial al economiei politice și totodată un indicator economic sintetic în care își găsește o expresie cantitativă stadiul de dezvoltare social-economică, tehnică și culturală a unei societăți. Nivelul și dinamica productivității muncii sociale sînt determinate de interferența unor coordonate multiple și complexe (economice, sociale, istorice, naturale, tehnice, culturale, psihologice etc.) care condiționează modalitatea de îmbinare a factorilor în procesul de producție și exerciția o influență nemijlocită asupra eficienței cu care sînt cheltuite resursele de muncă în diferite domenii de activitate social-economică.

În ceea ce privește conținutul economic al categoriei PMS, este aproape generalizată opinia că aceasta exprimă eficiența cu care este cheltuită întreaga cantitate de muncă socială — atât vie, cât și materializată. Aria de cuprindere a acestei categorii se extinde, de regulă, la ansamblul sferei productive, dar nu este exclusă posibilitatea de a fi determinată și într-o anumită verigă a sferei productive (întreprindere, centrală, ramură, județ sau zonă economică).

Dat fiind că PMS face parte din sistemul categorial al eficienței economice, se pune problema care este deosebirea dintre productivitatea muncii sociale și eficiența economică a producției sociale. Se pot identifica aceste două noțiuni? Este dificil de admis că PMS reflectă integral mărimea și evoluția eficienței economice a producției sociale în condițiile în care indicatorii

parțiali de eficiență economică (productivitatea muncii vie, eficiența fondurilor fixe, eficiența cheltuielilor materiale) pot avea mărimi și ritmuri diferite (uneori chiar opuse).

După opinia noastră, productivitatea muncii sociale este un vector de bază al eficienței economice, o formă particulară de expresie parțială a eficienței economice, care se limitează să exprime **eficiența cheltuielilor de muncă vie.** În acest sens Marx arată că: „numai munca omului este elementul activ, transformator al procesului de producție, cantitatea de muncă vie și productivitatea ei determinînd nivelul productivității muncii sociale” „...Munca vie trebuie să pună mîna pe aceste lucruri, să le trezească din moarte și să le transforme din valori de întrebuintare doar latente în valori de întrebuintare reale și active”²⁾.

Productivitatea muncii sociale este echivalentă cu productivitatea muncii vie determinată la nivelul economiei naționale. Această idee este confirmată și de indicatorul actual al productivității muncii sociale (venitul național raportat la numărul de lucrători ocupați în sfera producției materiale*), care este o expresie a eficienței cheltuielilor de muncă vie. Teza că acest indicator exprimă „eficiența cu care este cheltuită munca vie și materializată” o considerăm inexactă.

Metoda tradițională de cuantificare a productivității muncii sociale se bazează pe o funcție de producție care pune în dependență creșterea venitului național de variația forței de muncă ocupată și a productivității muncii:

$$Y = WM \quad (1)$$

Din relația (1) rezultă cunoscuta formulă de determinare a productivității muncii sociale:

$$W = \frac{Y}{M} \quad (2)$$

Oare acest indicator exprimă într-adevăr productivitatea întregii muncii sociale — atât vie cât și materializate —

¹⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înainte a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 67.

²⁾ Karl Marx, Capitalul, vol. I, Ediția a II-a, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1948 p. 190.

^{*)} Se manifestă tendința de a se extinde sfera producției materiale, incluzîndu-se și cei ocupați în cercetare, învățămînt etc., ceea ce considerăm că este pe deplin justificat în condițiile actuale.

atunci cind la numitorul fracției se trece la efort numai cheltuiala de muncă vie? Unde și sub ce formă apare cheltuiala de muncă materializată?

Este suficient ca acest raport să conțină la numărător economia de muncă materializată (cu cît se reduce mai mult ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, cu atît devine mai mare venitul național) pentru ca indicatorul să exprime pe deplin eficiența întregii munci sociale cheltuite?

După părerea noastră există o **contradicție între definirea generală a productivității muncii sociale și formularea tradițională a indicatorului acceptat să o exprime cantitativ.**

Această formulă exprimă de fapt productivitatea muncii vie la nivelul sferei producției materiale deoarece la numitor se cuprinde numai cheltuiala de muncă vie, excluzîndu-se din efort cheltuielile de muncă materializată. Argumentul invocat în fundamentarea acestui indicator ca o expresie a unei eficiențe economice integrale, și anume că economia de muncă materializată este inclusă la numărător, nu mi se pare consistent: reducerea cheltuielilor materiale care implică creșterea venitului național se referă la diminuarea consumului de materii prime și materiale, datorită unor cauze multiple și complexe (investiții tehnologice noi, automatizări etc) care nu sînt reflectate în efortul ce apare la numitor. Deci, indicatorul de mai sus (2) ia în calcul un efect global raportat la un efort parțial.

În esență, acest indicator tradițional astfel cum este calculat în prezent nu aduce nici un plus de informații față de indicatorul productivității muncii vie. Aceasta nu diminuează valoarea cognitivă și pragmatică a indicatorului, care exprimă componenta fundamentală a eficienței economice și stă la baza analizelor de comparație a productivității muncii între diferite țări.

Eficiența economică a producției sociale

EFICIENȚA este o categorie economică complexă, depășind de altfel sfera economicului, deoarece implică și numeroase aspecte de natură socială. Totodată, noțiunea „eficiență economică” se referă la performanțele de funcționare a sistemului economiei naționale, în ansamblul său, în toate fazele reproducerii socialiste largite. În aceste condiții, considerăm necesar să precizăm că obiectul nostru de cercetare este mai limitat, circumscriindu-se unei singure faze a procesului de producție: producția materială. Deci, categoria economică pe care ne propunem să o definim este **eficiența economică a producției sociale**, al cărei conținut economic este mai extins decît al productivității muncii sociale.

Categoria „eficiența economică a producției sociale” exprimă **raportul dintre efectul integral al activității desfășurate în sfera producției materiale și cheltuielile totale de muncă — vie și materializată — consumate în această sferă pentru obținerea acestui**

efect. Conținutul economic al acestei noțiuni este uneori identificat cu cel al „productivității muncii integrale” (sau globale), dar această extindere a semnificației economice a productivității muncii este controversată deoarece aceasta presupune atribuirea caracterului „productiv” și celorlalți factori care intervin în procesul de producție în afară de forța de muncă. O controversă în această problemă o considerăm sterilă. Progresul oricărei discipline științifice este însoțit de elaborarea unor noțiuni noi, care reflectă stadiul atins în domeniul cunoașterii umane în domeniul respectiv. Ceea ce este esențial este modalitatea de cuantificare a eficienței economice a producției sociale.

Pentru rezolvarea acestei probleme trebuie să se pornească de la o funcție de producție multifactorială. Valențele funcțiilor de producție au fost prea puțin explorate în cercetarea economiei românești, deși ele sînt un instrument de cuantificare pus la îndemînă de econometria modernă, care nu poate fi ignorat în prezent. În cazul în care analiza se limitează la doi factori de producție se pot utiliza funcții de tip Cobb-Douglas, C.E.S., Allen, Sato etc. Atunci cind numărul factorilor implicați este mai mare se poate recurge la o funcție de producție multifactorială liniară. Presupunția de liniaritate este acceptată în majoritatea modelelor economico-matematice pe termen scurt; de altfel, și balanța legăturilor interramuri care oferă o informație bogată cu privire la coeficienții cheltuielilor complete de muncă este tot o funcție de producție liniară.

În mod concret, eficiența economică a producției materiale exprimă modul de acțiune a celor trei factori utilizați în producție: a) forța de muncă; b) fondurile fixe; c) materii prime și materiale. Funcția de producție trifactorială care formalizează această relație se scrie:

$$Y = E (M + F + C) \quad (3)$$

Din această funcție de producție, rezultă că:

$$E = \frac{Y}{M + F + C} \quad (4)$$

Elaborarea acestei formule de cuantificare a eficienței economice a producției sociale evidențiază relația dintre E și W. Dacă în relația (4) se presupune că $F = 0$ și $C = 0$ — deci, se presupune că producția se realizează fără fonduri fixe și materii prime și materiale, ceea ce evident că este o absurditate — se ajunge la indicatorul productivității muncii sociale anterior prezentat.

$$W = \frac{Y}{M} \quad (2)$$

confirmîndu-se opinia noastră că relația (2) exprimă numai productivitatea muncii vii.

Cuantificarea eficienței economice a producției sociale ridică **problema difi-**

cilă a comensurării muncii vie și materializate, variabile economice cu semnificație economică diferită și exprimate în unități de măsură ce nu se pot adăuna direct. Deosebit de complexă este problema comensurabilității din alt punct de vedere: în timp ce forța de muncă și fondurile fixe sînt factori ce participă la producție menținîndu-și integritatea lor funcțională o perioadă îndelungată de timp, materiile prime și materiale se consumă integral în procesul de producție respectiv.

Aceste dificultăți de comensurare nu sînt insurmontabile. Pentru a asigura **aditivitatea muncii vie cu a celei materializate** sînt două posibilități: a) transformarea muncii materializate în unități de muncă vie (om-ore, om-an) prin intermediul unor coeficienți de echivalență; b) exprimarea cheltuirii de forță de muncă în formă valorică. Experiența arată că cea de a doua modalitate de calcul este mai accesibilă.

Nici comensurabilitatea efortului factorilor „remanenți” cu consumul de materii prime și materiale nu este insolubilă. Întrebarea care se pune este următoarea: trebuie să se ia în calcul „valoarea” integrală a fondurilor fixe și a forței de muncă ce acționează în procesul de producție sau numai o cotă-parte corespunzătoare participării lor la actul de producție? Prima alternativă presupune determinarea „valorii” forței de muncă, ceea ce vine în contradicție cu o teză de bază a economiei politice marxiste. Deci, problema se rezolvă prin cealaltă alternativă, ceea ce înseamnă că se ia în calcul **cuantumul retribuțiilor și al amortizării.**

Eficiența economică a producției sociale se poate determina la toate nivelurile și verigile economice: întreprindere, ramură, județ, economie națională.

În esență, indicatorul „eficiența economică a producției sociale” însumează trei vectori de eficiență economică: a) productivitatea muncii vie; b) eficiența fondurilor fixe productive; c) eficiența consumului de materii prime și materiale. Ca rezultat se obține o eficiență cumulată, ce exprimă nu numai eficiența fiecărui factor în parte ci și eficiența ce derivă din combinarea acestor factori în procesul de producție.

Existența unei eficiențe cumulate a mai multor factori de producție implică **posibilitatea apariției unor substituții între acești factori** pentru a se maximiza eficiența economică a producției sociale. Această substituție are loc, de regulă, între cei doi factori „remanenți”: în condițiile creșterii economice preponderent intensive, tendința generală este de substituție a forței de muncă cu fonduri fixe productive.

M. HOROVITZ

SIMBOLURI UTILIZATE

Y — venitul național (sau altă expresie a producției agregate)
W — productivitatea muncii
M — forța de muncă ocupată în sfera producției materiale
F — valoarea fondurilor fixe productive
C — valoarea materiilor prime și materialelor
E — eficiența economică a producției sociale

IN PREAJMA încheierii unui nou mileniu, planeta noastră se vede din ce în ce mai mult confruntată cu deteriorarea alarmantă a mediului înconjurător. Atmosfera, solul, pădurile, apele, întregul patrimoniu genetic al pământului prezintă de cîțiva ani încoace un diagnostic comun: poluare excesivă. Ecosistemele Terrei încep să facă față tot mai greu efectelor unei dezvoltări economice ce nu a ținut seama de necesitatea conservării resurselor naturale, a protecției mediului ambiant. Degradarea continuă a stării mediului suscită în momentul de față o dezbateră aprinsă a unor probleme de maxim interes, cum ar fi disponibilitatea și viteza de consum a resurselor naturale, impactul progresului tehnologic asupra mediului și a calității vieții etc. Opinia publică, specialiști, factori de decizie din numeroase țări ale lumii sînt de acord că resursele naturale ale pământului nu sînt inepuizabile și că se impune adoptarea unor măsuri pentru o mai bună gestionare a acestora. Așa cum corect observa prof. Soedjatmoko, rectorul Universității Națiunilor Unite, în urmă cu doi ani în cadrul unei sesiuni a Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, „Dacă națiunile continuă fiecare în parte să supraîncalzească atmosfera cu bioxid de carbon, să supraexploateze mările sau să distrugă irațional pădurile, fără să țină seama de interesele întregului glob, nu mai rămîne decît o chestiune de timp înainte ca resursele comune să înregistreze daune ireversibile“.

În ciuda acestui adevărat „manifest pentru sănătatea pământului“, a altor declarații și inițiative internaționale, s-au înregistrat puține progrese pe calea instituirii unor reguli de conduită pentru statele lumii în materie de conservare și exploatare armonioasă a resurselor naturale și genetice ale planetei. Fără adoptarea unei noi concepții asupra creșterii economice,

care să conducă la o alternativă viabilă societății de consum și care să reorienteze industrializarea încorporînd politici și obiective în concordanță cu cerințele protecției mediului ambiant, repercusiunile activității economice asupra acestuia nu se pot modifica în mod sensibil.

Situația prezentă nu îndreptățește însă speranțe foarte mari, cel puțin în perspectivă imediată, dat fiind tabloul de loc încurajator al stării planetei.

Pământul se încălzește treptat datorită bioxidului de carbon împrăștiat în atmosferă prin arderea combustibililor fosili, conchide un studiu recent dat publicității de Agen-

cele mai importante resurse ale globului, pădurile. Victime ale unor defrișări pe scară largă — cazul pădurilor tropicale, sau al ploilor acide — care numai în R.F.G. au distrus între 10 și 25% din pădurile de conifere, „plămîni verzi“ ai planetei se vîd din ce în ce mai mult amenințați. În ce privește pădurea tropicală, ea dispăre în proporție de 7,3 mil. ha pe an, după cum afirmă un raport FAO, deși importanța ei este imensă dacă ne gîndim că ea adăpostește circa jumătate din speciile animale și vegetale ale lumii.

Altă resursă esențială amenințată este apa, element cheie în soluționarea celor două crize majore ce confruntă ome-

produse sau tehnologii cu unele nepoluante. Fenomen de dată mai recentă, dar cu un grad de pericolozitate foarte ridicat, depozitarea deșeurilor radioactive în mare ridică grave semne de întrebare privind consecințele asupra mediului și sănătății oamenilor. Opinia publică mondială, Organizația Națiunilor Unite, organizații ecologice din lumea întreagă și-au amplificat în ultima vreme acțiunile de convingere a guvernelor responsabile de a nu pune în pericol viitorul planetei, prin depozitarea deșeurilor toxice și radioactive în mări și oceane, care riscă să devină, astfel, o groapă de gunoi a civilizației industriale, tocmai în momentul în care omul este nevoit să caute în mare materii prime și resurse alimentare.

Este un lucru evident că actuala criză a mediului înconjurător este legată de criza structurilor economice, politice și sociale actuale ale lumii. Cauzele trebuie căutate în repartitia resurselor, în exploatarea — adeseori — irațională, excesivă a resurselor neregenerabile de către fările puternic industrializate, într-un mod de viață axat pe consum, risipă și care nu ia în calcul interesele pe termen lung ale umanității. Este nevoie de o schimbare de mentalitate, de a lua în considerare legăturile reciproce existente între dezvoltare, mediu, populație și resurse și de a asigura un raport echitabil între acestea. Ecodezvoltarea se poate dovedi în acest sens, o alternativă viabilă de dezvoltare care să nu depășească nivelul de toleranță al biosferei și care printr-o utilizare rațională a resurselor naturale ar face ca ecosistemele să devină mai echilibrate și mai productive, respectînd în același timp exigențele ecologice și interdependența dintre om și natură. Grație unei concepții globale asupra dezvoltării, ce include o planificare de perspectivă și o gestiune social-economică lucidă, ecodezvoltarea se definește ca o condiție sine qua non a unui progres echilibrat, real, pe termen lung, ce are ca ultim țel îmbunătățirea calității vieții. Este momentul ca oamenii de pretutindeni să devină conștienți de gravitatea problemelor ce confruntă planeta noastră să adopte o atitudine activă în vederea căutării unei identități comune, pentru conturarea unei viziuni, a unui viitor armonios pentru întreaga omenire.

Valentin NEGOIȚĂ

OM — TEHNICĂ — MEDIU

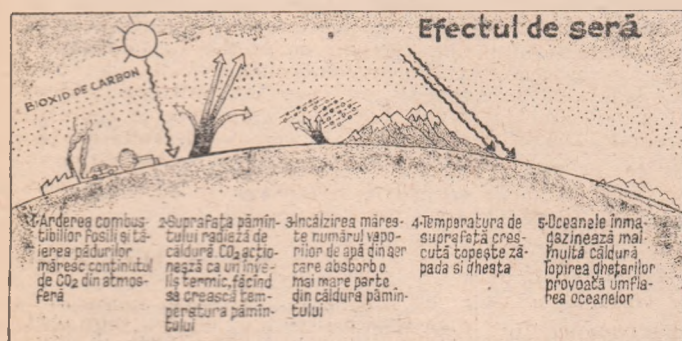
ECODEZVOLTAREA — un deziderat realizabil

ția pentru protecția mediului și Academia Națională de Științe din S.U.A. Pe măsură ce conținutul în CO₂ din atmosferă crește peste capacitatea plantelor sau oceanelor de a-l reabsorbi, gazul acționează ca un înveliș termic. Acesta permite razelor solare să treacă prin el, la fel ca sticla unei sere — de unde și denumirea „efect de seră“, blocînd însă undele infraroșii sau de căldură emise de suprafața pământului. Studiul amintit prognoza creșteri sensibile de temperatură pînă la mijlocul secolului viitor, ceea ce ar avea ca rezultat topirea zăpezii și a ghețurilor polare și ar duce la umflarea oceanelor și inundarea unor întinse zone de uscat.

Un alt SOS îl reprezintă dispariția treptată a uneia dintre

nirea: cea a hranei și cea a energiei. Deși suprafața planetei este acoperită în proporție de mai mult de 2/3 de ape, numai circa 3% din acest volum îl reprezintă apa potabilă, restul constituindu-l apa mărilor și oceanelor. Deversarea reziduurilor industriale, ploile acide, alți poluanți riscă să reducă și mai mult volumul de apă dulce al Terrei. În acest context, Organizația Națiunilor Unite a lansat un amplu program — Deceniul internațional al apei potabile și al asanării (1981—1990) — menit să ofere soluții necesităților tot mai mari de apă indeosebi în zonele cele mai afectate de lipsa acesteia.

În același timp, o problemă de mare actualitate o reprezintă și poluarea mărilor și oceanelor. Poluarea continuă a oceanului planetar prin deversarea reziduurilor industriale, a hidrocarburilor, a numeroși compuși toxici a dus — în ciuda unei mari capacități de asimilare, îndeosebi a zonelor de mare adîncime — la o serioasă degradare a vieții marine. Sînt tot mai numeroase vocile care afirmă că ar fi mult mai sigură fie distrugerea unor poluanți industriali prin incinerare sau pretratarea lor înaintea deversării în mare, fie substituția unor actuale

Sursa: TIME

Coordonate ale procesului de pregătire a cadrelor de conducere

NTRE domeniile conducerii a căror importanță a fost reconsiderată în ultimii ani, pregătirea conducătorilor deține o poziție centrală. Această schimbare nu este întâmplătoare. Un număr tot mai mare de teoreticieni și practicieni din numeroase țări ale lumii au înțeles și au constatat că una din principalele modalități prin care se poate compensa complexitatea crescândă a evoluțiilor social-economice actuale, o constituie creșterea nivelului de pregătire al factorilor de decizie din cadrul întreprinderii și al suprasistemelor în care aceasta este integrată. Ca urmare, preocupările privind formarea și perfecționarea cadrelor de conducere, rămase adesea pe un plan secundar în trecut, au redevenit prioritare aproape pretutindeni.

Încadrându-se în acest câmp de preocupări, lucrarea cercetătorului **Ovidiu Nicolescu** „Metode de pregătire a cadrelor de conducere”, reflectă o serie de mutații de natură teoretico-metodologică având în vedere însă evoluții specifice țării noastre.

Să remarcă chiar de la început că în abordarea acestor aspecte volumul semnat de Ovidiu Nicolescu prezintă o serie de elemente de noutate. În primul rând, este cea dintâi lucrare românească cu un caracter predominant metodologic-aplicativ consacrată pregătirii conducătorilor. Patru

din cele șase capitole ale cărții, precum și anexele, prezintă metode de pregătire a conducătorilor, pentru majoritatea acestora fiind indicate și tehnici de concepere și utilizare a metodelor respective de pregătire a conducătorilor, elemente mai rar prezentate în literatura de specialitate.

O altă caracteristică a lucrării, care merită să fie relevată, se referă la prioritatea absolută acordată metodelor de pregătire activă. În cadrul tipologiei metodelor de formare și perfecționare prezentată în lucrare, metodele active — discuția panel, interpretarea rolului, învățămîntul programat, soluționarea dosarului cu probleme de conducere (metoda „in basket”) ș.a. — sînt majoritare. Metodelor cele mai frecvent folosite în pregătirea conducătorilor în țările avansate din punct de vedere economic — jocurile de conducere a întreprinderii, cazurile și bateriile de teste — li se consacră capitole de sine stătătoare. De remarcă că valențele formative ale acestor metode au fost testate și demonstrate pe parcursul mai multor ani prin utilizarea în cadrul unor programe cu caracter postuniversitar organizate la mai multe instituții de învățămînt superior și centre de pregătire a cadrelor din București.

Din cele reliefate anterior s-ar putea desprinde concluzia că principalele calități ale lucrării se bazează în exclusiv-

tate pe demersul metodologic al autorului. Deși predominant metodologică, lucrarea este însă mai cuprinzătoare și propune o reflectare complexă a viziunii sistemice pe care se bazează. Astfel, în cadrul său, tratarea problematicii începe cu descifrarea rolului și funcțiilor cadrelor de conducere la nivel microeconomic, în întreprinderea de astăzi și a tendințelor care se manifestă pe plan mondial în formarea și perfecționarea personalului de conducere și se încheie cu abordarea cadrului structural-funcțional de concepere și utilizare a metodelor de pregătire a conducătorilor în țara noastră. Această abordare permite autorului punctarea unor elemente de esență referitoare la perfecționarea strategiei formării și perfecționării cadrelor de conducere în condițiile trecerii la o nouă calitate, cum ar fi cele privind accentuarea dimensiunilor previzionale, economice și internaționale ale activităților de pregătire a conducătorilor, fundamentarea la un nivel superior a conținutului proceselor de formare și perfecționare prin luarea în considerare a caracteristicilor psihosociologice ale personalului de conducere, instituirea unui sistem permanent de evaluare a eficienței programelor de pregătire, accentuarea profesionalismului cadrelor didactice și experților în pregătirea conducătorilor, crearea unei biblioteci sau bănci naționale cu metode active de pregătire etc.

Tot în planul aportului teoretic am menționa și desprinderea principalelor tendințe care se prefigurează în țările dezvoltate din punct de vedere economic în acest do-

meniu. Cunoașterea și luarea în considerare a acestor tendințe, firește prin prisma nivelului și necesităților specifice fiecărei instituții cu activități de pregătire a personalului de conducere, poate contribui substanțial la ridicarea nivelului calitativ și a eficienței cursurilor de formare și perfecționare corespunzător sarcinilor perioadei actuale.

Parcursirea volumului ne-a permis să desprindem unele idei ce ar putea întregi domeniul supus analizei. Considerăm astfel că extinderea părții aplicative a cărții — prin includerea unui număr sporit de minijocuri, cazuri sau baterii de teste, care să aibă în vedere toate componentele majore ale conducerii microeconomice — ar amplifica într-o măsură apreciabilă utilitatea volumului pentru cei care se ocupă nemijlocit de pregătirea conducătorilor. De asemenea, o parte din metodele de pregătire a cadrelor se pretează foarte bine la tratarea automată a informațiilor; spre exemplu, fiecare din cele două minijocuri — CORAV și PROEXPORT — ar putea fi folosite cu valențe operaționale și formative superioare în condițiile utilizării calculatorului electronic.

În final, considerăm oportun să reliefăm largul interes pe care îl prezintă studiul la care ne referim pentru un număr mare de beneficiari: conducători, economiști, ingineri, juriști etc.

prof. dr. Paraschiv VAGU

*) Ovidiu Nicolescu, Metode de pregătire a cadrelor de conducere, Editura politică, București, 1982.

Eficiența economică în agricultură: elemente de metodologie

CREȘTEREA producției și a eficienței economice în agricultură constituie o necesitate obiectivă reclamată de întreaga dezvoltare economică a țării. În acest context general, lucrarea recent apărută în cadrul editurii Ceres „Determinarea eficienței economice în producția agricolă” sub semnătura unor autori de prestigiu: dr. ing. **Petre Săbădeanu** și dr. ing. **Florea Ciocoiu**, răspunde unei necesități stringente de așezare a întregii activități din agricultură pe principiile economice ale autogestunii și autoconducerii muncitorești, ale noului mecanism economico-financiar.

Privită atît în ansamblu cît și pe părți componente, lucrarea se remarcă printr-un nivel științific ridicat, în concordanță cu exigențele actuale, fapt atestat de înseși trăsăturile sale definitorii: un cadru structurat adecvat, care a permis o îmbinare armonioasă

între problematica teoretică și cea aplicativă; existența unui raport judicios între aspectele analitice și cele de sinteză, care a permis evidențierea priorităților în agricultură; spiritul critic și obiectiv, care însoțește abordarea diverselor aspecte legate de metodologia de determinare a eficienței economice în producția agricolă.

Pe cuprinsul a 190 pagini, în cadrul a 6 capitole, logic structurate, autorii abordează probleme de larg interes și utilitate practică legate de determinarea eficienței economice în producția agricolă în general și în producția vegetală și animală în special, printre care amintim: conceptul de eficiență economică în agricultură; perfecționarea indicatorilor de apreciere a eficienței economice; metodologia de calcul a indicatorilor de eficiență economică în producția vegetală și animală; corelația dintre resurse, producție și eficiență în agricultură etc.

Prin modul de tratare și interpretare a problemelor abordate lucrarea se impune ca un valoros studiu metodologic de analiză și sinteză, în care sînt valorificate cele mai noi cunoștințe pe plan teoretic și aplicativ întîlnite în literatura de specialitate, cît și în practica economică din unitățile agricole.

Faptul că autorii au conceput lucrarea și ca un îndrumar metodologic — acoperind astfel o lipsă resimțită de mult timp în literatura noastră de specialitate — sporește și mai mult valoarea acesteia, oferind specialiștilor din producție, învățămînt și cercetare, precum și organelor de decizie un instrumentar științific și practic deosebit de prețios în soluționarea problemelor economice, atît de complexe, cu care se confruntă agricultura. În același timp lucrarea reprezintă un aport cert la dezvoltarea teoretică și practică a problematicii eficienței economice în producția agricolă din țara noastră.

prof. dr. Nica SABIN

*) „Determinarea eficienței economice în producția agricolă”, de dr. ing. Petre Săbădeanu și dr. ing. Florea Ciocoiu, Ed. Ceres, București, 1983.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

SPAȚIUL exagerat de întins rezervat examinării corelației dintre nivelul importului și mărimea veniturilor guvernamentale ne întărește convingerea că economia ofertei are o bază conjuncturală. Partizanii ei critică, pe de o parte, cu vehemență intervenția statului în economie cu tot ceea ce înseamnă aceasta pe planul creșterii bugetului federal și al statelor, dar, pe de altă parte, aceiași partizani sînt preocupați de menținerea și chiar creșterea volumului veniturilor guvernamentale, ceea ce apare cel puțin ca un paradox în condițiile susținerii reducerii rolului economic al statului. Explicația trebuie căutată, probabil, în ponderea mare și în continuă creștere a cheltuielilor militare în bugetul Statelor Unite, dar și în interesul partizanilor economiei ofertei — ca exponenți ai neoindividualismului radical al cercunilor de dreapta — de a câștiga consimțământul factorilor de decizie politică și de a tempera aprehensiunile și reținerile manifestate de adepții — încă numeroși — ai menținerii unui nivel ridicat al fluxului de transferuri.

„Curba lui Laffer” — asemănătoare grafic curbei lui Gauss — se întemeiază pe ipoteza că o creștere a nivelului impozării poate duce atât la creșterea cât și la scăderea veniturilor guvernamentale în funcție de impactul pe care aceasta îl are asupra ofertei factorilor de producție. Ea exprimă, așadar, randamentul impozitului pe planul încasărilor statului. Porția ascendentă a curbei, numită normală, semnifică efectul de creștere a venitului guvernului ca urmare a ridicării nivelului impozării, iar porția descendentă, numită zona prohibită, arată descreșterea acestui venit datorită creșterii în continuare a impozitului, dincolo de nivelul optim al impozării. „Curba lui Laffer” postulează posibilitatea ca, într-o anumită economie, nivelul impozării să se situeze în zona prohibită, determinând — prin descurajarea ofertei de factori, reducerea voluntară a activității

„Economia ofertei” — o variantă neoclasică (III)

tății, respectiv a bazei de impozare, stimularea fraudei și evaziunii fiscale — scăderea veniturilor statului. De aici decurge concluzia că stabilirea presiunii fiscale, reducerea impozitului pe capital și venit, întărind încrederea agenților economici, măresc oferta de factori de producție, lărgesc baza de impozare și asigură, în consecință, creșterea încasărilor statului. Principala dificultate metodologică, în jurul căreia au existat și continuă să existe numeroase controverse, privește localizarea pe curbă a nivelului optim al impozării și deci determinarea zonei prohibite pentru o anumită țară. O parte dintre adepții teoriei susțin că Statele Unite nu s-ar fi aflat în zona prohibită și că prin urmare ar fi nejustificate măsurile de reducere a fiscalității. Unii autori — care se opun teoriei respective — contestă valoarea generală a ipotezei enunțate de Laffer, subliniind faptul că pare să depindă mai ales de starea conjuncturii economice. Alții pun sub semnul întrebării chiar și originalitatea curbei descrise de Laffer, afirmând că ideea pe care acesta urmărește să o demonstreze ar fi fost formulată de un economist englez încă la finele secolului al XVIII-lea.

Care este poziția economiștilor ofertei în problemele forței de muncă? De la început trebuie precizat că aceste probleme ocupă un loc mult mai puțin important, ca întindere, decât în teoriile keynesiste și sînt tratate exclusiv din unghiul ofertei mîinii de lucru și al participării ei la valorificarea capitalului. Doi sînt, în viziunea lor, factorii care influențează sensibil situația ofertei forței de muncă

și participarea ei la producție: politica fiscală, respectiv impozitul pe salariu, pe de o parte, și politica bugetară, a transferurilor sociale, pe de altă, prin intermediul căreia pot fi modificate într-un sens sau altul motivațiile individuale.

Potrivit gândirii neoclasică tradiționale, în fața unei creșteri a impozitului pe salarii, o persoană sau o familie poate reacționa în două moduri total diferite: a) muncind mai mult, pentru a compensa pierderea, prin încasări suplimentare; acesta este **efectul de venit**; b) muncind mai puțin, optînd pentru mai mult timp liber, pentru loisir; acesta este **efectul de substituție**. Spre deosebire de keynesiști, care considerau efectul de substituție de regulă neglijabil în comparație cu efectul de venit și nu vedeau în fiscalitate un factor care poate influența oferta pe piața muncii, promotorii economiei ofertei pornesc de la un punct de vedere opus, supralicînd efectul de substituție. În concepția lor, impozitul pe salarii nu influențează numai alegerea pe care un individ o face între muncă și loisir, între timpul remunerat și timpul liber, între „atelier și pescuit”, ci și modul și măsura în care el se îndreaptă spre activitățile cu caracter marfar, destinate producției pentru piață, supuse automat impozitului pe salarii, ceea ce reprezintă, în concepția economiștilor ofertei, un mijloc de a stimula efectul de venit și a combate efectul de substituție, respectiv un factor de creștere a ofertei forței de muncă, de ridicare a productivității muncii, cu urmări favorabile pe planul producției și profitului.

În ce privește problema ocupării forței de muncă și șomajul, economiștii ofertei se situează pe aceleași poziții cu neoclasicii anilor '20. În timp ce teoria keynesistă a ocupării opera cu concepte variate și nuanțate (șomaj natural, fricțional, structural, involuntar, voluntar), adepții ofertismului reduc totul — în contradic-

FIȘE

RATIONALITATE ÎN REPARTIZAREA TERITORIALĂ A FORTELOR DE PRODUCȚIE

Studiu realizat pe comenzi
de către Institutul de Cercetări
Econometrice și Statistice

● Recenta carte publicată la Editura „SCRISUL ROMÂNESC” sub titlul „Rationalitate în repartizarea teritorială a forțelor de producție”, carte realizată de un colectiv de cadre didactice și cercetători de la

Centrul teritorial de cercetări economice pe lingă Universitatea din Craiova, coordonat de profesorul C. Bărbăciaru — aduce un cert element de noutate în problematica atât de complexă a dezvoltării în profil teritorial. Avem în vedere analiza detaliată, în termeni comparativi, a procesului amintit localizat la o unitate geo-economică precisă: Oltenia cele cinci județe pe care le cuprinde. Acest mod de abordare a permis autorilor să urmărească două tipuri de probleme: pe de o parte, evidențierea realizărilor înregistrate în dezvoltarea județelor respective, iar, pe de altă parte, surprinderea unor elemente particulare prin care s-au materializat în situațiile analizate principiile politicii promovate de partid și care vizează întreaga economie. Deplasîndu-se permanent pe aceste două coordonate, autorii au urmărit cu prioritate cîteva pro-

bleme mari: implicațiile perfecționării cadrului organizatoric și sistemului de alocare a resurselor din Oltenia asupra repartizării teritoriale a forțelor de producție; stadiul și perspectivele dezvoltării economico-sociale a județelor oltene, măsurat dintr-o perspectivă comparativă; rolul ce revine consiliilor populare în acest proces cu profunde implicații pe termen lung.

Timpul de muncă și specificul activităților

● Anumite fenomene negative care afectează nivelul de eficiență al întreprinderilor din economia ungară — fenomene între care sînt incluse valorificarea incompletă a potențialului uman existent, menținerea unor perioade de timp de muncă subutilizate, diminuarea rolului valorilor legate de muncă în sistemul de aspirații propriu

anumitor categorii de lucrători ș.a. — ar avea drept cauză o înțelegere rigidă a noțiunii de timp de muncă. După cum susține Mária Frey în articolul „Munkaidőrendszerek nehony problémája és megoldásuk lehetőségai” (Unele probleme privind timpul de muncă și căile de soluționare a lor) publicat în numărul 2/1984 al revistei „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE”, eliminarea unor astfel de fenomene disfuncționale ar putea fi realizată prin înțelegerea mai nuanțată a noțiunii respective. Ideea centrală este aceea de a împăuna modulul de organizare a timpului de muncă un caracter flexibil — evident în mod diferențiat după genul de activitate —, fapt care s-ar afla în concordanță cu mutațiile survenite la nivelul producției și al mentalității lucrătorilor. În mod concret, apinează M.F., se poate opta pentru stabilirea unor programe de muncă care să

ție cu realitatea — la șomajul voluntar. În viziunea lor simplificatoare șomajul este provocat de cauze mai mult sau mai puțin subiective printre care se numără: inadaptarea pregătirii salariaților la posturile de muncă noi rezultate în urma operațiilor de restructurare industrială, mărirea duratei medii de căutare a unui loc de muncă (datorită creșterii alocațiilor de șomaj, a salariului minim legal, a numărului crescând de persoane care, în aceeași familie, primesc venit etc.), refuzul salariaților de a accepta o remunerație care nu depășește productivitatea marginală și altele. Pe cit de unilaterală în argumente, pe atât de dură și inflexibilă este teoria economică a șomei în ce privește soluțiile propuse pentru reducerea șomajului voluntar. Exponenții ei propun reducerea drastică a „obstacolelor” care împiedică funcționarea mecanismelor pieței forței de muncă: suprimarea salariului minim legal, reducerea substanțială a indemnizațiilor de șomaj, scăderea timpului mediu de căutare a unui post printr-o reformă instituțională a sistemului de informații.

La acestea se adaugă și alte propuneri: diminuarea neutilizării marginale a muncii prin reducerea impozitului pe venit, scumpirea loisir-urilor, blocarea fluxurilor de transferuri etc. Comentând toate aceste propuneri, G. Koenig face următoarea remarcă, semnificativă pentru lipsa de originalitate și pentru conservatorismul economiei ofertei în problemele ocupării: „Este uimitor câtă energie s-a cheltuit pentru a ajunge la prescripții omoloage celor propuse și discutate în cursul anilor '20”¹⁴).

Pentru a mări și consolida libertatea de acțiune a capitalului și a întări dependența muncitorilor de capital, economiștii ofertei militează pentru abolirea transferurilor sociale, respectiv pentru reducerea masivă a cheltuielilor sociale în bugetul

de stat. Potrivit unor estimări, partea statului în venitul muncitorilor americani a crescut de la 11 la sută în 1947, la 27 la sută în 1977, ceea ce a făcut ca muncitorii să devină mai puțin dependenți de capital. Ponderea cheltuielilor nemilitare ale statului în P.N.B. a sporit astfel de la 9 la sută în 1960 la 13 la sută în 1970 și la 17 la sută în 1980, pondere pe care unii comentatori o consideră totuși inferioară celei din alte țări capitaliste dezvoltate, unde cheltuielile sociale ajung între 20 și 28 la sută din P.N.B. Creșterea cheltuielilor publice în general — reflex al intervenției crescînde a statului în economie — și a celor cu destinație socială, în special, este considerată de către economiștii ofertei drept cauza principală a amplificării și cronicizării deficitelor bugetare în S.U.A., precum și una din cauzele puternicei inflații din anii '70 ca urmare a monetizării unei părți din datoria publică generată de aceste deficite. Unul din exponenții noii teorii. Daniel Hamermesch, analizând cinci programe sociale (Asigurarea de șomaj, Asigurarea socială de bătrînețe, Asigurarea de incapacitate, Ajutorul pentru familiile cu copii de întreținut și Asigurarea cu bonuri de alimente a persoanelor ajunse la indigență) consideră că sporirea cheltuielilor sociale a influențat negativ oferta de forță de muncă, reducînd participarea la activitatea productivă într-o perioadă în care populația a devenit mult mai sănătoasă și longevivă.¹⁵) El „vede” în aceste cheltuieli o „subvenționare a lenei”, o cauză a creșterii impozitelor și un stimulente pentru apariția unei vaste birocratii legate de gestionarea programelor sociale.

Reducerea de cheltuieli sociale (nemilitare) efectuate de administrație la sugestia economiștilor ofertei și a cercurilor de afaceri pe care le reprezintă au însumat 49 miliarde dolari pentru 1981—1982 (circa 30 miliarde numai în 1982) și se ridică la 81 miliarde pentru 1983—1984, ur-

mind să atingă aproximativ 100 miliarde în 1986. Prin aceste reduceri de mari proporții are loc, de fapt, o întoarcere la acel tip al reproducerii forței de muncă întemeiat exclusiv pe o relație marfară. Cheltuielile sociale ale statului, prin intermediul cărora se asigură finanțarea publică, deci nemarfara, a unor condiții necesare reproducerii forței de muncă, sînt acum trecute din nou asupra populației, îndeosebi a clasei muncitoare. Valoarea forței de muncă se mărește astfel considerabil, iar pentru recuperarea ei muncitorii vor trebui să accepte condițiile de intensificare a muncii impuse de capital. Mini-mul de trai, spun unii critici ai economiei ofertei, redevine minimul biologic, iar clasa muncitoare americană — despre care se spunea cu ani în urmă că a devenit o clasă „mijlocie” — urmează să fie re-proletariată, supusă acțiunii polarizante a legii acumulării capitaliste.¹⁶)

Cele mai multe critici la adresa economiei ofertei vizează tocmai caracterul și ascuțitul lor antisocial și vin de obicei din direcția stîngii americane și vest-europene, care consideră că această teorie și politică economică neoconservatoare au ca scop să dezvolte și să intensifice exploatarea capitalistă și să îngreuească tot mai mult libertățile democratice. Rămîne ca viitorul să arate în ce măsură aplicarea teoriei economiei ofertei va favoriza adaptarea economiei americane la noile „sfidări” tehnologice și economice mondiale și care vor fi consecințele de ordin social ale acestei tentative de „revitalizare” a capitalismului.

prof. dr. Ion LUPU
asist. P. P. FUDULU
Universitatea din Brașov

14) G. Koenig L'archaisme de la theorie „nouvelle” de l'emploi. In Europe, nov. 1981, reproduit in Problemes economiques 1762/24 II 1982 ;

15) D. Hamermesch, Transfers, taxes and the NAIRU. In volumul citat la p. 5 ;

16) M. Kesselman, art. cit.

țină seama în mai mare măsură de specificul fiecărei activități și de anumite opțiuni individuale.

Planificarea franceză

● Inițierea unui ansamblu de măsuri menite să restructureze sistemul de planificare francez — măsuri ce au căpătat o bază legală în iulie 1982 — a vizat în esență două elemente. După cum opinează Bernard Cozes în articolul „Les traits nouveaux de la planification française et le IX-ème plan” publicat în numărul 1861 al revistei PROBLÈMES ÉCONOMIQUES este vorba, pe de o parte, de revigorarea planului ca instrument de dirijare a activității economice, iar, pe de altă parte, de adaptarea acestuia la noul context economic internațional. Sub aspectul ariei sale de cuprindere, planul, așa cum este actualmente structurat,

prezintă trei elemente de noutate: integrarea activităților culturale, stabilirea unui capital distinct privind relațiile de cooperare cu țările în curs de dezvoltare, crearea unui sistem consultativ mai larg în ce privește alcătuirea și execuția sa. Un alt aspect important, semnalează B.C., îl reprezintă posibilitățile de cuantificare ale obiectivelor cuprinse în plan. Din această perspectivă, în noua sa structură, planul se individualizează pe trei niveluri. Un prim nivel îl constituie cel al obiectivelor macroeconomice, mai greu cuantificabile; un al doilea cuprinde marile obiective ce pot fi exprimate cantitativ, între care cheltuielile pentru apărare, cheltuieli pentru cercetare, pentru asigurarea resurselor energetice etc. În sfîrșit, ultimul nivel și cel mai concret apare sub forma a douăsprezece programe prioritare de execuție.

„Al cincilea val și a patra revoluție industrială ?”

● Discuțiile asupra apariției celei de a patra revoluții industriale cantonează într-o zonă intermediară între ipoteză și certitudine, opinează cunoscutul economist american W. W. Rostow în studiul „The fifth upswing and the fourth industrial revolution” (Al cincilea val și a patra revoluție industrială) publicat în numărul 4/1983 al revistei ECONOMIC IMPACT. Sînt cunoscute tehnologiile care stau la baza sa — microelectronica, comunicațiile, ingineria genetică, laserii, roboții, noile materiale; sînt, de asemenea, cunoscute și unii factori care pot contribui la afirmarea lor, între care cel mai important ar fi capacitatea de difuzare pe orizontală, extrem de ridicată. Dar, opinează autorul, pentru a afirma că pășim într-o nouă revoluție industrială și a desprin-

FIȘE

de efectele acestei ample tranziții în planul creșterii economice, al ocupării forței de muncă, al restructurării profesiunilor etc., trebuie să dobîndim o cunoaștere mai profundă a modului în care aceste tehnologii vor schimba structurile industriale. Cu alte cuvinte, care este tipul de diluziune, rata de substituție (dacă un astfel de termen exprimă bine procesul), care este intervalul de timp în care acestea vor dobîndi supra-maștia. Or, constată Rostow, în acest domeniu cunoștințele noastre sînt foarte limitate, teoria economică neavînd instrumente de evaluare a efectelor unui anumit „complex inovațional” asupra unui „complex economic” determinat, atlat într-o etapă concretă de dezvoltare.

6

Politica agrară a Partidului Comunist Român

RAMURĂ DE BAZĂ a economiei naționale, agricultura are un rol esențial în realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării, trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare.

Locul și importanța agriculturii în economia națională

ROMÂNIA dispune de condiții naturale și economice deosebit de favorabile dezvoltării agriculturii. Ramura agricolă are contribuție însemnată la crearea produsului social (15,9% în 1982) și a venitului național (19,7% în 1982), participînd astfel la progresul general al țării, la ridicarea bunăstării întregului popor. Importanța deosebită pe care agricultura o are în cadrul economiei naționale rezidă în multiplele funcții îndeplinite de această ramură de bază. În primul rînd, agricultura pune la dispoziția economiei naționale principalele mijloace de subsistență pentru populație, volumul și structura producției agricole avînd rol determinant în creșterea nivelului de trai. În al doilea rînd, agricultura este o importantă furnizoare de materii prime pentru industrie. În al treilea rînd, agricultura participă activ la schimburile comerciale externe. În al patrulea rînd, în condițiile restricțiilor privind energia, se amplifică și funcția agriculturii de producătoare și furnizoare de energie. În al cincilea rînd, agricultura are un rol însemnat în menținerea echilibrului ecologic.

În condițiile regimului burghez-moșieresc, agricultura României, în care lucra peste 3/4 din populație, era caracterizată printr-un nivel extrem de scăzut al înzestrării tehnice, prin folosirea nerațională a fondului funciar și a forței de muncă, prin randamente scăzute la hectar și o zootehnie înapoiată, printr-o dură exploatare a maselor largi țărănești de către moșierime și burghezie. I-a revenit Partidului Comunist Român sarcina istorică de a înfăptui alianța muncitorească-țărănească și de a scoate agricultura din starea gravă în care se afla în acele timpuri. În acest sens, un obiectiv central al partidului a fost așezarea pe baze noi, socialiste, a agriculturii, realizarea unei profunde revoluții în viața satului. Datorită politicii agrare juste a partidului nostru, profunda reorganizare a producției și relațiilor sociale la sate a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole.

Politica P.C.R. de cooperativizare a agriculturii și făurirea relațiilor socialiste la sate

REZOLVAREA problemei agrare a constituit o coordonată esențială a politicii partidului nostru încă din primii ani după victoria revoluției de eliberare națională și socială, marcată de actul istoric de la 23 August 1944. Reforma agrară din anul 1945, lichidînd clasa moșierească a asigurat împrăștierea țăranilor săraci, fără pămînt sau cu pămînt puțin. Dar, prin conținutul ei, cu toate consecințele favorabile asupra dezvoltării forțelor de producție și a situației țărănimii, reforma agrară din 1945, nu a putut duce la lichidarea exploatarei la sate și nu putea satisface cerințele crescînde de produse agricole ale societății. De aceea, pasul următor ce se impunea obiectiv era dezvoltarea forțelor de producție din agricultură în concordanță cu nevoile societății, care să permită progresul rapid al acestei ramuri de bază a economiei naționale, îmbunătățirea radicală a condițiilor de muncă și de viață la sate. În acest context, Partidul Comunist Român a arătat și demonstrat că singura cale de soluționare definitivă a situației țărănimii, de depășire a limitelor tehnice și economico-sociale ale micii gospodării agricole o constituie cooperativizarea agriculturii. Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a elaborat și adoptat un program agrar propriu, științific și realist, de transformare socialistă a agriculturii, program care a fost completat și îmbogățit ulterior, în funcție de condițiile specifice diferitelor etape de edificare socialistă a agriculturii românești. Programul transformării socialiste a agriculturii marchează începutul unei noi etape în rezolvarea problemei agrare din țara noastră, a revoluției agrare socialiste.

Procesul de cooperativizare a agriculturii, pe fondul promovării consecvente a politicii de industrializare, s-a caracterizat prin: a) desfășurarea treptată, trăsătură generată de necesitatea aplicării principiului liberului consimțămînt, a educării

țărănimii în spiritul muncii economice, de necesitatea asigurării bazei tehnico-materiale, a pregătirii cadrelor, convingerii țărănimii de avantajele agriculturii socialiste; b) sprijinul multilateral economic și financiar acordat constant de către stat țărănimii; c) creșterea continuă a producției agricole, proces ce confirmă justetea politicii partidului nostru în înfăptuirea relațiilor socialiste la sate.

Incheierea procesului cooperativizării în primăvara anului 1962 a asigurat victoria deplină a relațiilor de producție socialiste, făurirea economiei socialiste unitare. Pe plan social, încheierea procesului de cooperativizare a însemnat transformarea țărănimii într-o clasă nouă, omogenă, profund solidară cu idealurile socialismului. În același timp, cooperativizarea a deschis calea trecerii la o nouă etapă, superioară, etapa dezvoltării ei intensive și multilaterale, pe baza aplicării cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Lichidarea înapoierii tehnice, crearea unei baze tehnico-materiale moderne a constituit și constituie un factor hotărîtor al creșterii producției, al valorificării integrale a potențialului agriculturii românești.

Ca urmare a transformărilor revoluționare cunoscute de agricultura noastră, s-a format proprietatea socialistă a întregului popor (întreprinderile Agricole de Stat, Întreprinderile pentru Mecanizarea Agriculturii, Institute și Stațiuni de cercetare), iar prin unirea gospodăriilor țărănești mici și mijlocii în Cooperative Agricole de Producție, proprietatea socialistă cooperatistă în agricultură.

Programul P.C.R. despre principalele obiective ale politicii agrare a partidului

PORNIND de la realitatea că agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, Programul P.C.R. prevede printre obiectivele strategice „realizarea unei agriculturii intensive, moderne, de înaltă productivitate, care să constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți”.

Caracteristica esențială a agriculturii moderne este dezvoltarea ei intensivă, ceea ce presupune un înalt nivel al productivității muncii, o eficiență economică maximă. Dezvoltarea pe cale intensivă constituie o necesitate obiectivă generată de limitarea terenurilor agricole și micșorarea suprafeței agricole pe un locuitor, concomitent cu sporirea nevoilor de produse agroalimentare. Astfel, față de anul 1938, cînd suprafața agricolă ce se revenea pe un locuitor era de 1 ha, în prezent ea s-a redus la 0,43 ha.

Dezvoltarea intensivă a producției vegetale constă în sporirea producției pe unitatea de suprafață. Asigurarea unui puternic sector zootehnic și a unei producții ridicate de la fiecare animal reprezintă, de asemenea, caracteristici ale unei agriculturii intensive. Dezvoltarea unei agriculturii moderne, de înaltă eficiență, este indisolubil legată de reducerea costurilor pe unitatea de produs, de introducerea progresului tehnic și aplicarea metodelor moderne de organizare și conducere, de ridicarea nivelului de calificare și de disciplină al lucrătorilor agricoli.

Dirjecțiile principale ale intensificării și modernizării agriculturii cuprinse în Programul P.C.R. sînt, în esență, următoarele:

a) **Utilizarea rațională a întregului fond funciar.** Partidul nostru își fundamentează politica sa agrară pe concepția că pămîntul, principalul mijloc de producție în agricultură, indiferent de caracterul proprietății — a întregului popor, cooperatistă sau individuală — reprezintă un bun național, avuția întregului popor, care trebuie utilizată eficient în interesul întregii economii naționale. Folosirea judicioasă, conservarea fondului funciar, sporirea fertilității pămîntului sînt condiții esențiale pentru mărirea producției agricole vegetale și animale.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** Înlăturarea înapoierii tehnice moștenite a necesitat eforturi financiare considerabile din partea statului nostru. Eforturile și rezultatele pe linia mecanizării agriculturii sînt reflectate și de faptul că în 1982 pe ogoarele României lucrau 168 989 tractoare fizice (față de 4 049 în 1938), 65 997 combine, 49 739 semănători mecanice etc. În prezent, suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic este de 58 ha față de 2 498 ha în 1938. Pe

baza hotărârilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982, până în anul 1985 se va asigura rezolvarea completă a problemei mecanizării agriculturii. La sfârșitul actualului cincinal agricultura va dispune de cca. 170 mii tractoare de diferite tipuri și puteri sporite, 60 mii combine și de un însemnat parc de mașini complexe și agregate, care vor asigura executarea simultană a mai multor lucrări agricole și reducerea consumului de carburanți.

c) Chimizarea producției agricole se realizează prin aplicarea de îngrășăminte și alte substanțe chimice, biostimulatori, etc. În anii construcției socialiste cantitatea de îngrășăminte chimice (substanță activă) a crescut permanent, astfel că agricultura noastră a folosit 1 083,4 mii tone (în 1981) față de numai 5,9 mii tone în 1950. Și în viitor industria chimică va livra agriculturii cantitățile necesare de îngrășăminte, astfel ca, în actualul cincinal cantitatea de îngrășăminte chimice de care va beneficia agricultura va fi de 8,4 milioane tone, în substanță activă.

d) Asigurarea unităților agricole cu material biologic (semințe hibridi, material săditor, materiale de prăsilă) cu valoare biologică și economică ridicată. Ameliorarea soiurilor și raselor, aplicarea noilor realizări din domeniul ingineriei genetice, au o importanță hotărâtoare pentru creșterea susținută a producției agricole, vegetale și animale.

Intensificarea producției agricole, accentuarea laturilor calitative ale întregii activități sînt de natură să întărească proprietatea socialistă din agricultură, să ducă la transformarea tuturor unităților agricole în puternice centre de producție organizate pe baze moderne.

Directivile Congresului al XII-lea al P.C.R. despre înlăturarea noii revoluții agrare

ACCELERAREA procesului de modernizare și intensificare a producției agricole constituie, potrivit documentelor Congresului al XII-lea al partidului, una din principalele priorități ale cincinalului 1981—1985, de care depinde realizarea obiectivului strategic privind trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare. Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca un obiectiv fundamental al actualului cincinal **înlăturarea unei noi revoluții agrare**, care în esență răspunde exigențelor realizării unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate. „**Ne propunem, de fapt — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre**”.

Spre deosebire de cooperativizarea agriculturii, care a reprezentat o revoluție agrară cu caracter predominant social, prin care au fost instaurate relațiile socialiste la sate, noua revoluție agrară are un caracter mult mai complex. Desfășurându-se pe fondul revoluției tehnico-științifice, a prefacerilor structurale în toate domeniile vieții sociale și, în primul rînd, în industrie, noua revoluție agrară are un caracter procesual de natură economico-socială, tehnică, biologică și ecologică.

Obiectivul major al noii revoluții agrare îl constituie **creșterea puternică a producției agricole**. Potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1981—1985 producția globală agricolă (media anuală pe cincinal) urmează să fie cu 24,4—27,4% mai mare decît cea obținută în cincinalul precedent.

Creșterea eficienței economice în agricultură constituie un alt obiectiv esențial al noii revoluții agrare. Sub acest aspect este necesar să se acționeze în direcția reducerii cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, a creșterii productivității muncii și a calității producției.

Etapă superioară în dezvoltarea agriculturii, pregătită de acumulările cantitative precedente, înlăturarea obiectivelor noii revoluții agrare necesită concentrarea eforturilor în următoarele direcții principale:

1 Dezvoltarea, perfecționarea și modernizarea forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a agriculturii, în vederea sporirii cit mai depline a factorilor care condiționează producția agricolă, a transformării în perspectivă a activității din agricultură într-o variantă a muncii industriale. În acest scop, în actualul cincinal volumul investițiilor alocate agriculturii se va cifra la cca. 155 miliarde lei, ceea ce reprezintă aproape tot atît cit s-a investit în perioada 1961—1975. În consecință, agricultura va beneficia de un grad sporit de înzestrare tehnico-materială, concretizat în sporirea parcului de tractoare, combine autopropulsate de recoltat cereale, multifuncționale, alte mașini moderne, extinderea suprafeței amenajate pentru irigat, cantități sporite de îngrășăminte și pesticide etc. În acest sens, un rol deosebit de important îl are înlăturarea prevederilor **Programului național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60%**

din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului — program aprobat de plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983. Programul prevede ca pînă în 1985 suprafața irigată să ajungă la 4 milioane de hectare, iar pînă în 1988—1990 — la 5,5—6 milioane. Pînă în anul 1990 vor fi executate lucrări de combatere a eroziunii solului pe 3 776 000 de hectare, urmînd ca pînă în 1995 întreaga suprafață de 5,3 milioane de hectare afectată de procesele de erodare să fie amenajate.

2 Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a metodelor de conducere, organizare și planificare a producției agricole. Înlăturarea noii revoluții agrare implică dezvoltarea și perfecționarea continuă a relațiilor de producție, corelarea lor permanentă cu nivelul de dezvoltare al forțelor de producție. Aceasta presupune dezvoltarea continuă a proprietății socialiste din agricultură, organizarea pe principii moderne a producției agricole, aplicarea fermă a principiului autoconducerii și autofinanțării în toate unitățile agricole. Un rol important în perfecționarea conducerii, organizării și planificării producției agricole îl au **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste** care asigură conducerea și organizarea pe principii unitare a tuturor unităților agricole, indiferent de forma de proprietate, deschizînd perspectiva înlăturării treptate a deosebirilor dintre ele în privința gradului de înzestrare tehnică, a eficienței economice, a condițiilor de muncă și de viață ale lucrătorilor. În același timp, așa cum o demonstrează experiența, dezvoltarea și modernizarea agriculturii impune lichidarea stărilor de lucruri negative, întărirea ordinii și disciplinei, respectarea strictă a tuturor prevederilor legale.

3 Pregătirea cadrelor și ridicarea calificării forței de muncă constituie o premisă esențială pentru înlăturarea noii revoluții agrare și pentru trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele agricole.

Agricultura modernă presupune existența unor muncitori cu un înalt nivel al pregătirii de specialitate, cu un orizont științific și social-politic ridicat, capabili să utilizeze cu eficiență sporită pămîntul și tehnica existentă precum și rezultatele cercetării științifice.

4 În cadrul procesului de înlăturare a noii revoluții agrare, un rol deosebit îl are ridicarea eficienței economice în toate unitățile agricole, pe baza utilizării superioare a potențialului tehnico-productiv existent în fiecare unitate, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar.

Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 a aprobat o serie de programe speciale menite să sporească aportul agriculturii la dezvoltarea economico-socială generală a țării. În cadrul acestora, un loc important revine **programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială** care prevede ca fiecare județ și localitate să-și acopere din producția proprie nevoile de consum agroalimentar și să contribuie la satisfacerea necesităților generale de produse agricole ale economiei.

În realizarea programului de creștere a producției agricole, un rol deosebit revine înlăturării obiectivelor înscrise în **Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile producătorilor particulari**, aprobat la începutul acestui an. Pornind de la necesitatea folosirii raționale și eficiente a pămîntului, ca o condiție esențială pentru dezvoltarea agriculturii, Programul unic prevede obligații ferme pentru toți deținătorii de terenuri de a cultiva integral și cu randament sporit toate suprafețele și de a crește un număr cit mai mare de animale.

Așa cum arăta secretarul general al partidului la Conferința Națională din decembrie 1982, aplicarea fermă a programelor vizînd dezvoltarea agriculturii este de natură să ducă la eliminarea unor decalaje și dereglări ce s-au produs între dezvoltarea industriei și agriculturii, asigurîndu-se astfel dezvoltarea echilibrată, armonioasă a acestor ramuri de bază. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură, din decembrie 1983, trebuie făcut totul pentru „a înlături neabătut hotărârile Congresului al XII-lea, ale Conferinței Naționale, pentru realizarea noii revoluții agrare, care presupune o agricultură de înaltă productivitate, o producție bună, de înalt nivel, în toate sectoarele... **Avem și baza materială și baza tehnică necesară. Avem cadre, avem specialiști, avem muncitori, avem cooperatori, avem o țărănime în stare să rezolve în bune condiții problemele care se pun în vederea dezvoltării agriculturii noastre, a obținerii unor recolte bogate, a înlăturării noii revoluții agrare**”.

asist. univ. V. BĂLAȘA

INTREBĂRI

1. Explicați locul și rolul agriculturii în economia noastră.
2. În ce constă importanța cooperativizării agriculturii?
3. Care sînt principalele caracteristici ale unei agriculturi moderne?
4. Indicați principalele căi de modernizare și intensificare a producției agricole.
5. Care este conținutul noii revoluții agrare?
6. Precizați obiectivele și direcțiile principale ale noii revoluții agrare prevăzute în documentele partidului nostru.

Efecte și implicații ale sporirii cheltuielilor pentru înarmare

PE PLAN MONDIAL cheltuielile pentru înarmare continuă să crească într-un ritm ridicat, accentuând pericolul unui nou război și exercitând în același timp o influență profund negativă asupra vieții economice. Povara cursei înarmărilor este direct sau indirect resimțită de toate statele lumii; efectele sale nu se limitează numai la privarea sectoarelor civile de fonduri necesare unei activități normale, ci au implicații perturbatoare mult mai complexe, chiar în cazul unor țări cu potențial economic ridicat și cu atât mai mult în cel al țărilor în curs de dezvoltare. În acest context, „Înghețarea cheltuielilor militare și trecerea la reducerea lor constituie — așa cum sublinia torarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională a partidului — o necesitate atât pentru diminuarea cursei înarmărilor și a pregătirilor de război, cât și pentru crearea condițiilor necesare depășirii crizei economice mondiale, relansării activității economico-sociale”.

O examinare sumară a evoluției cheltuielilor militare pe plan mondial cu rezervele de rigoare privind posibilitatea evaluării exacte a acestora, permite câteva constatări: în ansamblul cheltuielilor militare ponderea decisivă, de circa 80%, revine principalelor două blocuri militare, NATO și Tratatul de la Varșovia; creșterile cele mai rapide se înregistrează în țările în curs de dezvoltare, nu numai pe seama achizițiilor din alte țări, ci și a producției proprii; în ciuda recesiunii mondiale, cheltuielile militare au continuat să crească, în medie cu 3% anual, ceea ce a condus la depășirea, în 1980, a pragului celor 500 miliarde dolari, atingând niveluri fără precedent, evaluate în prezent la 700-750 miliarde dolari.

Analize economice întreprinse în diferite țări sesizează tot mai frecvent, atunci când păstrează un minimum de obiectivitate, consecințe dintre cele mai serioase ale sporirii înarmărilor asupra economiilor naționale, inclusiv asupra țărilor foarte dezvoltate, care infirmă între altele și concepții de largă

răspindire, cum ar fi aceea privind și mularea indirectă a cercetării științifice în sectoarele civile, prin dezvoltarea accelerată a celei în scopuri militare.

Articolul de față aduce în discuție astfel de implicații economice, pe exemplul unei țări dezvoltate cum este S.U.A., care pun în evidență intensificarea preocupărilor unor cercuri tot mai largi privind efectele profund negative, obiectiv constatabile ale exacerbării cursei înarmărilor, ale deturării unor uriașe fonduri umane și materiale de la scopul firesc pe care îl constituie dezvoltarea pașnică. Articolul sesizează procese și fenomene mai puțin studiate, cum sunt corelațiile negative între dinamica productivității muncii și structura cheltuielilor de cercetare preponderent orientate spre domeniul militar, „indiferența costurilor” producției militare, factor de scădere a competitivității în general în economie, precum și alte incidențe ale majorării cheltuielilor militare asupra sectoarelor civile ale economiei.

Complexul militar-industrial

CONFORM APRECIERILOR oficiale americane, cheltuielile militare ale S.U.A. se vor ridica în 1988 la 377 miliarde dolari, ele absorbind 65 de cenți din fiecare dolar provenit din încasări fiscale, față de 50 de cenți în prezent.

După cum subliniază unii experți, acest salt important ignoră, în mod evident, faptul că în perioada 1945—1932 poporul american a suportat pregătiri intense de război, fără a se simți astăzi mai în siguranță și nici mai prosper datorită acestui sacrificiu).

Aceste evoluții trebuie înțelese în contextul unei ordini militare internaționale care se autoperpetuează, a unei ierarhii a forței bazată pe război, amenințarea cu războiul și pregătirea constantă a războiului. Componentele implicate sînt: „statul, forțele armate, cercurile de afaceri, întreprinderile și suporturile lor politice și intelectuale. Ele își trag una din alta legitimitatea, credibilitatea și rolul lor”. În 1961 președintele S.U.A., Dwight Eisenhower, lansa un semnal de alarmă, într-unul din mesajele adresate națiunii americane: „Guvernul trebuie să se teamă de influența nemăsurată pe care ar putea-o căpăta, voluntar sau involuntar, „complexul militar-industrial”.

Astăzi acest termen este apreciat ca restrictiv, prin prisma forțelor sociale angajate în supradimensionarea cursei înarmărilor, sugerîndu-se formule mai apropiate realității, cum ar fi, de pildă, cea de complex „academic-birocratic-militar-industrial”.

Relația cercetare-dezvoltare-productivitate în condițiile înarmării

CONSTITUIREA ȘI DEZVOLTAREA complexelor militar-industriale au efecte negative între care se disting, ca importanță economică, cele induse asupra logicii progresului tehnico-științific, variabilă prin care orice națiune își proiectează viitorul ca o construcție conștientă. Poate fi considerată semnificativă, în acest sens, structura cheltuielilor bugetare federale americane pentru cercetare-dezvoltare în perioada 1975—1983, așa cum rezultă din tabelul 1.

În 1983 S.U.A. au consacrat deci cercetării militare și spațiale 76,6%, comparativ cu numai 3,5% pentru avansarea cunoașterii, adică cercetării fundamentale.

Disproporția dintre cheltuielile militare și cele civile este deseori justificată și considerată pozitivă prin susținerea ideii că cercetarea militară prioritară ar produce cunoștințe în domeniul civil ducînd la creșterea forței economice și la asigurarea nivelului de securitate.

Tabelul nr. 1
Structura cheltuielilor bugetare americane pentru cercetare-dezvoltare în perioada 1975—1983

	1975	1980	1983
Apărare și cercetare aerospațială	67,5	63,7	76,6
Energie și infrastructură	10,9	14,2	6,5
Agricultură și industrie	2,5	3,0	2,2
Sănătate și ajutor social	14,8	15,2	11,1
Cercetare fundamentală	4,3	3,0	3,5

Sursa: „L'etat des sciences des techniques”, La Decouverte/Maspero Boreal Express, Paris / Montreal, 1983—1984, p. 446.

Inconsistența unei astfel de idei, din care derivă pericolozitatea aplicării ei, este demonstrată de realitatea însăși. În timp ce cota din bugetul federal destinată cercetării-dezvoltării militare și spațiale s-a situat, în medie, la două treimi, antrenînd peste o treime din oamenii de știință și inginerii de care dispun Statele Unite, Fundația Națională pentru Știință din S.U.A. își exprimă extrema îngrijorare în fața eroziunii poziției acestei țări în ceea ce privește știința și tehnologia. În balanța patentelor a S.U.A. în anii 1966—1973 s-a înregistrat o evoluție nefavorabilă, datorită unui număr mai mic de patente americane acordate altor țări și creșterii numărului patentelor străine acordate cetățenilor americani. În general, numărul patentelor străine a crescut cu peste 65% și din 1973 reprezintă peste 30% din toate patentele acordate în S.U.A. Această constituie un indiciu că numărul ideilor patentabile a crescut mai rapid în celelalte țări, comparativ cu S.U.A. Studii recente arată că această tendință se accentuează. Care să fie semnificația unei astfel de constatări?

Michael Boretsky, de la Departamentul pentru Comerț al S.U.A. a realizat o comparație între efortul civil de cercetare-dezvoltare în Statele Unite, șase țări dezvoltate vest-europene, Canada și Japonia. Cu excepția Italiei și Canadei, toate celelalte țări au înregistrat un efort sporit în comparație cu S.U.A. în cercetarea civilă. Astfel, Japonia a depus un efort aproape de trei ori mai intens decît cel american, favorizat și de ponderea mai redusă a cheltuielilor guvernamentale de cercetare pentru apărare și aplicații aerospațiale (17—20% din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare), comparativ cu cele aproape 70 de procente alocate de S.U.A.

Aceste observații dobîndesc o semnificație deosebită cînd sînt corelate și cu analiza evoluției productivității muncii pe termen lung (tabelul 2).

S.U.A. au înregistrat, în ultimii ani, cea mai mică rată de creștere a productivității muncii dintre toate țările capitaliste

Tabelul nr. 2

Evoluția pe termen lung a productivității
(P.I.B. pe om/oră : rată anuală medie)
(%)

	1950—1973	1973—1979
Belgia	4,4	4,2
Canada	3	1
Franța	5,1	3,5
R.F.G.	6	4,2
Italia	5,8	2,5
Japonia	8	3,9
Olanda	4,4	3,3
Marea Britanie	3,1	2,1
S.U.A.	2,6	1,4

Sursa : Maddison A, Les phases du développement capitaliste, Economica, Paris 1981, p. 121.

dezvoltate. Contrastul cel mai puternic îl oferă cazul Japoniei, fiind interesantă, din acest punct de vedere, structura cheltuielilor de cercetare-dezvoltare ale acestei țări comparativ cu cea a cheltuielilor americane (tabelul 3).

„Viziunea globală a politicilor M.I.T.I. — Ministerul pentru Industrie și Comerț Exterior al Japoniei — pentru anii 1980” definește implicit diferențele dintre orientarea activității de cercetare-dezvoltare japoneze și americane, caracterizând Japonia ca „o națiune axată pe tehnologie” în virtutea următoarelor considerații : „În ultimă analiză, singura resursă a Japoniei sînt oamenii, potențialul uman trebuind bine utilizat; prosperitatea viitoare a societății necesită progres tehnic; dezvoltarea tehnologică sporește puterea de negociere a țării și contribuie astfel la securitatea economică”. Securitatea economică nu este deci considerată numai o stare ce trebuie apărată, ci și o stare ce trebuie construită printr-un efort constant, sensibil la schimbare.

Tabelul nr. 3

Structura cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare ale Japoniei
(%)

	1975	1980
Apărare și cercetare aerospațială	19,5	16,8
Energie și infrastructură	22,9	34,4
Agricultură și industrie	41,9	37,6
Sănătate și ajutor social	12,1	11,2
Cercetare fundamentală	3,5	4,1

Sursa : „L'état des sciences et des techniques”, La Découverte/Maspero Boreal Express, Paris/Montreal, 1983—1984, p. 448.

Modul în care interacționează componentele complexului „academic-birocratic-militar-industrial” în determinarea evoluției cheltuielilor militare erodează din ce în ce mai mult efortul vizînd **securitatea economică**, influențînd atît intensitatea, cît și natura lui.

„Indiferența costurilor” și producția în scopuri militare

ESTE DEOSEBIT de importantă, în acest sens, evidențierea condițiilor în care firmele cu contracte militare cercetează, produc și își vînd produsele, în situația în care ele au un singur client : statul. Acesta este un foarte bogat cumpărător, care în condițiile unei economii civile, în recesiune, reprezintă principala sursă de profit pentru multe firme, deci și de interes. O societate de agenți de schimb din New York estimează că veniturile firmelor ce aveau contracte cu armata au crescut cu 18% în 1981, 24% în 1982 și 30% în 1983³⁾, existînd perspectiva unei prosperități asigurate pînă în 1985 cel puțin.

Statul nu se dovedește însă numai un client bogat, ci și un cumpărător care are posibilitatea să opereze măsuri stimulative de ordin fiscal și financiar, să faciliteze procesul de inovare (prin activitatea universitară, cea a centrelor de cercetare și documentare, accesul la bănci de date, asigurarea unei formări profesionale permanente și a reciclărilor ș.a.) și să întreprindă acțiuni cu caracter legislativ și tarifar (cum ar fi cele privind legislația brevetelor, reglementările sanitare, prevederile privind poluarea, măsurile legate de condițiile de muncă ș.a.). El poate asigura piața garantată pentru importante cantități de produse și pentru perioade destul de lungi, fără a obliga la teste economice de piață. Firmele sînt plăfite în sistemul „cost-plus”, conform costului total de producție și unui profit asigurat și nu de puține ori se practică „plățile progresive”, efectuate cînd diverse stadii ale procesului de producție au fost deja parcurse.

Toate acestea conduc la alterarea funcției de finanțare, micșorînd necesarul de fonduri, accelerînd viteza lor de rotație, mărînd rata profitului și evident, interesul firmelor în

cauză de a satisface, în orice condiții, cererile formulate. Produsele lor devin astfel extrem de complexe și sînt proiectate așa încît să se obțină cele mai bune performanțe posibile, îndrăzneala stînd la baza cercetării militare.

Se ajunge astfel la o puternică specializare, la proiectarea și dezvoltarea unei „părți a părții”. În consecință, presiunea de a realiza chiar și mici creșteri ale performanțelor și lipsa unei viziuni globale clare asupra întregului proiect și a interacțiunilor dintre componentele sale făc dificil de evidențiat efectele modificării proiectelor parțiale asupra costului final total și implicit împiedică aplicarea unor măsuri de reducere.

În concluzie, firmele cu contracte militare lucrează fără risc, la costuri mari — ce nu sînt numai tolerate, ci constituie chiar o parte din succes — și pentru un singur client foarte bogat, ce poate oferi o multitudine de avantaje.

Intervenția statului creează deci condiții mult diferite de cele ale firmelor civile care cercetează și produc în condiții de risc, sensibilitate la costuri, în situația existenței mai multor cumpărători și a acțiunii tendințelor concurențiale.

Pentru piața civilă menținerea unor costuri scăzute constituie un obiectiv principal, iar creșterea productivității muncii o țintă permanentă. Contrastul poate fi ilustrat printr-un semnificativ exemplu. Este vorba despre două avioane comparabile, Boeing 747 și Lockheed C 5 A, primul proiectat și produs pentru liniile aeriene civile, iar al doilea pentru forțele aeriene ale S.U.A.

În 1971, Boeing-ul 747 costa aproximativ 23 milioane de dolari, comparativ cu cele 60 de milioane necesitate de achiziționarea unui C 5 A⁴⁾. Concomitent, eliminarea defectelor aripii avionului C 5 A — care au condus la reducerea duratei de serviciu estimate cu mai mult de 70% — era proiectată să coste aproximativ 1,3 miliarde dolari, ceea ce aproape a dublat costurile anticipate pentru acest program⁵⁾. Mai mult decît atît, Boeing-ul 747 era capabil să poarte o sarcină utilă mai mare decît C 5 A⁶⁾. Și toate acestea, în timp ce firma Lockheed primise un imprumut de 250 milioane de dolari din partea guvernului pentru garantarea succesului.

Trebuie remarcat faptul că în cazul firmelor cu contracte militare, nici o componentă a costului nu face excepție de la acest proces de creștere. De exemplu, în 1972, în toate întreprinderile industriale din S.U.A. se înregistrau 42 de angajați în scopuri administrative la 100 de muncitori, în timp ce în întreprinderile aflate în serviciul Pentagonului raportul era de 69 la 100⁷⁾. Statutul special de care dispune economia militară și faptul că ea operează conform unor practici administrative și de producție impuse de Pentagon au exercitat o puternică influență asupra economiei civile.

O importanță deosebită o are efectul indus asupra atitudinii relative la nivelul costurilor. „Indiferența” militară, bazată pe creșterea subvențiilor acordate de guvernul federal, nu numai că a oferit un nou model de comportare a costurilor, dar a determinat și lărgirea sferei sale de aplicare, prin locul tot mai important pe care îl ocupă producția militară. Astfel, creșterea costurilor „civile” corespunzătoare intrărilor în procesul de producție a început să se transfere din ce în ce mai mult asupra prețurilor produselor obținute, principiul „minimizării costurilor” prin stimularea creșterii puternice a productivității fiind pus sub semnul întrebării.

O primă investigație privind această schimbare în modul de comportare a costurilor a fost făcută de Byong Hong, dl la Columbia University⁸⁾. El a elaborat un model de regresie multiplă compus dintr-o ecuație de evoluție a prețurilor și una a salariilor. Orizontul de timp vizat a acoperit două perioade și anume 1948—1964 și 1965—1975. Esențial, toate așteptările legate de aplicarea principiului „minimizării costurilor” au fost susținute statistic de datele aferente perioadelor mai îndepărtate și aproape toate estimările privind „indiferența costurilor” au fost confirmate de datele privind ultima perioadă. În ecuația prețurilor, de pildă, schimbarea procentuală a prețurilor a fost considerată de Hong funcție de variațiile procentuale ale salariilor și prețurilor materiilor prime moderate cu schimbările corespunzătoare productivității, nivelului utilizării capacităților și ratei profitului.

În condițiile „minimizării costurilor”, creșterea productivității era de așteptat să producă un puternic efect negativ, îmbunătățirea eficienței productive constituindu-se ca un răspuns la creșterea costurilor intrărilor. Pe de altă parte, rata profitului trebuia să provoace un efect mic asupra prețurilor întrucît, în acest caz, profiturile sînt menținute sau crescute în cea mai mare măsură prin expansiunea productivității. Utilizarea înaltă a capacităților urma, în același timp, să conducă la prețuri mai mici datorită costurilor unitare mai reduse. Toate aceste presupuneri au fost confirmate de calculele aferente perioadelor mai îndepărtate și infirmate de cele corespunzătoare anilor mai apropiați, caracterizați printr-o „indiferență a costurilor”. Mișcarea salariilor a susținut, de aseme-

Tabelul nr. 4

Locuri de muncă pierdute de industrii americane prin necompetitivitate

	1964	1972	1976
Produse din lemn	4 800	9 800	47 271
Mobilă și accesorii	2 600	11 900	157 823
Produse din metal	2 900	7 200	35 457
Aparate radio-TV	7 600	37 700	36 668
Semiconductori	700	11 800	24 641
Echipamente pentru comunicații radio-TV	2 300	9 700	38 062
Vehicule cu motor, caroserii și părți componente	13 700	95 900	115 694
Încălțăminte pentru bărbați și femei	6 500	32 600	44 059

Sursa: „The political economy of arms reduction. Reversing economic decay”, Western Press Colorado, 1982, p. 114

nea, toate concluziile trase prin studierea rezultatelor aplicării ecuației prețurilor.

Potrivit acestui studiu, firmele industriale americane au constatat că „indiferența costurilor” este un comportament viabil, reducând în consecință stimulentele ce urmăreau mărșinirea costurilor și exacerbând declinul productivității. Aceasta a avut serioase implicații asupra creșterii inflației și șomajului.

Producția militară și situația sectorului civil

CREȘTEREA PREȚURILOR produselor americane a afectat competitivitatea industriei S.U.A., contribuind la slăbirea poziției unora din exporturile sale, determinând importante reduceri ale producției și, natural, rate înalte ale șomajului (chiar în condițiile unei cereri mari). Desigur, pot fi invocate și alte motive, cum ar fi, de exemplu, creșterea substanțială a prețurilor produselor importate, în special cea corespunzătoare materiilor prime. „Șocul petrolier” ar putea constitui o cauză majoră. Și totuși nu se poate evita observația că S.U.A. au suferit de o simultană criză inflație-șomaj încă înainte de 1969, iar dolarul american a fost devalorizat pentru prima dată, în istoria modernă, în 1971, în timp ce embargoul O.P.E.C. a survenit în 1973.

Acțiunea negativă a unor astfel de factori a fost amplificată mai degrabă de declinul productivității muncii datorat dislocării unei imense părți a efortului științific și ingineresc de la dezvoltarea civilă către cea militară (cu implicații asupra competitivității industriale) și de sporirea presiunii inflaționiste prin investițiile realizate în economia militară, care majorează cererea fără a susține corespunzător oferta și accentuează inflația prin costuri, conducând la scumpirea resurselor. Aceasta, întrucât creșterea productivității, privită ca măsură a ieșirilor pe unitate de intrare, permite absorbirea (cel puțin parțială) a unor prețuri crescute ale intrărilor, fără a reflecta această creștere în costul unitar și în preț.

Sporirea prețurilor materiilor prime, de exemplu, poate fi cel puțin contracarată printr-un capital mai ieftin sau printr-o mai bună organizare a producției, fie prin amindouă. Dar creșterea productivității muncii este strins legată de efortul

de cercetare-dezvoltare, iar în condițiile în care atenția este concentrată asupra celui militar — care după cum am văzut dispune de o poziție privilegiată, vizează scopuri particulare și influențează ineficient corespondentul său civil — această creștere este major afectată.

Multe din industriile americane au devenit din ce în ce mai puțin capabile să-și servească piața, nivelul productivității muncii conducând la o relativă lipsă de competitivitate, ceea ce a determinat creșterea importurilor și implicit pierderea unui însemnat număr de locuri de muncă. Este cazul industriilor oțelului, de automobile, echipament feroviar, produse electronice, materiale optice de calitate, textile, încălțăminte, pentru a nu enumera decât pe cele mai importante (tabelul 4).

Creșterea majoră a cheltuielilor pentru înarmare indică o perspectivă nu prea încurajatoare. Ea va forța rate înalte ale dobânzilor (ce vor face noile investiții mai costisitoare și mai dificil de întreprins, iar în consecință vor putea determina creșterea importurilor sau deplasarea investițiilor în străinătate) și o supraevaluare a dolarului.

În aceste condiții deficitul record înregistrat de guvernul federal, în anul 1983 în jur de 200 miliarde de dolari, la care cheltuielile militare sporite contribuie semnificativ, poate constitui o puternică piedică în dezvoltarea economiei S.U.A. Reducerea sa necesită creșterea impozitelor, reducerea cheltuielilor sau mărirea împrumuturilor guvernamentale. Creșterea impozitelor nu constituie o soluție, întrucât prezintă un real pericol pentru redresarea economică, cheltuind sume necesare expansiunii comerțului și industriei. Iar creșterea împrumuturilor guvernamentale înseamnă, de asemenea, reducerea cheltuielilor diferitelor sectoare ale economiei.

În această situație reducerea cheltuielilor se dovedește a fi cea mai indicată cale. Dar, cum cheltuielile militare sînt prevăzute să crească, reducerile posibile nu vor putea atinge cote care să degrezeze guvernul și economia americană de acest neajuns. Un studiu elaborat de David Stockman, șeful Oficiului pentru Căi și Mijloace din Congresul S.U.A., relevă o creștere a cheltuielilor militare — fără a lua în calcul efectele inflației — de 17% în 1985, 13,6% pentru anul financiar 1986, 10,1% în 1987 și 9,6% în 1988. Este de remarcat că fondurile destinate funcționării Ministerului Apărării în 1985, estimate să crească cu 17%, depășesc mult creșterea celorlalte categorii bugetare, pentru care se prevede o creștere cu puțin peste 3%.

Sporirea cheltuielilor militare induce deci serioase implicații negative, asupra stării economice și de prosperitate chiar și în cazul celei mai dezvoltate țări capitaliste, cum este S.U.A.

Adrian BRĂTESCU

1) „The War Atlas. Armed conflict, armed peace”, Michael Kidron, Dan Smith, PLUTO PRESS, 1983

2) Idem

3) „L'état des sciences et techniques”. La Decouverte, / MASPERO, BOREAL EXPRESS, Paris / Montreal, 1983-1984

4) „The permanent war economy”, Seymour Melman, SIMON & SHUSTER, New York, 1974, p. 85

5) „C5A jet repairs to cost 1,5 billion”, New York Times, 5 decembrie 1975

6) Idem

7) „The political economy of arms reduction. Reversing economic decay”, WESTERN PRESS, Colorado, 1982, p. 113

8) „Inflation under cost pass-along management”, Hong Byong, PRAEGER, New York, 1979.

Economisirea resurselor energetice

(Urmare din pag. 4)

trecut, comparativ cu 1982, s-a realizat o economie de peste 1 800 MWh.

În egală măsură, preocupările noastre au fost îndreptate și spre economisirea severă a combustibilului. Aceasta, cu atât mai mult cu cât întreprinderea noastră reprezintă, după cea de autocamioane, al doilea mare furnizor de energie termică pentru orașul Brașov, alimentînd circa 10 000 de apartamente cu căldură și apă caldă și 25 de hectare de serre. Cu sprijinul întreprinderii „Tractorul”, în urmă cu doi ani am realizat o diafragmare a rețelelor de apă fierbinte, iar anul trecut o rediafragmare. Acest lucru a condus și conduce în continuare la o împărțire judicioasă a agentului termic pe consumator, la nivelul puterii nominale absorbite și se traduce, la noi, într-o

economie de gaz metan de aproximativ 400 metri cubi absorbiți pe oră.

Pentru acest avem în vedere materializarea unor noi măsuri tehnico-organizatorice care vor contribui la reducerea în continuare a consumurilor energetice. Este vorba în special de: ● trecerea în reparații în perioada de iarnă a unor mașini și agregate mari consumatoare de energie; ● reducerea la minimum posibil a tratamentului termic prin dimensionarea acestuia pe loturi optime (numai prin reducerea unui număr de cuptoare din întreprindere puterea absorbită s-a diminuat cu 1,5 MW); ● urmărirea mai promptă, în continuare, a consumurilor, pînă la fiecare secție și loc de muncă.

Frideric LOEW: „La Combinatul chimic din orașul Victoria, prin modernizarea mijloacelor fixe, în ultimii 6-7 ani consumul de energie electrică a fost diminuat cu peste 30 000

kWh. Numai prin punerea în funcțiune a unor noi capacități și, în-deosebi, a instalației de metanol 4 s-a asigurat un consum de 16 kWh pe tonă de produs, față de vechea instalație care utiliza aproximativ 1500 kWh pe tonă. În perioada imediat următoare preconizăm să mărim în mai mare măsură producția pe această capacitate, fără a spori consumul de gaz metan, ceea ce va conduce la o economie de peste 170 m³ pe tonă.

Modernizarea utilajelor sau înlocuirea celor mari consumatoare de energie și combustibil impun studii și cercetări permanente pentru ca fiecare măsură luată să nu fie costisitoare, să nu ceară mari investiții. Modernizările ce au avut loc în combinatul nostru și înlocuirea unor instalații mari consumatoare de combustibil s-au efectuat cu cheltuieli reduse. Investițiile noi pentru dezvoltarea de capacități s-au încadrat și ele în devize, avînd însă din proiect prevăzute instalațiile de recuperare a resurselor re folosibile”.

Dezvoltarea prin forțe proprii și cooperarea Sud-Sud

CRIZA ECONOMICĂ deosebit de amplă care a afectat majoritatea țărilor lumii constituie, în continuare, subiect de analiză pentru cercetătorii preocupați de impactul acestui fenomen asupra evoluției țărilor în curs de dezvoltare, precum și de strategiile cele mai pertinente pe care aceste țări ar trebui să le adopte în contextul dat. Un punct de vedere nuanțat îl oferă un studiu al profesorului **Victor Urquidi**, președinte la El Colegio de Mexico, analiza sa considerând și situația nouă, creată în grupul țărilor în curs de dezvoltare prin apariția unui subgrup aparte, cel al țărilor recent industrializate. După părerea sa, problemele cu care se confruntă, pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare nu își vor găsi rezolvare rapidă nici în condițiile redresării țărilor industrializate, care ar determina o tendință de stabilizare a prețurilor la materiile prime exportate în bună parte de lumea a treia și o oarecare deschidere pentru exportul de produse prelucrate provenind din aceste țări și în special din țările recent industrializate. Aceste probleme presupun, fără îndoială, un sprijin financiar sporit din partea comunității internaționale, în sensul acordării de împrumuturi pe termen lung cu condiții preferențiale în ce privește dobânzile. O asemenea opțiune va constitui numai o ușurare a poverii financiare și nu o rezolvare de fond, deoarece lipsa de resurse financiare va rămâne în continuare un element esențial.

V. Urquidi apreciază însă că nici în viitor țările industrializate nu vor fi dispuse să facă deschideri majore în politica lor față de țările în curs de dezvoltare; mai mult, este posibilă chiar o accentuare a politicilor protecționiste, în special în domeniile comerțului și finanțelor — tablou departe de a fi îmbucurător pentru țările în curs de dezvoltare. Fără îndoială că, dat fiind nivelul de dezvoltare diferit la care se află țările din acest grup, evoluția lor, sau capacitatea lor de a face față adversităților va fi diferită.

Pe ansamblu, autorul studiului consideră că restricțiile din comerțul internațional vor impune tot mai mult orientarea către satisfacerea prin forțe proprii a necesităților interne în țările respective, cel puțin în perspectiva următorilor ani. Pe de altă parte, este probabil ca țările în curs de dezvoltare mai bine situate economic să nu aplice strategii ample de deschidere către celelalte țări rămase în urmă, în sensul acceptării de importuri substanțial majorate sau al acordării de credite în condiții preferențiale. Nu este exclus ca încercările lor de a pătrunde pe piețele țărilor industrializate să le facă să adopte o atitudine mai accentuat concurențială față de partenerii lor în curs de dezvoltare.

Ca atare, se impune ca dezvoltarea prin forțe proprii să fie însoțită de amplificarea cooperării și conlucrării Sud-Sud, în direcții ca: realizarea de aranjamente comerciale, de asociații comerciale cu regim preferențial, trans-

Breviar

● REUNIUNEA ministerială ONU din luna septembrie 1983 a aprobat statutul primului centru internațional de genetică biologică și biotehnologie. Potrivit statutului, centrul — al cărui viitor sediu nu a fost încă hotărât — va avea drept obiectiv încurajarea cooperării internaționale în ce privește dezvoltarea și punerea în aplicare a realizărilor pasnice din domeniul ingineriei genetice și al biotehnologiei. Pentru a veni în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare, centrul își va aduce contribuția la desfășurarea activităților întreprinse la nivel regional și național pentru a dezvolta potențialul științific și tehnic al acestora în domeniul respectiv. Astfel, centrul va servi drept punct de coordonare pentru o întreagă rețea de centre de cercetare afiliate, existente la scară națională, subregională, regională și internațională, urmînd totodată să faciliteze schimburi informaționale între oamenii de știință din țările membre. Un alt obiectiv îl constituie sprijinirea formării de cadre specializate, prin programele informaționale prevăzute să figureze între activitățile curente ale centrului.

Conform convențiilor internaționale în vigoare, centrul va facilita, inclusiv țărilor în curs de dezvoltare nemembre, accesul la drepturile de proprietate industrială asupra brevetelor rezultate din activitatea instituției. Și în ce privește finanțarea centrului, Consiliul guvernatorilor urmează să stabilească un regim preferențial la admiterea țărilor în curs de dezvoltare.

fer tehnologic, informațional și financiar. Deși au fost deja organizate fonduri speciale, bănci regionale multilaterale, servicii pentru schimb de tehnologii, colaborarea Sud-Sud se dovedește a fi în continuare încă foarte limitată ca amplitudine, ceea ce demonstrează că nu se cunoaște și nu este valorificată decât în mică parte capacitatea acestor țări.

Banca „Sudului”

LANSATĂ la o întrunire la nivel de experți în 1982 în Jamaica, propunerea privind înființarea unei bănci comerciale a țărilor în curs de dezvoltare a căpătat pe parcurs sprijin din partea U.N.C.T.A.D., inclusiv cu ocazia reuniunii din 1983, de la Belgrad. În accepțiunea inițială, propunerea viza înființarea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare menită să promoveze proiecte de dezvoltare și programe realizabile din punct de vedere economic, în diferite sectoare, în vederea sprijinirii eforturilor țărilor respective de a-și echilibra balanțele de plăți, cit și pentru atragerea de resurse suplimentare din partea instituțiilor financiare internaționale. Noua instituție ar fi menită să garanteze financiar operațiunile de comerț exterior astfel încît exporturile sau importurile țărilor în curs de dezvoltare să nu mai fie periclitare din lipsa temporară de devalute sau ca urmare a situației precare a balanței de plăți dintr-o țară.

O primă formă pe care a căpătat-o această idee aparține experților U.N.C.T.A.D., a căror propunere vizează drept rol principal al băncii îmbunătățirea raportului de schimb în operațiunile comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare cu celelalte țări, prin intervenția băncii în direcția stabilizării prețurilor la materiile prime, largirea posibilităților de penetrare a țărilor în curs de dezvoltare pe alte piețe, prin sprijin în domeniul creditului. Cu alte cuvinte, noua instituție ar urma să consolideze pe piața internațională a creditului poziția țărilor în curs de dezvoltare debitoare. O primă condiție pentru transpunerea în fapt a acestor obiective este, desigur, capacitatea financiară proprie a băncii. Potrivit proiectului propus de U.N.C.T.A.D., necesitățile de capital sînt estimate la 38 miliarde dolari, suma urmînd a fi folosită pentru proiecte de dezvoltare, societăți mixte, credite de export și sprijinirea balanțelor de plăți. Sînt de asemenea avute în vedere acțiuni financiare pentru stabilizarea prețurilor la materiile prime, precum și aranjamente regionale de plăți.

Sub aspect tehnic, banca ar urma să stabilească o propor-

ție de 1:1 între capital și împrumuturile acordate, măsură care, deși ar putea fi considerată excesiv de prudentă este menită să asigure băncii credibilitatea și viabilitatea necesară.

Capitalurile particulare ar putea, de asemenea, să participe în formarea capitalului băncii, pînă la o anumită limită stabilită aprioric ca „minoră” de autorii propunerii. În ce privește raportul dintre fondurile în devalute liber convertibile și în monedă națională în constituirea capitalului, s-a pornit de la ideea folosirii la maximum a monedelor locale, respectiv în proporție de 30%, tot atît cît reprezintă valoarea însumată a importurilor țărilor în curs de dezvoltare în totalul produsului lor intern brut. Propunerea U.N.C.T.A.D. realizează o ierarhizare a țărilor în curs de dezvoltare în funcție de capacitatea financiară a statelor chemate să contribuie la constituirea fondurilor băncii.

Pentru a facilita cît mai mult posibil accesul la fondurile băncii, U.N.C.T.A.D. sugerează participarea băncii la societăți mixte, astfel încît plata dobînzilor la capitalurile avansate să fie înlocuită cu beneficiile rezultate din participarea la acest gen de întreprinderi. Tot în scopul ușurării condițiilor de credit, banca ar urma să atragă, cu precădere, capitaluri de pe piețele caracterizate prin nivelurile cele mai scăzute ale dobînzilor. În sfîrșit, ar putea fi stabilit un cont special menit să asigure finanțarea preferențială pentru anumite operațiuni sau pentru anumite țări în ceea ce privește dobînzile impuse.

Față de propunerea formulată, în esență, în termenii de mai sus, se manifestă o seamă de rețineri, dat fiind printre altele, însăși posibilitatea realizării acestui proiect. Există, totodată, încă multe puncte neclare și este nesigur dacă țările în curs de dezvoltare ar putea, în condițiile propunerii, să dispună de fondurile necesare constituirii capitalului băncii. Dar trebuie spus încă o dată că este vorba doar de o simplă propunere și de aceea ea trebuie tratată ca atare. Cert este faptul că lumea începe să fie tot mai mult preocupată de soarta țărilor în curs de dezvoltare — ca o componentă importantă a stabilității economice mondiale.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Materii prime: prognoze 1984

PROCESUL treptat de redresare economică în principalele țări industrializate a început să atragă după sine îmbunătățirea situației pe aceste piețe de materii prime mai sensibile la primele semne ale înviorării. Astfel, legat în principal de relansarea economică a Statelor Unite, a crescut — începând cu 1983 — consumul de aluminiu, zinc și plumb, metale folosite pe scară largă în industria de automobile și de construcții. Prețul aluminiului a crescut în 1983 cu 73%, ajungând la nivelul aproape record de 1125 lire sterline/tonă; prețul la zinc a crescut în aceeași perioadă cu 35%, înregistrându-se o creștere însemnată și la prețul plumbului.

Pentru prima parte a acestui an, specialiștii consideră că există condiții care să ducă la majorarea prețului la cupru. Nu se întreprinde, în schimb, perspectiva unei majorări a prețului la cositor, datorită stocurilor existente de plan mondial, iar Consiliul internațional al cositorului a hotărât deja să mențină plafoanele de export impuse țărilor producătoare în cadrul programului de măsură menit să asigure sprijinirea prețurilor. După cum se știe prețul ni-

celului și al cositorului este în mare măsură dependent de industria mondială a oțelului care nu a dat până în prezent semne de redresare.

Dacă situația materiilor prime industriale, în special metalele și fibrele, depinde de ritmul redresării economice, în ce privește unele produse agroalimentare, se anticipează — arată Agenția Reuter — menținerea fermă a prețuri-

lor la cafea, cacao (în perspectiva unui deficit al producției față de cerere, precum și în condițiile secetei de anul trecut și ale incendiilor care au afectat culturile din vestul Africii), la ceai (ca urmare a deciziei guvernului indian de a interzice exportul anumitor sortimente, pentru a satisface consumul intern sporit) și la piper. Pentru celelalte produse prognozele sînt încă incerte.

Redresare economică în Elveția

DIFICULTĂȚILE cauzate de creșterea prețurilor la petrol în ultimul deceniu și recesiunea mondială vor putea fi depășite de economia elvețiană până în 1985, apreciază Centrul de cercetări economice aplicate, din cadrul Universității din Lausanne.

Anticipind condiții internaționale favorabile — în special în R.F.G. care reprezintă principalul partener al Elveției — institutul de cercetări consideră că economia țării va putea atinge o rată de creștere de până la 2,5% în 1981 și 1985, față de o creștere zero în 1983. Sporul este pus pe seama majorării exportului de bunuri și servicii cu 4% în 1984 și 6% în 1985. Față de 45,6 mrd. franci elvețieni exporturile vor trebui să ajungă la 50

mrd. franci elvețieni în 1985. Exporturile de produse chimice sînt prevăzute să crească cu 6—8%, în următorii doi ani, cele de textile cu 5 și 6,6%, ceasuri — cu 2 și 3,3%, iar mașinile ușoare — cu 1,2 și respectiv 6,3%. Inflația, care atinge în prezent o cotă de 1,5%, se pare că va crește în continuare la 2 și respectiv 2,5%.

Elveția rămîne în continuare același centru de atracție pentru capitalul străin. Sursa citată apreciază că intrările nete de capital au însumat 6,9 mrd. fr. elvețieni în 1983 și vor ajunge la 7,2 mrd. în 1984, pentru a se reduce apoi ușor la 7,1 mrd. franci elvețieni în 1985. În 1983, intrările nete de capital reprezentau 3,3% din produsul național brut al țării.

Programe de dezvoltare

JORDANIA: atenție prioritară eforturilor proprii

JORDANIA o țară cu resurse naturale relativ limitate, rata medie de creștere de 10% înregistrată în ultimul deceniu de Jordania a constituit un rezultat remarcabil care se apreciază însă că e greu să se mențină pe fondul unor condiții conjuncturale — interne și regionale — puțin favorabile: reducerea veniturilor petroliere ale țărilor arabe vecine (și, ca atare, diminuarea împrumuturilor de care a putut beneficia Jordania), restringerea pieței pentru forța de muncă importată în diverse țări din zonă, încasările relativ mai reduse din exportul de fosfați.

În aceste condiții, bugetul pe 1984, însumînd 2,15 mrd. dolari, nu reprezintă o creștere în termeni reali față de anul trecut, presupunînd chiar reducerea cheltuielilor și orientarea cu precădere pe dezvoltarea prin forțe proprii. În domeniul investițiilor, în 1984 se va acorda prioritate proiectelor deja începute, activitatea în dezvoltarea de noi proiecte urmînd să se concentreze către realizarea de studii de fezabilitate sau pregătirea documentațiilor tehnice.

Un rol important în formarea veniturilor țării îl are realizarea, în ultimii ani, a principalelor proiecte de infrastructură: extinderea industriei de exploatare a fosfaților și potasei, amenajarea pentru agricultură a Văii Jordanului. Aceste obiective vor contribui la atragerea în țară a unor încasări sporite din export, estimate la 500 milioane dolari pentru prima etapă pe care o reprezintă anul 1984.

O perspectivă încurajatoare o reprezintă identificarea în ultimul timp, a noi surse de țitel. Experiențele efectuate în Deșertul de Est au indicat prezența unor zăcăminte exploatabile de țitel cu conținut scăzut de sulf astfel că, potrivit aprecierilor specialiștilor, în viitor Jordania ar putea fi în măsură să-și acopere cererea de petrol prin explorarea resurselor proprii, perspectivă care este de natură să ducă la îmbunătățirea situației balanței de plăți a țării.

În ce privește relațiile bilaterale româno-jordanice, este de notat faptul că în 1981 România a fost printre primii zece parteneri comerciali ai acestei țări. În nomenclatorul de export al României pe piața jordaniană figurează cu prioritate produsele metalurgice (bare, profile, țevi, structuri metalice etc.), aparatură electrică, mașini ușoare, mașini agricole, piese și accesorii pentru autovehicule, țesături, fire și fibre sintetice, unele produse chimice, etc. La importul României predomină fosfații naturali. Între principalele acțiuni de cooperare bilaterală realizate figurează construirea, în Jordania, a unei linii electrice de 318 km, între localitățile Amman și Aqaba, construirea unei conducte petroliere în lungime de 43 km; sînt în curs de realizare acțiuni pentru extinderea raflăriei de țitel de la Zarqa, construirea unei linii electrice între Aqaba și Ma'an, executarea de lucrări de foraj petrolier.

Em. S.

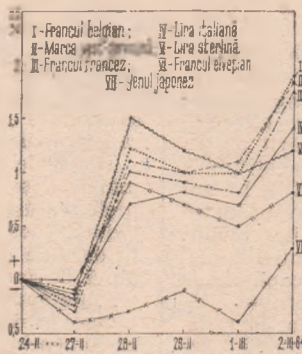
EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. își continuă trendul descendent

ÎNCEPÎND CU MULOCUL LUNII IANUARIE a.c., a avut loc o schimbare foarte accentuată a evoluției cursului dolarului pe piețele de schimb, cu un nou „sentiment” al pieții privind mișcările viitoare de curs, printre factorii adversi dolarului fiind citați: deficitul bugetar și cel comercial, reducerea competitivității externe a mărfurilor americane, rezbucnirea presiunilor inflaționiste, posibila încetinire a actualiei relansări economice. Ca urmare, dolarul a pierdut în mai puțin de două luni, spre exemplu, numai în relația cu moneda vest-germană (de altfel principala beneficiară a mișcărilor de fonduri de pe piața internațională), circa 10% (de la un nivel de circa 2,85 mărci/1 dolar în a doua săptămînă a lunii ianuarie a.c., la 2,58 mărci/1 dolar în prezent).

Perioada 27 II — 2 III 1984 a fost caracterizată, din nou, prin deprecierea generală a dolarului american. Două factori fundamentali au polarizat atenția operatorilor de pe piețele valutare: deficitul bugetar și cel comercial al S.U.A., ambele în continuă creștere. Tot mai multe remarci se referă la faptul că asistăm în prezent la un fenomen foarte caracteristic economiei S.U.A., care devine, față de restul lumii „dintr-un net creditor, un debitor cu o expunere tot mai mare.

Dezbaterea, în săptămîna analizată, a proiectelor bugetare a iscat o serie de controverse privind reducerea deficitului bugetar prin implementare unui sistem de taxe suplimentare asupra beneficiilor corporațiilor, sau asupra consumului, cu influențe corespunzătoare asupra situației dolarului pe piețele valutare. În acest context trebuie să reținem afirmațiile Președintelui Sistemului Federal de Rezerve, Paul Volcker, care a subliniat că „reducerea deficitului bugetar ar trebui să fie efectuată la o rată anuală

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 27 II — 2 III; bază: 24 II 1981

de 50 miliarde dolari, în următorii 3 ani, pentru a schimba situația dolarului”.

În plus, publicarea cifrelor privind creșterea deficitului comercial a accentuat presiunile „à la baisse” asupra dolarului, care a înregistrat pe ansamblul perioadei prezentate o depreciere generală în raport cu celelalte valute occidentale. Spre exemplificare, prezentăm cursurile de la închiderea din 2 martie, comparativ cu cele corespunzătoare din 24 februarie: francul belgian — 52,90 și 53,90 franci/1 dolar; moneda vest-germană — 2,5825 și 2,63 mărci/1 dolar; francul francez — 7,9750 franci/1 dolar și 8,12 franci/1 dolar; lira italiană — 1.610 și 1.632 lire/1 dolar; lira sterlină — 1,4875 și 1,47 dolari/1 liră; francul elvețian — 2,16 și 2,1775 franci/1 dolar și yenul japonez 232 și 232,75 yen/1 dolar.

În ceea ce privește evoluția viitoare se pare că va avea loc o continuare a acestei mișcări descendente a cursului dolarului S.U.A., pentru că, așa cum sublinia o mare bancă americană „actuala redresare a economiei S.U.A. s-ar putea încetini, dacă deficitul bugetar nu sînt reduse substanțial”, prognozele creșterii P.N.B. fiind de circa 6,5% în trim. I/84, 4,6% în trim. II/84, 3,3 în trim. III/84 și numai 2,9% în trim. IV/84.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni la principalele eurovalute au marcat o ușoară creștere la eurofrancul elvețian (de la 3,9375 la 4%), date corespunzătoare închiderii din 24 februarie și 2 martie), menținerea în jurul nivelului de 10,5% la eurodolar și scădere la eurolira sterlină (de la 9,5 la 9,275%) și euromarca vest-germană (de la 6,0625 la 6%).

Prețul aurului la Londra a evoluat ușor ascendent, al doilea fixing din ziua de 2 martie, fiind de 399 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Semnificația unor rezerve între „planificat” și „realizat”

(Urmare din pag. 2)

cererea pieței interne sau externe — precum și schimbări de prețuri în ce privește achiziționarea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice să fie întocmite documentații pentru actualizarea indicatorilor tehnico-economici corespunzător noilor condiții, în conformitate și cu respectarea legislației și reglementărilor în vigoare.

Reviziile și reparațiile — o problemă a lipsei de timp ?

ÎN CONDIȚIILE creșterii gradului de complexitate al instalațiilor, activitatea sectoarelor de reparații, revizii și întreținere solicită un personal de înaltă calificare. Executarea la timp și de calitate a lucrărilor de revizii, reparații și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, încadrarea strictă în termenele stabilite prin normative, au ca efect direct evitarea unor importante pierderi de producție, a unor dereglări ce pot apărea pe filiera procesului de fabricație.

Realizările obținute în anul trecut în ce privește sarcinile valorice de plan la utilajele prevăzute a intra în reparații capitale se situează sub nivelurile stabilite. Asemenea situații se înregistrează deosebi la unitățile aparținând M.I.M.U.E.E., M.I.M. și M.I.Ch., la care sarcinile de plan la acest capitol au fost realizate doar în proporție de 70—80%. S-au înregistrat, de asemenea, cazuri de depășire a duratei planificate de execuție a reparațiilor capitale la unele mașini și utilaje standardizate, cit și a costurilor medii pe un utilaj. Astfel, durata de reparare a combinelor de înaintare miniere a fost depășită în primele 9 luni ale anului trecut cu 17%, iar a combinelor de abataj cu 100%, ceea ce a atras și o creștere a valorii reparațiilor pe combina de abataj cu 125%. Depășiri însumate ale timpului de reparații planificat s-au înregistrat și la mașinile uelte de prelucrat metale prin

așchiere (combinatele miniere Motru și Rovinari, Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște, Centrala industrială de produse anorganice Rm. Vilcea etc.), poduri rulante cu sarcina utilă de 5 t și peste (Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov, Centrala de exploatare a lemnului București) etc.

Executarea la timp a reparațiilor planificate este condiționată de un complex de măsuri, printre care un loc important îl deține cooperarea dintre întreprinderi pentru asigurarea pieselor de schimb și subsansamblelor necesare la termenele convenite. Orice întârziere în respectarea contractelor încheiate poate compromite realizarea prevederilor planului de reparații, cu efecte directe asupra realizării producției fizice și a celorlalți indicatori de eficiență. De pildă, un număr de cazane de abur de la agregatele de 50 MW de la Brazi, Pitești Sud, Borzești II, Palas etc. au fost menținute în funcțiune cu parametri reduși ai aburului, reparațiile neputându-se executa în termen din lipsa țevilor pentru conductele de abur viu care urmau a fi livrate de întreprinderile de țevi Roman și „Republica”-București din cadrul M.I.M.; lucrările de reparații capitale de la laminorul bluming de 1000 mm și cuptorul nr. 2 la fabrica de dolomită de la C. S. Hunedoara, cuptorul rotativ de ciment de la I.P.R. Pleșa și instalația de aglomerat minereu 3 de la aglomeratorul 1 de la C.S. Galați nu au putut fi finalizate ca urmare a nelivrării sau livrării cu întârziere a unor piese de schimb și subsansamble de către Combinatul de utilaj greu Iași, aparținând de M.I.C.M. și întreprinderea „Electroputere”-Craiova din cadrul M.I.M.U.E.E.

Iată de ce și în cadrul Ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 februarie a.c. s-a pus din nou un accent deosebit pe realizarea la timp a reparațiilor curente și capitale, respectarea graficelor de revizie și întreținere, de exploatare cu

maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. De altfel, prin planul național unic pe 1984 au fost nominalizate un număr sporit de mașini, utilaje și instalații care urmează a fi revizuite, reparate sau modernizate, au fost asigurate condiții pentru îmbunătățirea calității și scurtarea duratei de execuție a acestor lucrări. De asemenea, s-au depus eforturi pentru o mai largă recondiționare a pieselor și subsansamblelor, ca și pentru micșorarea cheltuielilor de reparații. Totodată, în vederea degrevării balanței de energie și combustibili, mai cu seamă la utilajele și instalațiile energointensive, a fost stabilită perioada de începere a lucrărilor de reparații și revizii, astfel încât acestea să fie concentrate în anumite perioade ale anului.

Înfăptuirea acestor obiective impune adoptarea în fiecare întreprindere și centrală industrială a unui complex de măsuri care să cuprindă: ● stabilirea clară a stocurilor de siguranță de piese de schimb și ansamble, pe tipuri de instalații tehnologice sau standardizate, astfel încât să fie posibilă intervenția rapidă în cazurile unor opriri accidentale și pentru scurtarea duratei de opriri în reparații și revizie a mașinilor și instalațiilor; ● asigurarea din timp — pe bază de programe concrete — a documentațiilor tehnologice, materialelor, pieselor, subsansamblelor necesare lucrărilor programate; ● asigurarea personalului necesar, pe specialități, în raport cu dificultatea și tehnicitatea lucrărilor de executat; ● angajarea în mai mare măsură în îndeplinirea programelor de reparații a întreprinderilor specializate pentru execuția unor anumite lucrări de reparații și modernizări, cu dotarea corespunzătoare a acestora; ● intensificarea activității de asimilare și recondiționare a pieselor de schimb, recuperarea și refolosirea unor subsansamble devenite disponibile ca urmare a gradului ridicat de uzură.

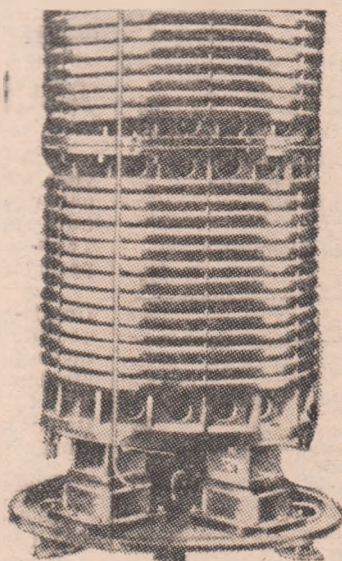
Concentrarea eforturilor pe aceste direcții prioritare va face posibilă atingerea în acest an a unor ritmuri superioare de creștere a producției industriale prin folosirea la indici ridicați a mașinilor-unelte și celorlalte utilaje și instalații din dotare, paralel cu creșterea în mai mare măsură a eficienței activității economice.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Grupuri convertizoare de medie frecvență

REALIZATE după soluții originale — brevetate ca invenții — grupurile convertizoare de medie frecvență tip GEF-AV continuă să ocupe unul din primele locuri în bogatul program de fabricație al întreprinderii de mașini electrice din București. Folosite în prezent în cele mai diferite secțiuni industriale, grupurile convertizoare se impun prin performanțe tehnice remarcabile, au siguranță mărită în funcționare și lucrează fără zgomot, calități care au făcut ca la diferite expoziții și târguri internaționale să fie distinse cu medalii de aur.

Siguranța mare în funcționare a acestor convertizoare a fost obținută atât prin realizarea unui întrefier mare, cit și prin evitarea utilizării unui condensator serie în indusul generatorului. Reducerea zgomotului a fost posibilă prin închiderea mașinii într-o capotă căptușită cu material antifonic. Astfel, spre exemplu, la convertizoarele cu puteri până la 125 KW zgomotul nu depășește 64 dB (A), ele putând fi astfel montate chiar în fluxul tehnologic de fabricație fără a necesita o încăpere separată. La aceste convertizoare generatorul

și motorul formează o construcție monobloc, având carcasa și arborele comun. În cazul acestor tipuri de convertizoare orice legătură cu aerul exterior a fost eliminată, răcirea fiind asigurată printr-o circulație cu apă.

O performanță în plus pe care o prezintă aceste grupuri este și aceea că pot funcționa în paralel, astfel încât exploatarea lor poate fi condusă cu o eficacitate magnetică mult mărită. De asemenea, grupurile convertizoare pot suporta foarte bine supra-sarcini mari. Până în prezent, I.M.E.B. a introdus în fabricație atât pentru necesitățile interne cit și pentru export o serie de noi tipuri, trei dintre ele cu frecvența de ieșire de 2500 Hz, iar patru cu frecvența de 8000 Hz.

E.C.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 9 martie 1984

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor. Semnificația unor rezerve între „planificat” și „realizat” (H. Pincas, P. Dragu) 2
- Dezbateri „R.E.”. Cum se acționează pentru economisirea resurselor energetice? (I) 3
- Priorități în campania agricolă de primăvară (Ovidiu Popescu) 5
- Noua revoluție în agricultură — componentă de bază a progresului economico-social (I) (Alexandru Ignat) 7
- Promovarea exporturilor complexe (Virgil Icleanu, Dragoș Șerbănescu) 9
- Autogestunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Implicațiile calității în procesul autofinanțării (B. Pădure) 11
- Coordonate ale corelației dintre creșterea productivității și progresul tehnic (Barbu Gh. Petrescu) 13
- Cititorii au cuvântul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Studiul nivelului tehnic (Sorin Ciurea) 16
- Relațiile întreprindere-brigăzi în sistemul de antrepriză în construcții-montaj (E. Cazan, N. Pirjol, N. Scorțariu) 17

TEORII ● IDEI

- Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii (I) (M. Horowitz) 18
- Om-tehnică-mediu. Ecodezvoltarea — un deziderat realizabil (Valentin Negoită) 20
- Coordonate ale procesului de pregătire a cadrelor de conducere (Paraschiv Vagu); Eficiența economică în agricultură: elemente de metodologie (Nica Sabin) 21
- Școli ● curente ● economiști. „Economia ofertei” — o variantă neoclasică (III) (Ion Lupu, P.P. Fudulu) 22

IN SPRIJINUL CANDIDATILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politică agrară a Partidului Comunist Român (V. Bălașa) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Efecte și implicații ale sporirii cheltuielilor pentru înarmare (Adrian Brătescu) 26
- Forumul dezvoltării 29
- Tendințe-conjuncturi 30

IN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The importance of the reserves between the plan and the achievements (H. Pincas, P. Dragu) 2
- Stirring up the saving of energy resources. A debate (I) 3
- Priorities for the spring campaign in agriculture (Ovidiu Popescu) 5
- The new revolution in agriculture: a basic component of the economic and social progress (Alexandru Ignat) 7
- The promotion of complex exports (Virgil Icleanu, Dragoș Șerbănescu) 9
- Quality impact in the process of self-financing (B. Pădure) 11
- Coordinates of the correlation between productivity and the technological progress (Barbu Gh. Petrescu) 13
- A study of the technical level (Sorin Ciurea) 16
- The correspondence enterprise-working team in the system of working under contract in building construction (E. Cazan, N. Pirjol, N. Scorțariu) 17
- Quantifying the economic efficiency and the labour productivity (I) (M. Horowitz) 18
- Man — technology — environment. Ecodevelopment: a feasible desideratum (Valentin Negoită) 20
- Coordinates of the process of qualifying the managerial staff (Paraschiv Vagu); The economic efficiency in agriculture — some methodological elements (Nica Sabin) 21
- Schools ● trends ● economists. The „supply-side economics”: a neo-classical alternative (III) (Ion Lupu, P. P. Fudulu) 22
- Increased armament expenses. Effects and impact (Adrian Brătescu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Важность резерв между „запланированным” и „осуществленным” (Х. Пинкас, И. Драгу) 2
- Обсуждение «Р. Э» Какие меры предпринимаются для экономии энергетических ресурсов (I) 3
- Приоритеты весенней сельскохозяйственной кампании (Овидиу Попеску) 5
- Новая революция в сельском хозяйстве — основная составляющая часть социально-экономического прогресса (I) (Александру Игнат) 7
- Развитие комплексного экспорта (Вирджин Иклану, Драгош Шербănescу) 9
- Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Последствие качества в процессе самофинансирования (Б. Пăдуре) 11
- Координаты соотношения между ростом производительности труда и техническим прогрессом (Барбу Г. Петреску) 13
- Изучение технического уровня изделий и конкурентоспособность (Сорин Циуреа) 16
- Отношения предприятие — бригада в подрядной системе в строительстве (Е. Казан, Н. Пыржол, Н. Скорцариу) 17
- Количественное измерение экономической эффективности и производительности труда (I) (М. Хоровиц) 18
- Человек — техника — окружающая среда. Экоразвитие — реализуемое требование (Валентин Негоита) 20
- Координаты процесса подготовки руководящих кадров (Параскив Вагу). Экономическая эффективность в сельском хозяйстве — методологические элементы (Ника Сабин) 21
- Школы — течения — экономисты. «Экономика предложения» — неоклассический вариант (III) (Ион Лупу, П.П. Фудулу) 22
- Результаты и последствия повышения расходов по вооружению (Адриан Брătescu) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CENTRALA INDUSTRIALA MECANICA FINA

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ

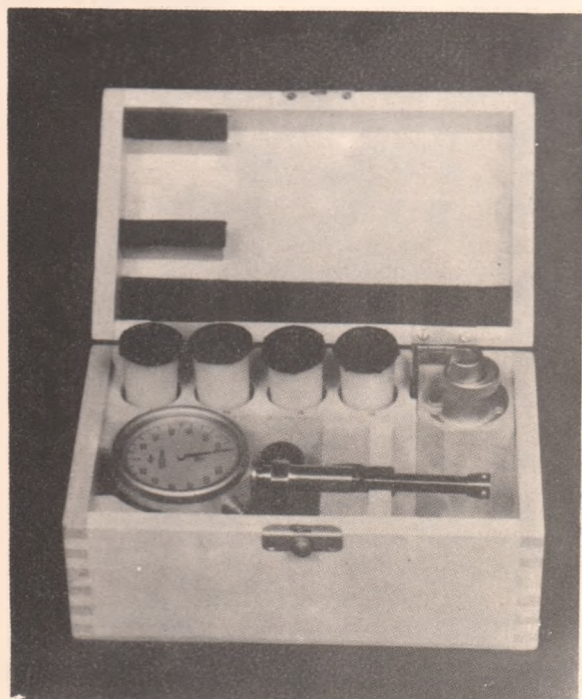
BUCURESTI

PRODUCĂTOR:

Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9-19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11-18 mm

0,002 mm

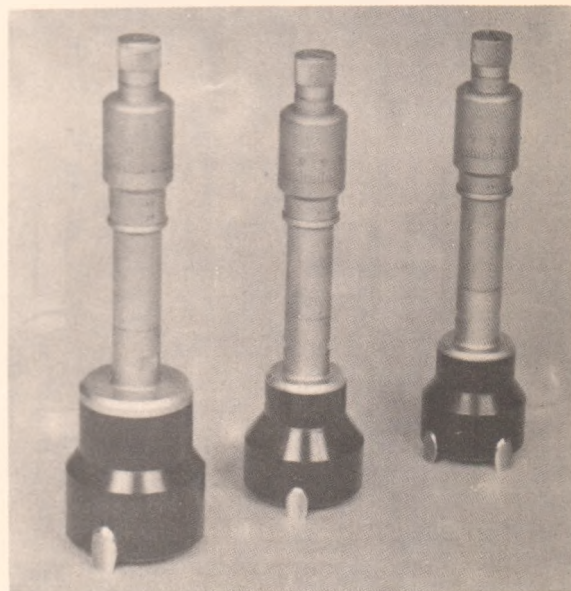

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:

Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

CARACTERISTICI :

- Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
- Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
- Fiecare cap de măsurare are 4 bile
- Aparatul se reglează cu calibre inel
- Ambalaj : din lemn.

CARACTERISTICI :

- Interval de măsurare : 20...100 mm
- Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
- Reglarea se face cu calibrul inel
- Suprafețele exterioare sînt cromate mat
- Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
- Ambalaj : din lemn.

Pe diferite trasee turistice, în locuri de o deosebită frumusețe, în apropierea unor monumente de artă și arhitectură, în stațiuni balneo-climaterice, numeroase hanuri, hoteluri și cabane oferă posibilități de cazare și masă, în orice perioadă a anului.

În toate județele țării vă stau la dispoziție ospitaliere unități turistice. Iată câteva dintre acestea :

Hanul Cheia — în stațiunea climaterică Cheia, pe drumul național Ploiești — Cheia — Brașov (DN 1A, km 73 de la Ploiești).

Hanul Bran — din cunoscuta stațiune montană Bran, pe șoseaua națională Brașov — Pitești (DN 73 — km 27).

Hanul Casa Arcașului în orașul Tg. Neamț, la poalele Cetății Neamțului (DN 15 C).

Hotelul Tulnic din orașul Cîmpeni, județul Alba.

Hanul Monteoru, în stațiunea balneară Sărata Monteoru, la 20 km de Buzău pe șoseaua spre Ploiești.

Prin Agenția de turism „COOP” din București (str. 13 Decembrie, nr. 26, telefon 14 52 09), precum și prin agențiile similare din orașele : Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Craiova sau prin responsabili cu turismul din cadrul Uniunilor județene ale cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor și de credit (UJE-COOP) se pot obține informații și reține locuri din timp, pentru serii complete sau numai pentru câteva zile.

În fotografia :

1. Hotel Tulnic, Cîmpeni, jud. Alba,
2. Hanul Bran, jud. Brașov.

